

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej RPO WŁ 2014-2020

RAPORT KOŃCOWY Z BADANIA EWALUACYJNEGO

Ocena trafności wsparcia sfery B+R w ramach RPO WŁ 2014-2020

Zamawiający:

Województwo Łódzkie
Urząd Marszałkowski
Województwa Łódzkiego
al. Piłsudskiego 8
90-051 Łódź

Departament Polityki Regionalnej
Wydział Ewaluacji

tel. 42 663 31 38, 42 663 31 35, 42 663 31 34
e-mail: ewaluacja@lodzkie.pl

Badanie zrealizowane w okresie wrzesień 2018 – marzec 2019

Skład zespołu badawczego:

dr Tomasz Klimczak (LB&E)
Adam Miller (koordynator badania, LB&E)
dr Adam Płoszaj (LB&E)
Irena Wolińska (STOS)

Wykonawca:

LB&E Sp. z o.o.
ul. Książenicka 98
05-807 Owczarnia

Stowarzyszenie STOS
ul. Jana Brożka 18 / 45
01-451 Warszawa

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	5
WYKAZ POJĘĆ	6
1. STRESZCZENIE	7
2. SUMMARY	14
3. WPROWADZENIE - OPIS PRZEDMIOTU EWALUACJI	22
4. KONCEPCJA BADANIA I METODYKA	23
5. KONTEKST TEMATU BADANIA	24
5.1. Sektor nauki.....	24
5.2. Sektor przedsiębiorstw.....	29
5.3. Sektor instytucji otoczenia biznesu	36
6. SEKTOR NAUKI (DZIAŁANIE I.1)	43
6.1. Informacje wprowadzające	43
6.2. Mechanizmy wsparcia	45
6.3. Dotychczasowe efekty wsparcia	48
6.4. Wysokość alokacji	48
6.5. Podsumowanie	49
7. SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW (DZIAŁANIE I.2)	50
7.1. Informacje wprowadzające – poddziałanie I.2.1	50
7.2. Mechanizmy wsparcia – poddziałanie I.2.1	50
7.3. Informacje wprowadzające - poddziałanie I.2.2.....	58
7.4. Mechanizmy wsparcia – poddziałanie I.2.2.....	59
7.5. Ocena współpracy z COP	74
7.6. Dotychczasowe efekty wsparcia	75
7.7. Wysokość alokacji	78
7.8. Podsumowanie	80
8. SEKTOR INSTYTUCJI OTOCZENIA BIZNESU (PODDZIAŁANIE II.1.2)	81
8.1. Informacje wprowadzające	81
8.2. Mechanizmy wsparcia	82
8.3. Dotychczasowe efekty wsparcia	90
8.4. Wysokość alokacji	92
8.5. Podsumowanie	93
9. REKOMENDACJE	96
Spis tabel	110
Spis wykresów.....	110
Bibliografia	110
ZAŁĄCZNIK Lista IOB mających siedzibę w województwie łódzkim.....	112

Integralną częścią raportu są następujące aneksy, które zostały sporządzone w oddzielnych plikach:

- Aneks nr 1 - prezentacja wyników badania
- Aneks nr 2 - broszura
- Aneks nr 3 - informacja podsumowująca
- Aneks nr 4 - opis zastosowanej w badaniu metodyki
- Aneks nr 5 - narzędzia badawcze
- Aneks nr 6 - wyniki przeprowadzonych badań ilościowych,
- Aneks nr 7 - lista respondentów, którzy wzięli udział w badaniach,
- Aneks nr 8 - bazy danych z wywiadów ankietowych
- Aneks nr 9 - transkrypcje/notatki z przeprowadzonych wywiadów
- Aneks nr 10 – ścieżki użytkowników
- Aneks nr 11 – mapa usług

WYKAZ SKRÓTÓW

Skrót	Rozwinięcie
AIP	Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości
B+R	Badania i rozwój
CATI	Wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (ang. Computer Assisted Telephone Interview)
CAWI	Wywiady realizowane za pomocą kwestionariusza internetowego wypełnianego samodzielnie przez respondenta (ang. Computer Assisted Web Interview)
COP	Centrum Obsługi Przedsiębiorcy
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EUR	Euro
GUS	Główny Urząd Statystyczny
IOB	Instytucje otoczenia biznesu
IDI	Indywidualny wywiad pogłębiony (ang. Individual In-depth Interview)
IP RPO WŁ 2014-2020	Instytucja Pośrednicząca RPO WŁ 2014-2020
ITI	Indywidualny wywiad telefoniczny (ang. Individual Telephone Interview)
IZ RPO WŁ 2014-2020	Instytucja Zarządzająca RPO WŁ 2014-2020
KE	Komisja Europejska
MIiR	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
NCBR	Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
OP	Oś priorytetowa
OPZ	Opis przedmiotu zamówienia
PO IG	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
PO IR	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój na lata 2014-2020
RPO WŁ 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
RIS	Regionalne Inteligentne Specjalizacje zawarte w „Wykazie Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji Województwa Łódzkiego oraz wynikających z nich nisz specjalizacyjnych” (Uchwała Nr 1195/16 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 28 września 2016 r.); są jednym z instrumentów mających na celu wspomaganie realizowania Regionalnych Strategii Innowacji dla danego województwa, ich podstawę stanowią sektory gospodarcze o dużym potencjale innowacyjnym i konkurencyjnym
SOOIP	Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

WYKAZ POJĘĆ

Pojęcie	Definicja
Działalność badawczo-rozwojowa (B+R)	Systematycznie prowadzone prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy. (źródło: Główny Urząd Statystyczny)
Działalność innowacyjna	Działalność innowacyjna to całokształt działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji. (źródło: Główny Urząd Statystyczny)
Instytucja otoczenia biznesu	Podmiot, bez względu na formę prawną, który nie działa dla zysku lub przeznaczają zysk na cele statutowe i prowadzi działalność służącą tworzeniu korzystnych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości. Wyróżnia się trzy główne grupy tych instytucji: <ul style="list-style-type: none"> • Ośrodki przedsiębiorczości – szeroka promocja i inkubacja przedsiębiorczości (często w grupach dyskryminowanych), dostarczanie usług wsparcia do małych firm i aktywizacja rozwoju regionów peryferyjnych lub dotkniętych kryzysem strukturalnym; • Ośrodki innowacji – szeroka promocja i inkubacja innowacyjnej przedsiębiorczości, transfer technologii i dostarczanie usług proinnowacyjnych, aktywizacja przedsiębiorczości akademickiej i współpracy nauki z biznesem; • Instytucje finansowe – ułatwienie dostępu do finansowania działalności nowo powstałych oraz małych firm bez historii kredytowej, dostarczanie usług finansowych dostosowanych do specyfiki innowacyjnych przedsięwzięć gospodarczych. (Źródło: SZOOP oraz www.pi.gov.pl)
Sfera badawczo-rozwojowa	Zbiór podmiotów obejmujących jednostki aktywne na polu prowadzenia prac badawczo-rozwojowych lub świadczących usługi dla tego rodzaju podmiotów. W kontekście niniejszego badania do przedstawicieli sfery B+R należy zaliczyć przedsiębiorstwa, jednostki naukowe oraz instytucje otoczenia biznesu. (Źródło: definicja własna)

1. STRESZCZENIE

Głównym celem badania była weryfikacja założeń wsparcia sfery B+R w województwie łódzkim, z uwzględnieniem pierwszych doświadczeń z wdrażania RPO WŁ 2014-2020. Analiza i ocena postępów we wdrażaniu wsparcia dotyczyła osi priorytetowej I *Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy* RPO WŁ 2014-2020, a także poddziałania II.1.2 *Profesjonalizacja usług biznesowych* – w kontekście realizacji założonych celów programu wraz z identyfikacją barier i czynników problemowych. Uzasadnieniem dla tak postawionego celu była niewystarczająca podaż projektów, a tym samym niesatysfakcjonujący poziom kontraktacji i certyfikacji.

W badaniu wykorzystane zostało szerokie instrumentarium metodologiczne obejmujące zarówno metody jakościowe (wywiady, warsztaty), jak i ilościowe (badania ankietowe wśród wnioskodawców działania I.2 *Otoczenie biznesu*).

Działanie I.1

Celem działania I.1 *Rozwój infrastruktury badań i innowacji* jest zwiększenie urynkowienia działalności badawczo-rozwojowej poprzez rozwój infrastruktury jednostek B+R umożliwiającej świadczenie usług dla biznesu. Działanie zakłada wsparcie kilku dużych przedsięwzięć dotyczących budowy lub modernizacji infrastruktury badawczej. Wzrost wyposażenia infrastrukturalnego sektora badawczo-rozwojowego ma nie tylko poprawić stan infrastruktury badawczej, ale także w szczególności umożliwić podniesienie zdolności sektora nauki do podejmowania współpracy z biznesem w zakresie B+R i innowacyjności. Według stanu na 1 stycznia 2019 r. w ramach działania zostały podpisane 4 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 66,8 mln zł. Stanowi to około 31% alokacji na działanie I.1. Cztery projekty z podpisanymi umowami to:

- Przejrzysta Strefa Badań i Innowacji - Rozszerzenie obszaru działalności badawczej Instytutu Bezpieczeństwa "MORATEX" (Instytut Technologii Bezpieczeństwa "MORATEX")
- Innowacyjne Włókiennictwo 2020+ (Politechnika Łódzka)
- BRaIn - Badania Rozwój Innowacje w łódzkim kampusie biomedycyny i farmacji (Uniwersytet Medyczny w Łodzi)
- Interdyscyplinarne Centrum Badawczo-Rozwojowe Zaawansowanych Materiałów i Inteligentnych Systemów Zarządzania w Budownictwie 2020+ Politechniki Łódzkiej (Politechnika Łódzka)

Taka sytuacja powoduje, że realizacja działania I.1 jest zagrożona, zarówno w wymiarze wykorzystania alokacji, jak i osiągnięcia zakładanych wskaźników. Mimo to wykorzystanie alokacji na zaplanowanym poziomie jest nadal możliwe. Przemawiają za tym następujące czynniki:

- Planowane ogłoszenie dwóch kolejnych naborów w 2019 r. (wiosną oraz jesienią)
- Stopniowe obniżanie wymagań konkursowych i dostosowanie założeń konkursów/działania do realiów rynkowych i możliwości jednostek B+R w województwie łódzkim, w szczególności:
 - obniżenie wymaganego udziału działalności gospodarczej z 30% na udział powyżej 20% (zgodnie z kryteriami wyboru projektów do dofinansowania);
 - rezygnacja z możliwości 15% dofinansowania części niegospodarczej z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
- Rosnące doświadczenie wnioskodawców, zwłaszcza tych którzy składali wnioski we wcześniejszych naborach;
- Możliwość dopisania nowych przedsięwzięć do listy projektów w Kontrakcie Terytorialnym (zgodnie z informacjami udzielonymi przez przedstawicieli IZ RPO WŁ 2014-2020 i IP RPO WŁ 2014-2020 trwają rozmowy dotyczące 2-3 nowych projektów).

Procedura ubiegania się o wsparcie w ramach działania I.1 jest postrzegana przez wnioskodawców jako bardzo wymagająca. Instytucje odpowiedzialne za realizację działania są świadome tych trudności

i w odpowiedzi na te wyzwania sukcesywnie i systematycznie upraszczają zasady wsparcia w działaniu I.1. W przypadku jednostek naukowych chcących rozwijać swoje zaplecze infrastrukturalne i aparaturowe możliwości sfinansowania takich przedsięwzięć są bardzo ograniczone. Trudno zatem mówić o realnej konkurencji dla działania I.1 ze strony innych źródeł finansowania (krajowych lub regionalnych) – dla jednostek naukowych rozważających inwestycje w infrastrukturę B+R działanie I.1. jest jedną z niewielu możliwości finansowania takich inwestycji. Taki stan rzeczy wskazuje na to, że realizacja działania jest bardzo potrzebna w regionie i że należy zdecydowanie kontynuować jego realizację. Niemniej, myśląc o kolejnej perspektywie finansowej funduszy unijnych warto zaplanować prostsze i bardziej elastyczne mechanizmy finansowania infrastruktury badawczej jednostek B+R. Obecny etap realizacji działania I.1 nie pozwala na rzetelną ocenę efektów wsparcia. Trzy projekty, które mają podpisane umowy są na bardzo początkowym etapie realizacji. Wynika to w dużej mierze z opóźnień wynikających z bardzo wydłużonej procedury uzyskiwania dofinansowania niegospodarczej części projektów ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w przypadku projektów z pierwszego naboru szacowane opóźnienie spowodowane tym czynnikiem wynosi ponad 1,5 roku). Główne rekomendacje dotyczące działania I.1 są następujące:

- Rekomenduje się kontynuację działania I.1, w tym w szczególności przeprowadzenie kolejnych naborów wniosków, a także włączenia kolejnych projektów do Kontraktu Terytorialnego.
- Rekomenduje się opracowanie prostszego schematu wsparcia projektów rozwoju infrastruktury B+R w jednostkach badawczych w kolejnej perspektywie finansowej funduszy unijnych. W szczególności elastycznie powinno być traktowane wykorzystanie infrastruktury w ramach trzech głównych zakresów działalności jednostek naukowych i szkół wyższych (badania podstawowe, badania stosowane/współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, działalność edukacyjna).

Poddziałanie I.2.1

Wsparcie w ramach poddziałania I.2.1 *Infrastruktura B+R przedsiębiorstw* udzielane jest na inwestycje w infrastrukturę badawczą podmiotów gospodarczych. Do dnia 31 grudnia 2018 r. ogłoszonych i rozstrzygniętych zostało 5 naborów, w których złożono 133 wnioski, w których łączna wnioskowana wartość dofinansowania wyniosła niemal 166 mln zł. Aktualnie w poddziałaniu zawarty jest 47 umów na kwotę dofinansowania wynoszącą 39,6 mln zł co stanowi 13,3% alokacji.

Zainteresowanie tym instrumentem wsparcia jest zdecydowanie niższe od zainteresowania dotacjami na realizację projektów badawczo-rozwojowych. Wpływ na taką sytuację ma przede wszystkim niska intensywność wsparcia, nie kompensująca ryzyka związanego z realizacją inwestycji w infrastrukturę badawczą oraz niekomercyjnego (co do zasady) charakteru tego rodzaju projektów. Nieuzasadnionym jest stosowanie w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę badawczą takiej samej intensywności wsparcia co w przypadku inwestycji w środki trwałe służących działalności wdrożeniowej.

Wśród innych czynników utrudniających wdrażanie poddziałania I.2.1 należy wymienić:

- konkurencję ze strony Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, w którym również dofinansowywane są inwestycje w infrastrukturę badawczą (działanie 2.1 PO IR). O wsparcie z tego źródła ubiegało się 38 firm z województwa łódzkiego, które próbowały pozyskać dofinansowanie na realizację 49 projektów. Łączna wartość wnioskowanego dofinansowania wyniosła 372 mln zł i była niemal dwukrotnie wyższa od wnioskowanej kwoty dofinansowania w poddziałaniu I.2.1. Wsparcie otrzymało 16 projektów na kwotę dofinansowania wynoszącą 17 mln zł. Wpływ na zainteresowanie części firm działaniem 2.1 miały następujące okoliczności:
 - wyższa wartość kosztów kwalifikowalnych,
 - brak wiedzy o możliwości otrzymania wsparcia na infrastrukturę badawczą z RPO WŁ,
 - zbieżność w czasie decyzji przedsiębiorcy o ubieganiu się o wsparcie na inwestycję w infrastrukturę B+R z naborem wniosków z działania 2.1.
- deficyty działań informacyjno-promocyjnych – część badanych nie rozpoznaje RPO WŁ jako źródła wsparcia dla firm podejmujących aktywność w obszarze badań i rozwoju, część firm nie

rozpoznaje instytucji jaką jest COP lub kojarzy ją wyłącznie z bonami na szkolenia i wsparciem na inwestycje w środki trwałe. Przedsiębiorcy w dużym stopniu czerpią informację o możliwości pozyskania wsparcia od firm doradczych. Co trzeci badany miał przed złożeniem wniosku mylne wyobrażenie, że wsparcie z RPO Wł 2014-2020 na realizację prac B+R jest zarezerwowane tylko dla wąskiej grupy firm opracowujących innowacje w skali światowej. Istnieje ponadto grono firm, które nie są świadome tego, że prowadzą działalność badawczą,

- obciążenia administracyjne - tylko 19% badanych zadeklarowało, że przygotowanie wniosku aplikacyjnego było mało skomplikowane, aż 72% korzystało na tym etapie ze wsparcia firmy doradczej. Co trzeci beneficjent deklarował trudności w rozliczeniu projektu oraz trudności związane z zakupem produktów/usług wynikające z konieczności stosowania procedury konkurencyjności,
- ograniczenie zakresu wsparcia tylko do projektów wpisujących się/oddziaływujących na regionalne inteligentne specjalizacje – zidentyfikowano firmy, które nie były w stanie spełnić tego wymogu.

Poddziałanie I.2.2

Wsparcie w ramach poddziałania I.2.2 *Projekty B+R przedsiębiorstw* udzielane jest na dofinansowanie realizacji badań przemysłowych i prac rozwojowych, a także na korzystanie z usług badawczych jednostek naukowych i wdrożenie rezultatów usługi. Dofinansowanie mogą otrzymać tylko projekty, których rezultat charakteryzuje się nowością co najmniej w skali przedsiębiorstwa. Alokacja na instrument to ponad 51 mln EUR. Do momentu realizacji badania w ramach poddziałania zostało złożonych 276 wniosków o dofinansowanie. Liczba aktywnych umów to 60. Poziom kontraktacji wynosi 46,4%.

Zainteresowanie wsparciem udzielanym w ramach poddziałania jest większe niż w poddziałaniu I.2.1 na co wpływ ma przede wszystkim wyższa intensywność wsparcia. Należy ponadto docenić następujące rozwiązania, pozytywnie wpływające na zwiększenie atrakcyjności udzielanego wsparcia oraz jego adekwatności z punktu widzenia potrzeb przedsiębiorstw:

- Możliwość przedstawiania wyjaśnień, uzupełnień i poprawiania wniosku o dofinansowanie w każdym z kryteriów oceny,
- Wąski katalog kryteriów merytorycznych punktowych, które odnoszą się do istoty projektu,
- Nabory etapowe,
- Ocena merytoryczna projektu w formule panelu ekspertów,
- Stosowanie stawek ryczałtowych,
- Zmniejszenie częstotliwości składania wniosków o płatność,
- Płatności zaliczkowe.

Z drugiej strony zidentyfikowano szereg czynników utrudniających wdrażanie poddziałania I.2.2 oraz mogących wpływać negatywnie na zainteresowanie przedsiębiorstw ubieganiem się o wsparcie. Należą do nich przede wszystkim:

- Konkurencja ze strony Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, w którym również dofinansowywana jest realizacja projektów B+R. Brak linii demarkacyjnej sprawił, że firmy mają swobodę w wyborze źródła finansowania planowanego do realizacji projektu. Jeżeli chodzi o województwo łódzkie to jedyne istotne różnice ze wsparciem oferowanym poddziałania I.2.2 a szybką ścieżką dotyczą: minimalnej wartości kosztów kwalifikowalnych projektu (w NCBR dolny limit to 1 mln zł), możliwości realizacji projektu w konsorcjum z innym podmiotem niż przedsiębiorstwo (w szybkiej ścieżce z takiej opcji mogły skorzystać jedynie duże firmy, dopiero w roku 2019 zostaną ogłoszone pierwsze nabory na projekty konsorcjalne z udziałem MŚP). Z danych otrzymanych z Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju wynika, że do tzw. szybkiej ścieżki zostało złożonych aż 220 projektów, które miałyby być realizowane przez firmy z województwa łódzkiego, w których wnioskowana kwota dofinansowania wynosiła 354 mln zł. Uczestnicy badania ankietowego wskazywali, że główne przewagi NCBR nad COP to:

- Lepsze rozumienie specyfiki projektów B+R,
- Prostszy proces aplikowania (głównie z uwagi na brak na poziomie regionalnym generatora wniosków),
- Prostsze rozliczenie projektu,
- Deficyty działań informacyjno-promocyjnych – analogiczne do opisanych w przypadku poddziałania I.2.1, dodatkowo niewystarczająca promocja nowych instrumentów wsparcia takich jak np. bon na innowacje,
- Długi czas oceny wniosków – w pierwszym naborze od momentu zakończenia naboru do momentu opublikowania listy rankingowej minęło 148 dni, w drugim naborze 120 dni. Czas oceny wnioskodawcy oceniali zdecydowanie negatywnie. Im dłuższy czas oceny tym większe prawdopodobieństwo, że projekt badawczy straci swój innowacyjny charakter. Warto zauważyć, że w NCBR w pierwszych kilku naborach w szybkiej ścieżce czas oceny nie przekraczał 90 dni (dopiero w naborach ogłaszanych w roku 2018 uległ znaczącemu wydłużeniu do 136 dni),
- Obciążenia administracyjne – z badań wynika, że wysoce skomplikowany jest zarówno proces aplikowania o środki jak i proces ich rozliczania a wnioskodawcy bardzo często posilkują się wsparciem firm doradczych. *Gros* obciążeń administracyjnych ma swoje źródło w regulacjach szczebla wyższego aniżeli krajowy, w szczególności wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków (np. procedura konkurencyjności),
- Zbyt „ambitne” kryteria wyboru projektów w przypadku bonów na innowacje tj. premiujące wnioskodawców o wysokim potencjale innowacyjnym oraz realizujących projekty dotyczące innowacji o zasięgu krajowym,
- Wynikające z zapisów Umowy Partnerstwa ograniczenie wartości komponentu wdrożeniowego do 50% wartości kosztów kwalifikowalnych w projekcie a także konieczność opisanie komponentu wdrożeniowego już na etapie składania wniosku o dofinansowanie (czyli przed skorzystaniem z usługi badawczej) – dotyczy bonu na innowacje,
- Brak możliwości zakupu w ramach projektu badawczego aparatury badawczej (kosztem kwalifikowalnym jest jedynie jej amortyzacja, względnie raty leasingowe),
- Ograniczenie zakresu wsparcia tylko do projektów wpisujących się/oddziałujących na regionalne inteligentne specjalizacje.

W odpowiedzi na zidentyfikowane problemy związane z wdrażaniem poddziałań I.2.1 i I.2.2 rekomenduje się w szczególności:

- Intensyfikację działań informacyjno-promocyjnych w tym położenie szczególnego nacisku na działania uświadamiające łódzkie firmy czym jest działalność badawczo-rozwojowa,
- Zaoferowanie w poddziałaniu I.2.1 możliwości sfinansowania inwestycji w infrastrukturę B+R w oparciu o pomoc de minimis,
- Zaoferowanie w poddziałaniu I.2.2 możliwości sfinansowania inwestycji w infrastrukturę B+R w oparciu o pomoc de minimis lub regionalną pomoc inwestycyjną,
- Redukcję obciążeń administracyjnych poprzez opracowanie dedykowanego poddziałaniom I.2.1 i I.2.2 generatora wniosków, uproszczenie formularza wniosku aplikacyjnego we wskazanych poddziałaniach (m.in. opracowanie wersji jednoczęściowej) i załączników (w szczególności analizy ekonomiczno-finansowej) oraz gruntowne zmiany w kształcie procedury konkurencyjności,
- Ogłoszenie pilotażowego naboru na projekty spoza inteligentnych specjalizacji (w ramach tzw. mechanizmu eksperymentacji),
- Uproszczenie katalogu kryteriów punktowych w przypadku schematów bonowych,

Poddziałanie II.1.2

Celem działania II.1 *Otoczenie biznesu* jest stworzenie lepszych warunków do rozwoju MŚP. Służyć temu ma między innymi dofinansowanie projektów dotyczących profesjonalizacji usług biznesowych

(poddziałanie II.1.2 *Profesjonalizacja usług biznesowych*). Realizacja tego poddziałania ma doprowadzić do standaryzacji świadczonych przez IOB usług oraz wypracowania kompleksowej oferty usług wyspecjalizowanych i dostosowanych do faktycznych potrzeb podmiotów z nich korzystających m.in. poprzez zastosowanie popytowego mechanizmu dystrybucji środków. W ramach poddziałania wspierane są 2 typy projektów (instrumenty wsparcia):

- wsparcie prorozwojowych usług doradczych o specjalistycznym charakterze świadczonych MŚP przez IOB na podstawie zapotrzebowania przedsiębiorstwa na usługę,
- kreowanie lub rozwój specjalistycznych usług świadczonych przez IOB na rzecz MŚP, poprzez dofinansowanie kosztów przygotowania nowej usługi lub nowego zakresu świadczonej już usługi specjalistycznej lub pakietu usług w ramach profesjonalizacji oferty IOB.

Alokacja na poddziałanie wynosi 25,3 mln EUR (tj. ok. 108 mln zł). Do końca 2018 r. w ramach poddziałania II.1.2 ogłoszono 4 nabory – dwa dotyczące profesjonalizacji usług IOB skierowane do IOB i dwa dotyczące wsparcia prorozwojowych usług świadczonych MŚP przez IOB, w których beneficjentem są przedsiębiorcy. W wyniku 3 zakończonych naborów zakontraktowano 16 umów na łączną kwotę dofinansowania 6,2 mln zł. Część umów rozwiązano. Ostatecznie więc w ramach poddziałania zawartych jest 12 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 3,98 mln zł¹. Czwarty nabór zakończy się w lutym 2019 r.

Instrument wsparcia, polegający na udzieleniu dotacji przedsiębiorcy, który następnie poszukuje wykonawcy usługi na rynku cieszył się znikomym zainteresowaniem przedsiębiorców. W pierwszym naborze złożono 7 wniosków i podpisano 7 umów o dofinansowanie (z czego jedną rozwiązano na prośbę beneficjenta) na łączną kwotę ok. 1% alokowanej na konkurs kwoty. Zidentyfikowano następujące przyczyny niepowodzenia naboru:

- Niski popyt na usługi doradcze wśród MŚP wynikający z braku świadomości potrzeby korzystania z takich usług,
- Formuła popytowa wyklucza aktywność „sprzedażową” usługobiorcy. Wobec tego nie ma kto przekonać przedsiębiorcy, że warto skorzystać z usługi,
- Krótki okres realizacji (12 miesięcy od złożenia wniosku o dofinansowanie). Okres ten jest stosunkowo krótki biorąc dodatkowo pod uwagę czas oceny wniosków - od złożenia wniosku do podpisania umowy,
- Niska skala wsparcia (maksymalna wartość dofinansowania – 25 tys. zł). Wsparcie dotyczy tylko najprostszycych usług, a usługi naprawdę specjalistyczne, droższe, pozostają poza zasięgiem beneficjentów tego instrumentu,
- Brak zainteresowania tym schematem wsparcia firm doradczych piszących wnioski. Firmy doradcze nie są zainteresowane schematami wsparcia o małej skali. W związku z tym znika ważny kanał dystrybucji informacji do potencjalnych beneficjentów i rekrutacji wnioskodawców do schematu wsparcia,
- Koszty administracyjne związane z aplikowaniem, procedurą konkurencyjności w przypadku wyboru wykonawcy usługi i realizacją umowy. Obniżają i tak już niewielką skalę wsparcia. Szczególnie zniechęcający i podnoszący koszt aplikowania jest brak generatora wniosków,
- Konkurencja analogicznego, ale atrakcyjniejszego instrumentu oferowanego przez PARP (działanie 2.3.1. PO IR). Skala wsparcia jest znacznie większa (koszty kwalifikowalne 8-krotnie większe niż RPO WŁ 2014-2020), długi okres realizacji (36 miesięcy), mniejsze obciążenia administracyjne (generator wniosków).

¹ Informacja kwartalna na koniec III kwartału 2018. Umowa z beneficjentem konkursu 3 na 8,96 mln zł jest w trakcie podpisywania

W drugim naborze ogłoszonym w listopadzie 2018 roku, który obecnie trwa, zmieniono szereg parametrów wsparcia w tym instrumencie. Zwiększono, dziesięciokrotnie kwotę wydatków kwalifikowanych (do 250 tys. zł), nie ma limitu czasu realizacji usługi, zmniejszono obciążenia administracyjne (wnioski składane w formie elektronicznej – płyta CD). Najważniejsza zmiana polega na dodaniu **komponentu wdrożeniowego**, w którym wartość wydatków związanych z wdrożeniem wynosić może do 200% całkowitej wartości kosztów kwalifikowalnych usługi doradczej. Obecnie trwa nabór wniosków o dofinansowanie. Zastrzeżenia budzi niska kwota alokacji przeznaczona na konkurs – łącznie 4,3 mln zł, co pozwoli sfinansować, ok. 12-15 projektów. Wydaje się, sądząc po opiniach na ten temat uzyskanych w wywiadach, że zainteresowanie tym schematem wsparcia będzie znacznie większe. Potwierdzają to wyniki pierwszej rundy naboru, która zakończyła się 31.01.2019. Złożono 27 wniosków o całkowitej wartości 11,7 mln zł, w tym wartość dofinansowania to 7,6 mln zł. W tej chwili trwa druga runda naboru. Krytyczne są też opinie na temat konstrukcji tego instrumentu wsparcia, polegającej na konieczności opisu wdrożenia (inwestycji), które ma być wynikiem doradztwa, już we wniosku o dofinansowanie, a więc w momencie, kiedy nie wiadomo jeszcze jakie będą rekomendacje wynikające z doradztwa.

W drugim instrumencie w ramach poddziałania II.1.2 wsparcie otrzymują IOB na dofinansowanie kosztów przygotowania nowej usługi lub nowego zakresu świadczonej już usługi specjalistycznej lub pakietu usług w ramach **profesjonalizacji oferty IOB**. Do końca 2018 roku ogłoszono dwa nabory. W obu przypadkach (9 podpisanych umów w pierwszym, w tym 3 już rozwiązane, i jedna w trakcie podpisywania w drugim naborze) zainteresowanie konkursem należy uznać za niesatysfakcjonujące. Najważniejsze przyczyny to:

- Niewielka liczba potencjalnych beneficjentów schematu wsparcia. W różnego typu analizach identyfikuje się od 30 do 50 IOB w województwie łódzkim. Z tego część nie jest uprawniona do aplikowania w II.1.2, bowiem nie spełnia kryterium działalności non-for profit (np. Centrum Transferu Technologii PŁ, a także Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna oraz inne IOB, które nie uregulowały w statucie kwestii wykorzystywania zysku na cele statutowe). W przypadku drugiego naboru dodano komponent wsparcia grantowego inkubowanych startupów. Grono potencjalnych beneficjentów takiego instrumentu wsparcia jest stosunkowo niewielkie – dotyczy ok. 10 podmiotów (inkubatory i akceleratory) zajmujących się tego typu działaniami na terenie województwa łódzkiego.
- Niewielki potencjał finansowy IOB, który ma wpływ na zdolność do zgromadzenia środków na wkład własny.
- Niewielki potencjał IOB w zakresie kadry doradczej. IOBy finansują się najczęściej z programów publicznych. Trzon ich kadry stanowią zatem pracownicy umiejący aplikować o środki, a do projektów pozyskują zewnętrznych doradców. Osłabia to korzyści z projektu profesjonalizacji usług, gdyż po zakończeniu pilotażu, know-how „odchodzi” wraz z zewnętrznymi doradcami.

Formuła wsparcia, którą zastosowano w drugim naborze (**z grantami dla inkubowanych startupów**) jest atrakcyjna dla IOBów zajmujących się inkubacją i akceleracją start-upów. Procesy inkubacji i akceleracji z zasady nie przynoszą przychodów i zysków. W związku z tym działalność ta znakomicie, z punktu widzenia IOB, nadaje się do finansowania środkami publicznymi. Z punktu widzenia polityk publicznych ten obszar również wart jest uwag, gdyż środki publiczne wypełniają tu lukę rynkową. W badaniach jakościowych potencjalni beneficjenci wyrażali zainteresowanie tym schematem wsparcia, licząc na ogłaszanie kolejnych konkursów. Zgłaszano też zastrzeżenia co do sposobu finansowania tej usługi, który nie jest przystosowany do formuły działania funduszy seed, jakim w istocie jest komponent grantowy pilotażu dla start-upów. Wydatkowanie w stosunkowo krótkim czasie dużej kwoty na wsparcie finansowe start-upów biorących udział w pilotażu słabo się sprawdza w modelu refundacji a zaliczka w wysokości 65% jest niewystarczająca. Oznacza to dodatkowe koszty na pożyczki pomostowe na utrzymanie płynności.

W przypadku instrumentu wsparcia skierowanego bezpośrednio do przedsiębiorców na zakup usług doradczych postulujemy:

- Utrzymanie schematu wsparcia bez komponentu wdrożeniowego, ale wdrażanego poprzez pośrednika – operatora udzielającego grantów przedsiębiorcom. Uprości to ścieżkę dostępu do wsparcia dla przedsiębiorców, zmniejszy obciążenia administracyjne po ich stronie i pojawi się dystrybutor bonów pełniący rolę „sprzedawcy” usług zainteresowanego rekrutacją przedsiębiorców. Rozwiązania operacyjne mogłyby być podobne do zastosowanych w przypadku „bonu na szkolenia”.
- Kontynuowanie schematu wsparcia z komponentem wdrożeniowym. Postulowalibyśmy:
 - Zwiększenie mnożnika wiążącego kwotę usługi doradczej z wdrożeniem do przynajmniej 300% tak aby komponent doradczy nie stanowił bariery dla mniejszych firm, dla wdrożeń w o skali 300 - 400 tys. zł.
 - Uwzględnienie w kosztach usługi doradczej, które są podstawą do wyliczenia maksymalnego budżetu wdrożenia za pomocą „mnożnika”, kosztów usług doradczych na etapie wdrożenia, jeśli takie występują. W przyszłych planowanych konkursach należy wpisać taką informację do regulaminu, a koszt usługi doradczej „wdrożeniowej” powinien być uwzględniany w algorytmie wiążącym koszt usług doradczych i wdrożeniowych za pomocą mnożnika.

W przypadku instrumentu skierowanego do IOB z komponentem grantowym na pilotaż dla start-upów należy zwiększyć dopuszczalną wielkość zaliczki. Łączna kwota zaliczki powinna sięgać 90% całkowitej wysokości dofinansowania, a bezpieczeństwo środków publicznych będzie gwarantowane przez ograniczenie jednorazowej transzy zaliczki do 30% całej kwoty dofinansowania. Schemat ten jest atrakcyjny dla IOB zajmujących się inkubacją i akceleracją o mniejszym potencjale finansowym, ze względu na to, że w programie krajowym PO IR minimalna wartość dofinansowania projektu wynosi 10 mln zł. W przypadku wsparcia inkubacji i akceleracji szacujemy, że kilka IOB z województwa łódzkiego jest zainteresowanych tym konkursem. Można więc przyjąć, że w tym schemacie wsparcia uda się jeszcze zakontraktować ok. 30-40 mln zł.

2. SUMMARY

Katarzyna Halacz
Certified translator – license No. TP/2401/06
ul. Leśna 22/21A
05-827 Grodzisk Mazowiecki
Phone: +48 513 022 282

Certified translation from the Polish language

[translation of an unsigned document; translator's notes are written within square brackets]

Main objective of the research was to verify assumptions of support for the R&D sector in the Lodz Region, taking into account first experiences from implementing The Regional Operational Programme for Lodz Region (ROP LR) for period 2014-2020. Analysis and evaluation of support implementation progress concerned priority axis I *Research, development and commercialization of knowledge* of the ROP LR for period 2014-2020, as well as sub-measure II.1.2. *Professionalisation of business services* – in the context of implementation of the programme objectives along with the identification of barriers and problem factors. The objective so defined resulted from insufficient supply of projects and thus an unsatisfactory level of contracting and certification.

The research used a wide range of methodological instruments including both qualitative (interviews, workshops) and quantitative methods (surveys among applicants for measure I.2 *Business environment*).

Measure I.1

The objective of measure I.1. *Development of the R&D and innovation infrastructure* is to increase marketability of research and development activities through the development of the infrastructure of R&D units enabling provision of services for business. The measure provides for support of several large projects involving construction or modernization of R&D infrastructure. Increase in infrastructural equipment in the R&D sector is not only aimed at improving condition of R&D infrastructure but also in particular enabling increase in the capacity of the scientific sector to undertake cooperation with business in the field of R&D and innovation. As of 1 January 2019, 4 co-financing agreements were signed under the measure for a total co-financing amount of PLN 66.8 million. This represents approximately 31% of the allocation for measure I.1. Four projects, for which the agreements were signed, are as follows:

- Transparent Research and Innovation Zone – Extending the research area of the Institute of Security Technology "MORATEX" (Institute of Security Technology "MORATEX")
- Innovative Textile Industry 2020+ (Lodz University of Technology)
- BRaIn – Research, Development, Innovation in Lodz campus of Biomedicine and Pharmacy (Medical University of Lodz)
- Interdisciplinary Research and Development Centre for Advanced Materials and Intelligent Management Systems in the Building Sector 2020+ of the Lodz University of Technology (Lodz University of Technology)

This situation means that the implementation of measure I.1 is at risk both in terms of the use of allocation and the achievement of the assumed indicators. However, there is still a possibility to use the allocation at the planned level. The following factors support this:

- Planned announcement of two further calls for proposals in 2019 (in spring and autumn)
- Gradual reduction of competition requirements and adjustment of assumptions of competitions/measure to the market reality and capacity of R&D units in the Lodz Region, in particular:
 - lowering the required share of economic activity from 30% to over 20% (in line with the criteria for selecting projects for co-financing);

Katarzyna Halacz
Certified translator – license No. TP/2401/06
ul. Leśna 22/21A
05-827 Grodzisk Mazowiecki
Phone: +48 513 022 282

- resignation from the possibility of co-financing the non-economic share in 15% from a subsidy of the Ministry of Science and Higher Education.
- Increasing experience of applicants, especially those who submitted applications in previous calls;
- Possibility to add new projects to the list of projects in the Territorial Contract (according to information provided by representatives of the MA and IB, talks on 2-3 new projects are in progress).

The procedure for applying for support under measure I.1 is perceived by applicants as highly demanding. Institutions responsible for the implementation of the measure are aware of these difficulties and, in response to these challenges, gradually and systematically simplify the support principles in measure I.1. In the case of scientific units wishing to develop their infrastructural and equipment facilities, possibilities of financing such projects are very limited. Therefore, it is difficult to talk about real competition for measure I.1 from the side of other sources of financing (national or regional) – in the case of scientific units considering investing in R&D infrastructure, measure I.1. is one of few possibilities of financing such investment projects. This state of affairs shows that the implementation of the measure is very much needed in the region and that its implementation should be definitely continued. Nevertheless, thinking about the next financial perspective of EU funds, it is worth planning simpler and more flexible mechanisms for financing research infrastructure of R&D units.

The current stage of implementation of measure I.1 does not allow a reliable evaluation of the effects of support. Three projects, for which the agreements have been signed, are at a very early stage of implementation. This is largely due to delays resulting from a very extended procedure for obtaining co-financing of the non-economic share of projects from the funds of the Ministry of Science and Higher Education (in the case of projects from the first call for proposal, the estimated delay caused by this factor is over 1.5 years).

Main recommendations regarding measure I.1 are as follows:

- Continuation of measure I.1 is recommended, including in particular further calls for proposals, as well as inclusion of subsequent projects in the Territorial Contract.
- It is recommended that a simpler scheme of support for R&D infrastructure development projects in research units should be developed in the next financial perspective of EU funds. In particular, the use of infrastructure within the three main areas of activity of scientific units and universities should be treated flexibly (basic research, applied research/cooperation with the socio-economic environment, educational activity).

Sub-measure I.2.1

Support under sub-measure I.2.1. *R&D infrastructure of enterprises* is granted for investments in research infrastructure of business entities. Until 31 December 2018, 5 calls were announced and finalised, in which 133 applications were submitted, where the total amount of co-financing applied for accounted for nearly PLN 166 million. Currently, the sub-measure covers 47 agreements for co-financing amounting to PLN 39.6 million, which represent 13.3% of the allocation.

Interest in this support instrument is definitely lower than interest in subsidies for the implementation of research and development projects. This is mainly due to the low intensity of support, which does not compensate for the risks associated with the implementation of investments in research infrastructure and non-commercial (as a principle) nature of such projects. It is unreasonable to use the same intensity of support for investment in research infrastructure as for investments in fixed assets used for implementation activities.

Katarzyna Halacz
Certified translator – license No. TP/2401/06
ul. Leśna 22/21A
05-827 Grodzisk Mazowiecki
Phone: +48 513 022 282

Other factors hindering the implementation of sub-measure I.2.1 are, inter alia,:

- competition from the Smart Growth Operational Programme, which also co-finances investments in R&D infrastructure (measure 2.1 SG OP). 38 companies from the Lodz Region applied for support from this source, which tried to obtain co-financing for the implementation of 49 projects. The total value of the co-financing applied for amounted to PLN 372 million and was almost twice as high as the amount of the co-financing applied for under sub-measure I.2.1. The support was granted to 16 projects for a co-financing amount of PLN 17 million. The following circumstances influenced interest of some companies in measure 2.1:
 - higher value of eligible costs,
 - not being aware of the possibility of receiving support for R&D infrastructure from the ROP LR,
 - coincidence in time of an entrepreneur's decision to apply for support for investment in R&D infrastructure with the call for proposals under measure 2.1.
- deficits in information and promotional activities – some respondents do not recognise the ROP LR as a source of support for companies undertaking R&D activities, some companies do not recognise what kind of institution COP [Centrum Obslugi Przedsiębiorcy – Entrepreneur Service Centre] is or associate it only with training vouchers and support for investments in fixed assets. Entrepreneurs are very likely to receive information about the possibility of obtaining support from consulting companies. Every third respondent had the wrong idea before submitting the application that support from the ROP LR 2014-2020 for the implementation of R&D work was restricted to only a small group of companies developing innovations on a global scale. There is also a group of companies that are not aware that they conduct research activities,
- administrative burdens – only 19% of respondents declared that the preparation of the application was not very complicated, whereas as many as 72% used support of a consulting company at this stage. Every third beneficiary declared difficulties in project settlement and difficulties related to the purchase of products/services resulting from the need to apply the competitive procedure,
- limiting the scope of support only to projects matching/affecting smart regional specialisations – some companies that were unable to meet this requirement were identified.

Sub-measure I.2.2

Support under sub-measure I.2.2. *R&D projects conducted by enterprises* is granted to co-finance the implementation of industrial research and development works, as well as to use research services of scientific units and implement service outcomes. Co-financing can be granted only to projects whose outcome has a feature of novelty at least at the enterprise scale. The allocation for the instrument is over EUR 51 million. Until the implementation of the research, 276 applications for co-financing were submitted under the sub-measure. The number of active agreements is 60. The contracting level is 46.4%.

Interest in support provided under the sub-measure is greater than in sub-measure I.2.1, which is mainly due to the higher intensity of support. Moreover, the following solutions should be appreciated, positively influencing increase in attractiveness of support provided and its adequacy from the point of view of the needs of enterprises:

Katarzyna Halacz
Certified translator – license No. TP/2401/06
ul. Leśna 22/21A
05-827 Grodzisk Mazowiecki
Phone: +48 513 022 282

- Possibility to provide explanations, supplements and corrections to the application for co-financing in each of the evaluation criteria,
- A narrow catalogue of substantive point criteria that relate to the core of the project,
- Phased calls for proposals,
- Substantive evaluation of the project in the form of an expert panel,
- Use of lump sum rates,
- Reduced frequency of submitting payment requests,
- Advance payments.

On the other hand, a number of factors that hinder the implementation of sub-measure I.2.2 have been identified and may have a negative impact on enterprises' interest in applying for support. These include, most of all:

- Competition from the Smart Growth Operational Programme, which also co-finances the implementation of R&D projects. Lack of a demarcation line meant that companies are free to choose the source of financing planned for the project. As far as the Lodz Region is concerned, the only significant differences in comparison of the support offered under sub-measure I.2.2 to the fast track financing concern: the minimum value of the project eligible costs (in the NCRD, the lower limit is PLN 1 million), the possibility of project implementation in a consortium with a different entity than the enterprise (in the fast track procedure, this option was available only to large companies, only in 2019 first calls for consortium projects with the participation of SMEs will be announced). Data received from the Ministry of Investment and Development shows that as many as 220 projects to be implemented by companies from the Lodz Region were submitted for the so-called fast track, in which the requested co-financing amount was PLN 354 million. Participants of the survey indicated that the main advantages of the NCRD over COP are as follows:
 - A better understanding of the specificity of R&D projects,
 - Simplified application process (mainly due to the lack of an application generator at the regional level),
 - Simplified project settlement,
- Deficits in information and promotion activities – analogous to those described in the case of sub-measure I.2.1; additionally insufficient promotion of new support instruments, such as an innovation voucher,
- Long-lasting evaluation of applications – in the first call, from the moment of ending the call until the publication of the ranking list, 148 days passed, in the second call – 120 days. Applicants assessed the evaluation time as definitely negative. The longer the evaluation time, the greater the probability that the research project will lose its innovative character. It is worth noting that in the NCRD, in the first few calls in the fast-track procedure, the evaluation time did not exceed 90 days (only in the calls announced in 2018, it has been significantly extended to 136 days),
- Administrative burdens – research shows that both the process of applying for funds and the process of their settlement are highly complicated and applicants very often use support of consulting companies. A majority of administrative burdens have their source in the higher-than-national-level regulations, in particular the guidelines regarding the eligibility of expenditure (e.g. the competitive procedure),

Katarzyna Halacz
Certified translator – license No. TP/2401/06
ul. Leśna 22/21A
05-827 Grodzisk Mazowiecki
Phone: +48 513 022 282

- Excessively "ambitious" project selection criteria in the case of innovation vouchers, i.e. rewarding applicants with high innovation potential and implementing innovation projects on a national scale,
- Limited value of implementation component to 50% of the eligible costs in the project resulting from the provisions of the Partnership Agreement, as well as the need to describe the implementation component already at the stage of submitting the application for co-financing (i.e. before using the research service) – this applies to the innovation voucher,
- Lack of possibility to purchase research equipment within the framework of the research project (depreciation or lease instalments thereof can only be recognised as the eligible cost),
- Limiting the scope of support only to projects matching/affecting smart regional specialisations.

In response to the identified problems related to the implementation of sub-measures I.2.1 and I.2.2, the following is recommended in particular:

- Intensification of information and promotion activities, with a special emphasis on activities making companies from the Lodz Region aware of what a research and development activity is,
- Offering, in sub-measure I.2.1, the possibility of financing investments in R&D infrastructure based on de minimis aid,
- Offering in the sub-measure I.2.2 the possibility of financing investments in R&D infrastructure based on de minimis aid or regional investment aid,
- Reduction of administrative burdens by developing an application generator dedicated to sub-measures I.2.1 and I.2.2, simplifying the application form in these sub-measures (including development of a one-part version) and attachments (in particular, economic and financial analysis), and introducing thorough changes in the competitive procedure form,
- Announcement of a pilot call for projects from outside of smart specialisations (under the so-called experimentation mechanism),
- Simplification of the catalogue of point criteria in the case of voucher schemes,

Sub-measure II.1.2

The objective of measure II.1 *Business environment* is to create better conditions for SME development. This should be achieved, among other things, by the co-financing of projects concerning professionalisation of business services (sub-measure II.1.2 *Professionalisation of business services*). Implementation of this sub-measure is to lead to standardisation of services provided by BEIs and development of a comprehensive offer of specialised services adapted to actual needs of entities using them, including through the use of a demand-based mechanism for the distribution of funds. Under the sub-measure, 2 types of projects are supported (support instruments):

- support for pro-development consulting services of specialist nature provided to SMEs by BEIs, based on enterprise's demand for such service,
- creation or development of specialist services provided by BEIs to SMEs by co-financing the costs of preparation of a new service or a new scope of a specialist service already provided, or a package of services within the scope of professionalisation of the BEI offer.

Katarzyna Halacz
Certified translator – license No. TP/2401/06
ul. Leśna 22/21A
05-827 Grodzisk Mazowiecki
Phone: +48 513 022 282

The sub-measure allocation amounts to EUR 25.3 million (i.e. approx. PLN 108 million). By the end of 2018, 4 calls were announced under the sub-measure II.1.2 – two regarding professionalisation of BEI services addressed to BEIs and two regarding support for pro-development services provided to SMEs by BEIs, in which entrepreneurs are beneficiaries. As a result of 3 completed calls, 16 agreements were contracted for a total amount of co-financing of PLN 6.2 million. Some of the agreements were terminated. Ultimately, under the sub-measure, there are 12 co-financing agreements concluded for a total amount of co-financing of PLN 3.98 million¹. The fourth call will end in February 2019.

¹ Quarterly information as of the end of the third quarter of 2018. The contract with the beneficiary of the competition 3 for PLN 8.96 million is in the course of signing.

The support instrument, consisting in granting a subsidy to an entrepreneur, which then looks for a service provider on the market, enjoyed a negligible interest of entrepreneurs. In the first call, 7 applications were submitted and 7 co-financing agreements were signed (of which one was terminated at the beneficiary's request) totalling to approximately 1% of the amount allocated for the competition. The following reasons for the call failure were identified:

- Low demand for consulting services among SMEs resulting from non-awareness of their need to use such services,
- The demand-based formula excludes "sales" activity of the service recipient. Therefore, there is no one to convince the entrepreneur that it is worth using the service,
- Short implementation period (12 months from submitting the application for co-financing). This period is relatively short, taking into account the time of evaluation of applications – from submitting the application to signing the agreement,
- Low scale of support (maximum value of co-financing – PLN 25,000). Support applies only to the simplest services, and truly specialist services, more expensive, are beyond reach of beneficiaries of this instrument,
- Lack of interest in this support scheme from consulting companies writing applications. Consulting companies are not interested in small-scale support schemes. Therefore, an important channel of distributing information to potential beneficiaries and recruiting applicants to the support scheme disappears,
- Administrative costs related to the application, competitive procedure in the event of selecting a service provider and implementing the agreement. They reduce the already small scale of support. The lack of an application generator is particularly discouraging and raising the cost of applying,
- Competition from the side of an analogous but more attractive instrument offered by PAED [Polish Agency for Enterprise Development] (measure 2.3.1 SG OP). The scale of support is much larger (eligible costs 8 times higher than in the case of ROP LR 2014-2020), long implementation period (36 months), lower administrative burdens (application generator).

In the second call, announced in November 2018, which is currently in progress, a number of support parameters have been changed in this instrument. The amount of eligible costs has been increased ten times (up to PLN 250,000), there is no time limit for the service completion, administrative burdens have been reduced (applications submitted in an electronic form – on a CD). The most important change is the addition of an **implementation component** in which the value of expenses related to implementation may

Katarzyna Halacz
Certified translator – license No. TP/2401/06
ul. Leśna 22/21A
05-827 Grodzisk Mazowiecki
Phone: +48 513 022 282

amount to up to 200% of the total value of the eligible costs of the consultancy service. Currently, a call for co-financing applications has been announced. A small amount of allocation allocated for the competition raises objections – a total of PLN 4.3 million, which will enable financing about 12-15 projects. It seems, based on opinions relating to this subject which were obtained in interviews, that interest in this support scheme will be much greater. This is confirmed by the results of the first round of the call, which ended on 31 January 2019. 27 applications were submitted for a total value of PLN 11.7 million, including the co-financing amounting to PLN 7.6 million. At the moment, the second round of call is ongoing. There are also critical opinions regarding construction of this support instrument, involving a necessity to describe the implementation (investment), which is to be the result of consultancy, already in the application for co-financing, so in fact at the moment when it is not yet known what recommendations will result from the consultancy.

In the second instrument under sub-measure II.1.2, support is provided to BEIs for co-financing the costs of preparing a new service or a new scope of a specialist service already provided, or a package of services within the scope of the **professionalisation of the BEI offer**. By the end of 2018, two calls for proposals were announced. In both cases (9 agreements signed in the first one, including 3 already terminated, and one in the course of signing in the second call), interest in the competition should be considered unsatisfactory. The most important reasons are:

- A small number of potential beneficiaries of the support scheme. Various types of analyses identified 30 to 50 BEIs in the Lodz Region. A part of them is not entitled to apply under II.1.2 because they do not meet the criterion of non-profit activity (e.g. Technology Transfer Centre of Lodz University of Technology, as well as the Lodz Special Economic Zone and other BEIs that did not regulate in their statutes the allocation of profit for statutory purposes). As regards the second call, a grant support component for incubated startups has been added. A group of potential beneficiaries of such a support instrument is relatively small – it applies to about 10 entities (incubators and accelerators) involved in this type of activities in the Lodz Region.
- A small financial potential of BEI, which affects its capacity to accumulate funds for own contribution.
- A small capacity of BEI in respect of consultancy staff. BEIs are most often financed from public programmes. The core of their personnel is thus employees who can apply for funds, whereas for projects, they use external consultants. This weakens benefits of the project of service professionalisation because after the pilot programme has finished, the know-how “goes away” with external consultants.

The support formula used in the second call (**with grants for incubated startups**) is attractive for BEIs dealing with incubation and acceleration of startups. As a rule, incubation and acceleration processes do not generate revenues and profits. Therefore, from the point of view of BEIs, this activity is perfectly suited for public funding. From the point of view of public policies, this area is also worth considering, since public funds fill a market gap here. Potential beneficiaries expressed interest in this support scheme in qualitative research, hoping for announcements of further competitions. Objections were also raised as to the method of financing this service, which is not adapted to the form of operation of seed funds, which is in fact the grant component of the pilotage for startups. Spending in a relatively short period of time of a large amount for financial support for startups participating in pilotage does not work well in the refund model and an advance payment of 65% is insufficient. This means additional costs for bridging loans required to maintain liquidity.

In the case of a support instrument addressed directly to entrepreneurs for the purchase of consultancy services, we suggest:

Katarzyna Halacz
Certified translator – license No. TP/2401/06
ul. Leśna 22/21A
05-827 Grodzisk Mazowiecki
Phone: +48 513 022 282

- Maintaining the support scheme without an implementation component but implemented through an intermediary – an operator providing grants to entrepreneurs. This will simplify access to support for entrepreneurs, reduce administrative burdens on their side, and create a voucher distributor who will act as a “seller” of services to entrepreneurs interested in recruiting. Operational solutions could be similar to those used for the “training voucher”.
- Continuation of the support scheme with the implementation component. We would suggest:
 - Increasing the multiplier binding the amount of consultancy services with implementation to at least 300% so that the consultancy component would not constitute a barrier for smaller companies, for implementations on a scale of PLN 300 – 400 thousand.
 - Including in the consultancy service costs, which are the basis for calculating the maximum implementation budget by means of a “multiplier”, costs of consultancy services at the implementation stage, if there are any. In future competitions planned, such information should be included into the regulations and the cost of the “implementation” consultancy service should be included in the algorithm binding the cost of consultancy and implementation services using a multiplier.

In the case of the instrument addressed to BEIs with the grant component for the pilotage of startups, the acceptable amount of an advance payment should be increased. The total amount of the advance payment should reach 90% of the total co-financing amount and the security of public funds will be guaranteed by limiting the single-time instalment of advance to 30% of the entire grant amount. This scheme is attractive for BEIs involved in incubation and acceleration with lower financial potential due to the fact that in the national programme SG OP the minimum project co-financing amount is PLN 10 million. In the case of incubation and acceleration support, we estimate that several BEIs from the Lodz Region are interested in this competition. We may therefore assume that around PLN 30-40 million can be contracted under this support scheme.

I, the undersigned, Katarzyna Halacz, a certified translator of the English language, registered under No. TP/2401/06 in the register of certified translators kept by the Ministry of Justice, hereby certify the above to be a true and accurate translation of an unsigned document drawn up in the Polish language and presented to me.

Grodzisk Mazowiecki, 12 March 2019
Repertory No. 104/2019

Katarzyna Halacz

3. WPROWADZENIE - OPIS PRZEDMIOTU EWALUACJI

Głównym celem badania była weryfikacja założeń wsparcia sfery B+R w województwie łódzkim, z uwzględnieniem pierwszych doświadczeń z wdrażania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 (RPO WŁ 2014-2020). Uzasadnieniem dla tak postawionego celu była niewystarczająca podaż projektów w konkursach organizowanych w ramach RPO WŁ 2014-2020 dla obszaru B+R. Istotnym w związku z powyższym było zdiagnozowanie przyczyn takiej sytuacji, a w szczególności ustalenie czy podaż projektów odzwierciedla potencjał regionalnej sfery badawczo-rozwojowej oraz zaproponowanie nowych, możliwych do wdrożenia rozwiązań, które ułatwią pozyskanie dofinansowania i będą stanowić zachętę do aplikowania w konkursach. Tym samym w niniejszym badaniu wyróżniono dwa wątki:

- dotyczący zasad udzielania wsparcia na realizację projektów z obszaru B+R w RPO WŁ 2014-2020,
- dotyczący kontekstu interwencji.

Wątek pierwszy znalazł odzwierciedlenie w każdym z celów szczegółowych badania, do których należały:

1. Ocena alokacji środków i podaży projektów w OP I i OP II RPO WŁ 2014-2020 w kontekście poziomu inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje;
2. Ocena rozwoju powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem Instytucji Otoczenia Biznesu w kontekście wsparcia udzielanego w ramach OP I i OP II (Działanie I.1 i Poddziałania I.2.1, I.2.2, II.1.2);
3. Zidentyfikowanie przyczyn małego zainteresowania konkursami i w konsekwencji - niskiego poziomu wykorzystania alokacji w OP I (Poddziałania I.2.1, I.2.2);
4. Ocena efektów wsparcia Instytucji Otoczenia Biznesu (Poddziałanie II.1.2), w szczególności wpływu tego wsparcia na rozwój sfery B+R+I oraz promowanie przedsiębiorczości w regionie;
5. Ocena planowanych zmian w zakresie wsparcia projektów B+R w OP I (Poddziałania I.2.1, I.2.2), w szczególności ocena ich dopasowania do potrzeb przedsiębiorstw oraz specyfiki powiązań sektora biznesu, nauki oraz IOB.

Wątek drugi dotyczący kontekstu znalazł swoje odzwierciedlenie w przedstawionym w OPZ oczekiwaniu Zamawiającego dotyczącym opisanego w raporcie końcowym sfery B+R w województwie łódzkim oraz działających na terenie województwa instytucji otoczenia biznesu.

Przedmiotem badania były następujące działania/poddziałania w ramach RPO WŁ 2014-2020:

- Działanie I.1 *Rozwój infrastruktury badań i innowacji*
- Działanie I.2 *Inwestycje przedsiębiorstw w badania i innowacje*
 - Poddziałanie I.2.1 *Infrastruktura B+R przedsiębiorstw*
 - Poddziałanie I.2.2 *Projekty B+R przedsiębiorstw*
- Działanie II.1 *Otoczenie biznesu*
 - Poddziałanie II.1.2 *Profesjonalizacja usług biznesowych*

4. KONCEPCJA BADANIA I METODYKA

Badanie miało charakter ewaluacji procesowej on-going. Zrealizowano je zgodnie z paradygmatem ewaluacji wspieranej teorią tj. odtworzono logikę interwencji, a analizując jej dotychczasowe efekty szczególną uwagę zwrócono na czynniki kontekstowe oraz mechanizmy udzielania wsparcia (zgodnie z założeniami realistycznej ewaluacji wpływu).

Zastosowano triangulację metodologiczną wykorzystując zarówno ilościowe, jak i jakościowe metody badawcze, do których należały:

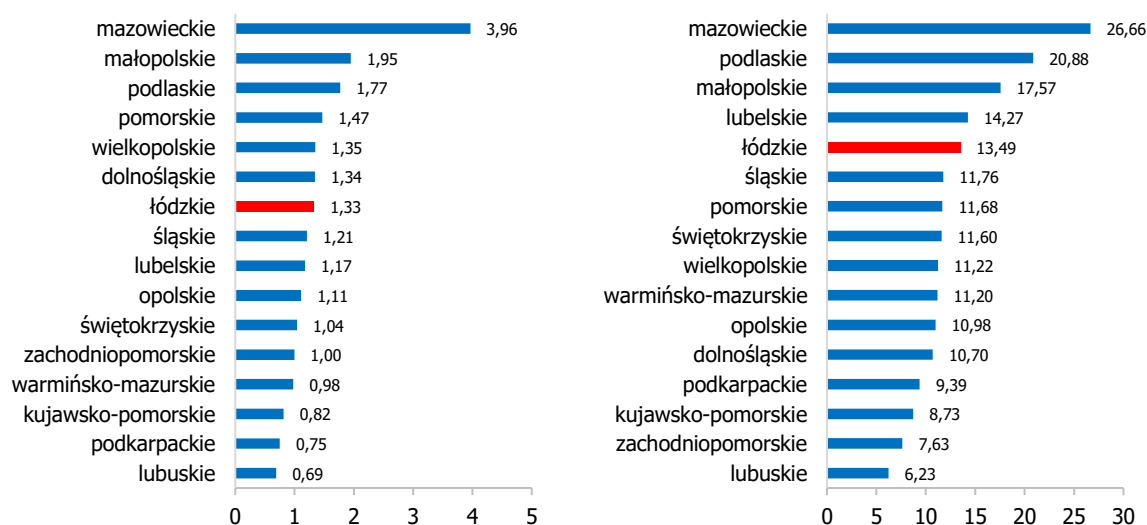
- Analiza desk research, którą objęto m.in. następujące kategorie dokumentów:
 - dokumentację programową i systemową,
 - dokumentację konkursową działań stanowiących przedmiot badania,
 - dane z wniosków o dofinansowanie i kart oceny formalnej i merytorycznej,
 - raporty z badań ewaluacyjnych dotyczących obszaru B+R,
 - dane o charakterze benchmarkingowym pozwalające na porównanie wsparcia udzielanego w RPO WŁ 2014-2020 ze wsparciem oferowanym w innych RPO oraz PO IR
- Badania ankietowe z wnioskodawcami poddziałań I.2.1 i I.2.2 – zrealizowano 119 ankiet z czego 39 z wnioskodawcami poddziałania I.2.1 i 80 z wnioskodawcami poddziałania I.2.2. W przypadku beneficjentów udało się osiągnąć wymagany przez Zamawiającego stopień zwrotu wynoszący 60% (w poddziałaniu I.2.1 przebadano 69% beneficjentów a w poddziałaniu I.2.2 65%). Podstawą obliczenia respons rate była liczba unikalnych beneficjentów a nie liczba projektów – w praktyce okazało się, że część przedsiębiorców realizuje z działania I.2 więcej niż jeden projekt. W takich przypadkach do firmy kierowano jedną ankietę.
- Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) z:
 - przedstawicielami IZ RPO WŁ 2014-2020 i IP RPO WŁ 2014-2020 - zrealizowano dwie diady,
 - ekspertami w dziedzinie B+R z województwa łódzkiego – 2 wywiady,
 - przedstawicielami firm doradczych - 3 wywiady,
 - jednostkami naukowymi z terenu województwa łódzkiego - 3 wywiady,
 - instytucjami otoczenia biznesu z terenu województwa łódzkiego - 3 wywiady
- Pogłębione wywiady telefoniczne (ITI) z:
 - przedstawicielami sektora nauki z terenu województwa łódzkiego – 5 wywiadów,
 - potencjalnymi wnioskodawcami w działaniu I.2 – 15 wywiadów,
 - potencjalnymi wnioskodawcami w poddziałaniu II.1.2 – 5 wywiadów,
 - firmami ubiegającymi się o wsparcie z poddziałania II.1.2 – 3 wywiady,
 - przedstawicielami instytucji otoczenia biznesu – 8 wywiadów.
- Warsztat rekomendacyjny, w którym wzięli udział przedstawiciele IZ RPO WŁ 2014-2020, IP RPO WŁ 2014-2020, firm doradczych i eksperci zewnętrzni. Na warsztacie wykorzystano elementy service – design.
- Konsultacje zaproponowanych rekomendacji z potencjalnymi wnioskodawcami w drodze wywiadów indywidualnych. Pierwotnie planowano udział wnioskodawców w warsztacie rekomendacyjnym natomiast w porozumieniu z Zamawiającym ustalono, że większą wartość dodaną przyniosą konsultacje indywidualne, które mają tę zaletę, iż pozwalają na dokładniejsze przedyskutowanie proponowanych rozwiązań. Wyniki metody znajdują odzwierciedlenie w finalnym kształcie tabeli rekomendacji.

5. KONTEKST TEMATU BADANIA

5.1. Sektor nauki

Pod względem liczby podmiotów sfery badawczo-rozwojowej (instytuty badawcze i szkoły wyższe) województwo łódzkie plasowało się w 2017 r. mniej więcej w połowie stawki polskich regionów. 33 podmioty sfery B+R działające w woj. łódzkim stanowiły około 5,3% tego typu jednostek w kraju. W liczbach absolutnych dawało to łódzkiemu siódmą pozycję wśród polskich województw – wyższe lokaty zajmowały: mazowieckie (213 podmiotów), małopolskie (66), śląskie (55), wielkopolskie (47), dolnośląskie (39), pomorskie (34). Odniesienie liczby podmiotów sfery B+R do potencjału ludnościowego oraz liczby firm w regionie pokazuje, że sytuacja woj. łódzkiego pod względem nasycenia podmiotami sfery B+R jest relatywnie dobra. W przypadku liczby podmiotów sfery B+R na 100 tys. mieszkańców region zajmuje siódmą pozycję w kraju – jednak z niższą wartością wskaźnika niż średnia krajowa (1,33 wobec 1,63). Z kolei w przeliczeniu na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej łódzkie plasuje się na wysokiej piątej pozycji – jednakże również z wartością wskaźnika niższą niż średnia krajowa (13,49 wobec 14,69).

Wykres 1 Liczba podmiotów sfery B+R (niebędących przedsiębiorstwami) na 100 tys. mieszkańców (lewy wykres) oraz na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej (prawy wykres), 2017 r.

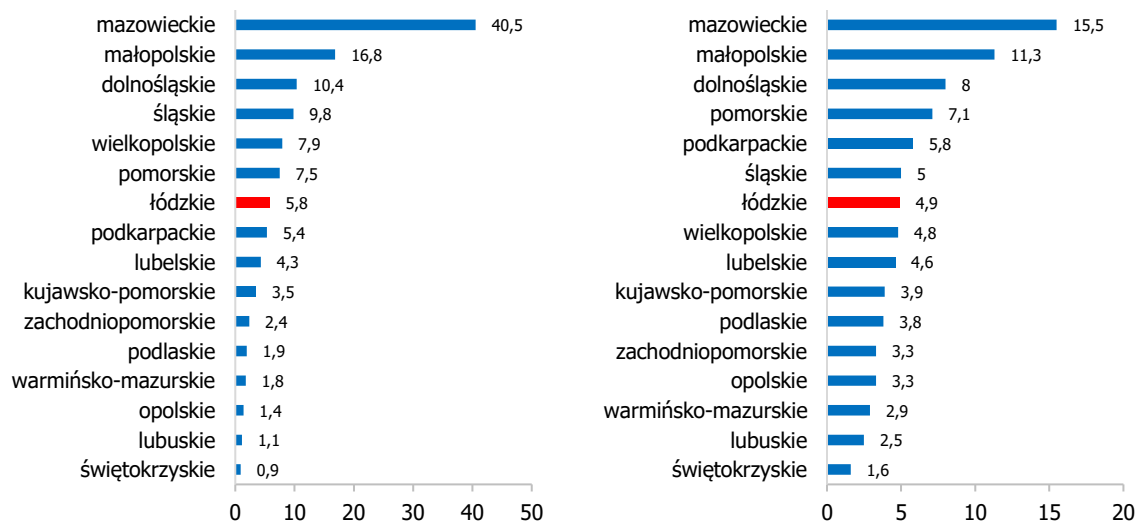
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku liczby podmiotów sfery B+R w odniesieniu do potencjału ludnościowego i gospodarczego, w latach 2007-2017 region stopniowo tracił pozycję wobec innych województw. W 2007 r. pod względem liczby podmiotów w przeliczeniu zarówno na 100 tys. mieszkańców, jak i 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej łódzkie plasowało się na czwartej pozycji w kraju. W okresie 2007-2017 w przypadku pierwszego wskaźnika region spadł w stawce o trzy pozycje, a w przypadku drugiego wskaźnika o jedną pozycję.

W 2007 r. w woj. łódzkim liczba pracujących w działalności badawczo-rozwojowej wynosiła 5802 (w przeliczeniu na ekwiwalent pełnego czasu pracy – EPC), z czego 2384 etaty były w sektorze przedsiębiorstw, 407 w sektorze rządowym i sektorze prywatnych instytucji niekomercyjnych, a 3011 w sektorze szkolnictwa wyższego. Sektorowa struktura zatrudnienia w B+R w woj. łódzkim odbiegała

niedu struktury ogólnopolskiej. W łódzkim większy odsetek stanowili pracownicy uczelni (52% wobec średniej krajowej wynoszącej 42%) oraz sektora rządowego i prywatnych instytucji niekomercyjnych (7% wobec średniej krajowej wynoszącej 3%), przy jednocześnie mniejszym odsetku pracowników B+R w sektorze przedsiębiorstw (41% wobec średniej krajowej wynoszącej 55%). Zasoby kadrowe B+R województwa łódzkiego stanowiły około 4,8% krajowych kadr B+R. W liczbach absolutnych woj. łódzkie zajmowało pod tym względem siódmą pozycję w kraju (po mazowieckim, małopolskim, dolnośląskim, śląski, wielkopolskim i pomorskim). Również w ujęciu zrelatywizowanym liczbą osób aktywnych zawodowo łódzkie plasowało się na siódmym miejscu wśród polskich województw (por. rys. niżej).

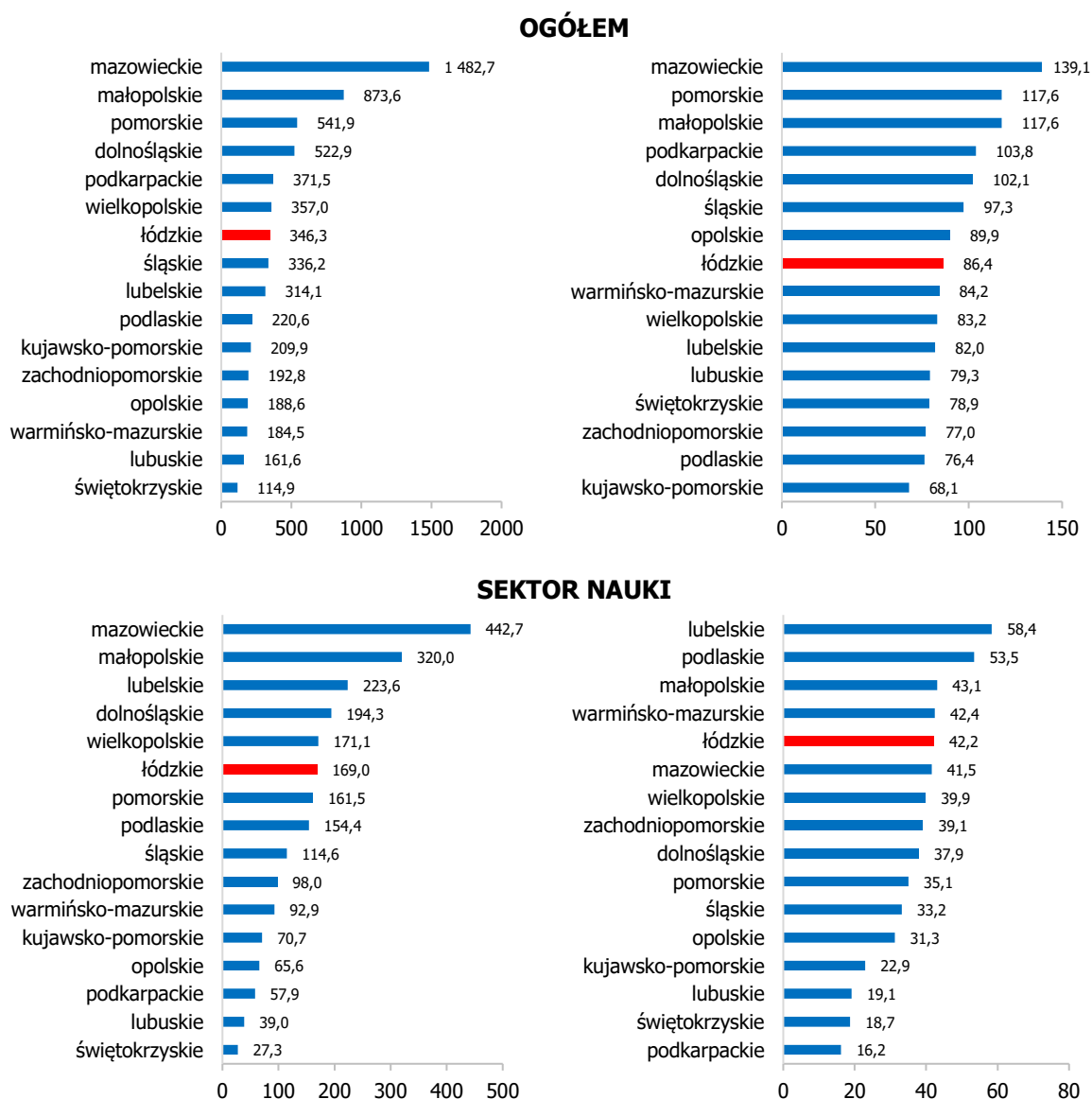
Wykres 2 Liczba pracujących w B+R w przeliczeniu na ekwiwalenty pełnego czasu pracy w tys. (lewy wykres) oraz na 1000 osób aktywnych zawodowo (prawy wykres), w 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Pod względem nakładów wewnętrznych na działalność badawczo-rozwojową – o wartości 858,7 mln zł w 2017 r. – łódzkie zajmuje 7 pozycję w kraju, ustępując mazowieckiemu (7965,9 mln zł), małopolskiemu (2958 mln zł), śląskiemu (1530,5 mln zł), dolnośląskiemu (1517,8 mln zł), pomorskiemu (1257 mln zł) oraz wielkopolskiemu (1244,2 mln zł). Struktura sektorowa zatrudnienia w B+R w regionie w dużej mierze znajduje odzwierciedlenie w strukturze nakładów na działalność B+R. Na sektor przedsiębiorstw w łódzkim przypada mniej nakładów na B+R niż przeciętnie w kraju (51,2% vs 64,5%), a więcej na sektor szkolnictwa wyższego (41,9% vs 32,9%) oraz sektor rządowy i sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych (6,9% vs 2,6%). W wartościach nakładów wewnętrznych na B+R zrelatywizowanych liczbą ludności oraz liczbą pracujących w B+R łódzkie zajmuje odpowiednio 7 i 8 pozycję wśród polskich województw (por. wykres niżej). Także w przypadku nakładów ponoszonych w jednostkach niebędących przedsiębiorstwami (szkoły wyższe, instytuty badawcze) region zajmuje podobną pozycję w kraju: 6 miejsce w odniesieniu do liczby mieszkańców oraz 5 miejsce w odniesieniu do liczby pracowników B+R poza sektorem przedsiębiorstw.

Wykres 3 Nakłady wewnętrzne na B+R w przeliczeniu na jednego mieszkańca (lewy wykres), w zł, oraz na 1 pracującego w B+R (prawy wykres), w tys. zł, w 2017 r.*

* Nakłady wewnętrzne na B+R to nakłady poniesione w roku sprawozdawczym na prace B+R wykonane w jednostce sprawozdawczej, niezależnie od źródła pochodzenia środków. Obejmują zarówno nakłady bieżące, jak i nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R, lecz nie obejmują amortyzacji środków trwałych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

O potencjale łódzkich jednostek naukowych świadczy m.in. zakres oraz skuteczność ubiegania się o granty Narodowego Centrum Nauki (NCN). Pod względem liczby pozyskanych grantów NCN w latach 2013-2017, łódzkie – w którym realizowano 657 takich grantów – zajmuje piątą pozycję w kraju, ustępując jedynie mazowieckiemu, małopolskiemu, wielkopolskiemu oraz dolnośląskiemu. Nieco gorzej region wypada pod względem skuteczności ubiegania się o granty NCN. Współczynnik sukcesu na poziomie 19,4% daje łódzkiemu szóstą lokatę wśród polskich województw. Natomiast pod względem pozyskanego finansowania na jednego pracownika naukowego łódzkie zajmuje 5 pozycję w kraju (por.

tabela niżej). Omawiane dane świadczą o wysokim w skali kraju potencjale badawczym łódzkich jednostek naukowych.

Tabela 1. Projekty Narodowego Centrum Nauki w podziale na dziedziny nauki, 2013-2017

Liczba pozyskanych grantów					
	<i>Humanistyczne i społeczne</i>	<i>Nauki o życiu</i>	<i>Ścisłe i techniczne</i>	<i>Sztuka</i>	<i>Ogółem</i>
dolnośląskie	189	310	502	0	1 001
kujawsko-pomorskie	113	88	148	4	353
lubelskie	104	191	76	0	371
lubuskie	14	5	20	0	39
łódzkie	147	278	232	0	657
małopolskie	510	659	795	3	1 967
mazowieckie	1 192	1 175	1 555	10	3 932
opolskie	17	3	30	0	50
podkarpackie	22	32	33	0	87
podlaskie	30	115	44	0	189
pomorskie	79	288	259	1	627
śląskie	99	127	304	1	531
świętokrzyskie	5	13	34	2	54
warmińsko-mazurskie	14	162	16	1	193
wielkopolskie	349	577	320	2	1 248
zachodniopomorskie	30	52	59	0	141
Współczynnik sukcesu					
dolnośląskie	17.8%	21.7%	28.2%	0.0%	23.4%
kujawsko-pomorskie	17.8%	18.3%	25.9%	20.0%	20.7%
lubelskie	13.7%	16.9%	19.1%	0.0%	16.2%
lubuskie	10.1%	33.3%	16.7%	0.0%	14.1%
łódzkie	18.5%	18.9%	21.1%	0.0%	19.4%
małopolskie	21.4%	25.2%	24.2%	6.0%	23.6%
mazowieckie	24.9%	26.7%	29.8%	27.0%	27.2%
opolskie	12.1%	5.4%	17.4%	0.0%	13.6%
podkarpackie	12.9%	17.6%	12.9%	0.0%	14.2%
podlaskie	10.9%	26.3%	16.4%	0.0%	19.3%
pomorskie	14.0%	22.6%	18.2%	20.0%	19.2%
śląskie	11.5%	20.1%	15.7%	4.3%	15.4%
świętokrzyskie	5.0%	13.3%	13.9%	8.7%	11.6%
warmińsko-mazurskie	5.8%	19.9%	18.2%	16.7%	16.8%
wielkopolskie	19.3%	24.8%	23.1%	8.3%	22.5%
zachodniopomorskie	9.0%	13.2%	14.3%	0.0%	12.4%
Przyznane finansowanie w przeliczeniu na jednego pracownika naukowego (w tys. zł)					
dolnośląskie	28.7	65.5	101.8	0.0	66.7
kujawsko-pomorskie	22.3	36.3	94.5	31.3	45.2
lubelskie	14.1	29.0	48.0	0.0	25.9
lubuskie	3.8	4.2	26.9	0.0	10.7
łódzkie	20.0	80.0	102.2	0.0	63.1
małopolskie	37.5	110.4	92.9	1.9	76.9
mazowieckie	57.0	113.5	83.7	7.7	83.9

opolskie	6.7	6.9	12.9	0.0	9.8
podkarpackie	5.7	37.8	21.2	0.0	19.0
podlaskie	9.4	60.6	24.8	0.0	34.6
pomorskie	12.5	92.6	81.9	1.2	62.0
śląskie	9.5	30.3	35.7	0.4	26.0
świętokrzyskie	2.1	28.8	20.8	1.8	14.1
warmińsko-mazurskie	2.4	52.7	27.5	1.0	33.0
wielkopolskie	36.7	115.7	77.9	0.8	77.7
zachodniopomorskie	5.4	22.5	28.0	0.0	19.5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NCN.

Regulacje prawne

Sektor nauki i szkolnictwa wyższego znajduje się obecnie w trakcie istotnych zmian jego otoczenia prawnego. Nowa ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (tzw. Konstytucja dla Nauki, Ustawa 2.0) weszła w życie 1 października 2018 r., jednak jej poszczególne zapisy będą wdrażane przez kilka kolejnych lat – z czego kluczowe mają zacząć obowiązywać 1 października 2019 r.² Obecnie w szkołach wyższych trwają wytężone prace nad dostosowaniem ich wewnętrznych regulacji oraz struktur i procedur organizacyjnych do wymogów nowej ustawy. Prace te odbywają się nie tylko w pośpiechu, ale też w dość dużej niepewności, bowiem nie wszystkie akty wykonawcze do ustawy (rozporządzenia) zostały ogłoszone (a rozporządzenia już obowiązujące były ogłaszane i zatwierdzane z przekroczeniem zakładanych i ogłoszonych przez MNiSW harmonogramów). Wyzwanie dostosowania do nowej ustawy dotyczy głównie szkół wyższych, ale ponieważ ustawa dotyczy także nauki (w tym ewaluacji działalności naukowej, strumienie finansowania, itp.) to wyzwanie to angażuje także uwagę i zasoby nieuczelnianych jednostek badawczo-rozwojowych. W efekcie, wymuszone pilne zmiany organizacyjne i proceduralne w jednostkach naukowych i szkołach wyższych mogą do pewnego stopnia przekładać się na ich zdolności absorpcyjne, w tym absorpcję funduszy unijnych na rozwój infrastruktury (konieczność wprowadzania zmian dostosowawczych do nowych regulacji angażuje zasoby kadrowe i materialne jednostek, które w sytuacji kontrfaktycznej mogłyby być wykorzystane do realizacji projektów i prowadzenia badań).

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę zaprezentowane informacje należy uznać, że do głównych wyzwań regionalnej gospodarki związanych z sektorem nauki należą:

- Poprawienie skuteczności zdobywania środków zewnętrznych na prowadzenia prac B+R w jednostkach naukowych
- Zwiększenie liczby pracowników naukowych
- Zwiększenie nakładów na B+R

² Ustawa zastępuje kilka wcześniej obowiązujących aktów prawnych (m.in. o finansowaniu nauki, o zasadach nadawania stopni i tytułów, itp.), niemniej nie jest jedynym obecnie obowiązującym aktem prawnym regulującym działalność naukową w Polsce. Inne to w szczególności: Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk oraz Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych. W kontekście działania I.1 RPO Wł 2014-2020 istotnym elementem otoczenia regulacyjnego jest natomiast rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 października 2015 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na inwestycje służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 1693 i z 2018 r. poz. 1066). Jednak ze względu na szeroki zakres ustawy „Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce” (regulującej m.in. finansowanie działalności naukowej – w odniesieniu do wszystkich podmiotów, nie tylko uczelni) jest ona zdecydowanie kluczowym aktem prawnym tworzącym otoczenie regulacyjne sektora nauki w Polsce.

5.2. Sektor przedsiębiorstw

Zgodnie z danymi GUS w województwie łódzkim w roku 2016 działało 126 210 przedsiębiorstw³ z czego 96,1% tj. 121 409 stanowiły firmy mikro. Firm małych było 3663, średnich 943, a dużych zaledwie 195. Są to informacje istotne w kontekście analizy potencjału innowacyjnego województwa łódzkiego, ponieważ ze statystyki publicznej wynika, że im większa firma tym bardziej prawdopodobne, że podejmuje działalność innowacyjną lub działalność badawczo-rozwojową. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 2 Odsetek firm podejmujących działalność B+R i działalność innowacyjną w podziale na klasy wielkości

	Liczba pracowników			
	0-9	10-49	50-249	250 i więcej
Odsetek firm przemysłowych podejmujących działalność innowacyjną (dane dla woj. łódzkiego)	Brak danych	9,63%	30,74%	58,59%
Odsetek firm usługowych podejmujących działalność innowacyjną (dane dla kraju) ⁴	Brak danych	11,8%	23,6%	44%
Odsetek firm podejmujących działalność badawczo-rozwojową (dane dla kraju)	0,06%	1,94%	8,34%	19,64%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw wyniósł w województwie łódzkim w 2016 r. 13% przy średniej krajowej wynoszącej 16,1%. Łączna wartość nakładów firm na działalność innowacyjną w 2016 roku wyniosła około 2,4 mld zł⁵ z czego 91% przypadło na firmy przemysłowe, mimo że ich udział w ogóle podmiotów gospodarczych to zaledwie 13%. Obserwowalny jest spadek nakładów na innowacje między rokiem 2015 i 2016 – wzrost odnotowano tylko w województwach małopolskim i podlaskim. Ze szczegółowych danych wynika, że spadek dotyczy przede wszystkim nakładów zaliczanych przez GUS do kategorii „środki pozyskane z zagranicy” oraz „kredyty bankowe”. Jeżeli chodzi o pierwszą kategorię to wytłumaczeniem spadku może być okres przejściowy między perspektywami finansowymi. Spadek w odniesieniu do nakładów finansowanych z kredytów bankowych może wskazywać na zaostrzenie polityki banków w odniesieniu do finansowania przedsięwzięć innowacyjnych. Z kredytów bankowych pokryto zaledwie 4,2% ogółu nakładów jakie łódzkie firmy przeznaczyły na innowacje w roku 2016 (w skali kraju 6,7%). Oba zjawiska skutkują tym, że firmy finansują działalność innowacyjną przede wszystkim ze środków własnych. Nie jest to sytuacja korzystna bowiem możliwości firm związane z mobilizacją własnych środków na inwestycje (w tym innowacje) są co do zasady ograniczone. Wskazywać to może na istnienie zjawiska luki finansowej w odniesieniu do finansowania innowacyjnych przedsięwzięć (stwierzonego zresztą w wielu publikacjach

³ Dane dotyczą tzw. przedsiębiorstw niefinansowych i publikowane są w opracowaniu GUS „Działalność przedsiębiorstw niefinansowych”. Są to dane nt. liczby „aktywnych firm” tj. takich, które rzeczywiście prowadzą działalność, z tego względu uznaje się je za bardziej wiarygodne od danych z rejestru REGON.

⁴ Dane w układzie wojewódzkim nie są dostępne

⁵ W przypadku przedsiębiorstw przemysłowych GUS nie podaje danych dla woj. łódzkiego dla firm przemysłowych z uwagi na tajemnicę statystyczną. Wartość obliczono opierając się na danych dotyczących wysokości nakładów według źródeł ich pochodzenia

naukowych i raportach z badań ewaluacyjnych)⁶. Luka ta nie jest niwelowana przez wsparcie o charakterze dotacyjnym. Udział dotacji z UE w nakładach na innowacje w woj. łódzkim wyniósł w roku 2016 zaledwie 0,53%. Wpływ na taką sytuację ma z pewnością wysoka „elitarność” dotacji – trafiają one do wąskiego, stosunkowo nielicznego grona firm.

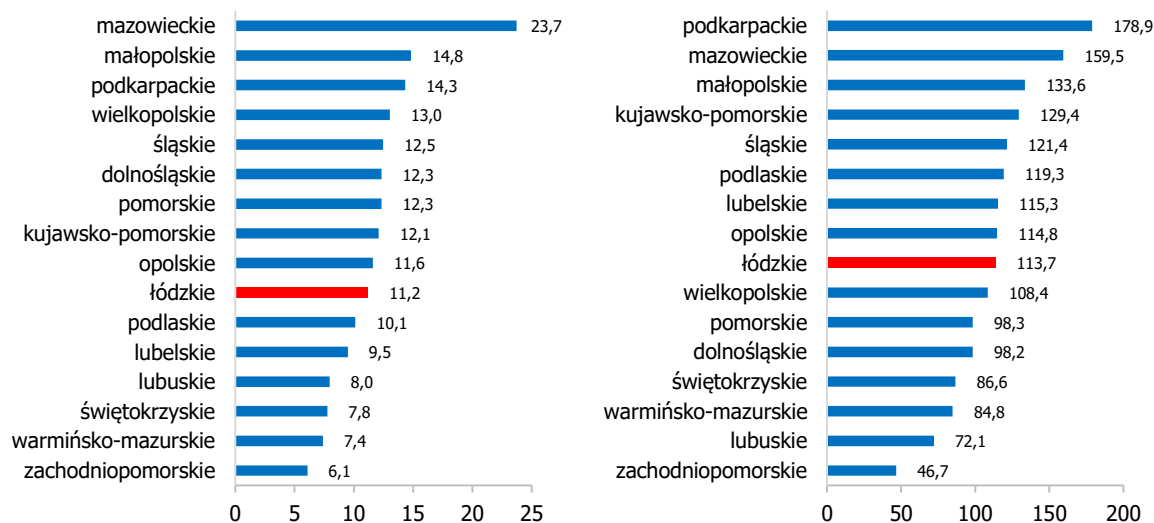
Liczba podmiotów prowadzących działalność B+R

Działalność innowacyjna może mieć zarówno imitacyjny, jak i kreatywny charakter. Jeżeli chodzi o ten drugi rodzaj działalności, to polega ona na prowadzeniu prac badawczo-rozwojowych.⁷ W 2017 r. w województwie łódzkim działalność badawczo-rozwojową prowadziło 278 podmiotów. Stanowiło to około 5,4% ogólnej liczby jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową w skali kraju. Pod względem liczby podmiotów łódzkie zajmowało 8 pozycję wśród polskich województw, ustępując mazowieckiemu (1274 podmioty), śląskiemu (568), małopolskiemu (502), wielkopolskiemu (454), dolnośląskiemu (358), podkarpackiemu (305) oraz pomorskiemu (286). Sytuacja województwa pod względem nasycenia podmiotami prowadzącymi działalność badawczo-rozwojową wygląda nieco gorzej po uwzględnieniu jego potencjału ludnościowego oraz gospodarczego. W 2017 r. na 100 tys. mieszkańców regionu przypadało 11,2 podmiotów prowadzących działalność badawczo-rozwojową, co dawało łódzkiemu dziesiąte miejsce wśród polskich regionów. Co więcej, omawiany wskaźnik dla woj. łódzkiego był wyraźnie niższy niż średnia krajowa wynosząca 13,3. Również pod względem liczby podmiotów prowadzących działalność badawczo-rozwojową w przeliczeniu na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej woj. łódzkie znajdowało się poniżej średniej krajowej: 113,7 wobec 119,3. W przypadku tego wskaźnika region zajmował 9 pozycję wśród polskich regionów (por. wykres niżej). Należy podkreślić, że w latach 2007-2017 pozycja województwa łódzkiego pod względem relatywnego nasycenia podmiotami prowadzącymi działalność badawczo-rozwojową wskazuje na niekorzystną tendencję stopniowej utraty znaczenia względem innych województw. Otóż w 2007 r. łódzkie zajmowało piątą pozycję pod względem liczby podmiotów z działalnością B+R na 100 tys. mieszkańców oraz czwartą w przeliczeniu na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej. Region był zatem w ścisłej czołówce polskich województw. W kolejnych latach następował sukcesywny regres i w efekcie region zajmuje opisywaną wyżej pozycję nie tylko poniżej średniej krajowej, ale także poniżej połowy rankingu wojewódzkiego. Liczba podmiotów prowadzących działalność badawczo-rozwojową w omawianym okresie 2007-2017 zwiększała się w ujęciu absolutnym zarówno w woj. łódzkim (z 79 w 2007 r. na 278 w 2017 r.), jak i w całym kraju (z 1144 w 2007 r. na 5102 w 2017 r.), jednak w łódzkim przyrost był wolniejszy niż średnio w kraju oraz w niektórych innych regionach i wobec tego relatywna pozycja regionu uległa osłabieniu.

⁶ Patrz m.in. Ocena trafności zastosowania instrumentów finansowych oraz możliwości wdrożenia pomocy zwrotnej i wsparcia opartego na wejściach kapitałowych w ramach RPO WŁ 2014-2020, PAG-Uniconsult, Warszawa 2017; Ocena ex-ante instrumentów finansowych w Programie Operacyjnym Inteligentny Rozwój, PSDB, Warszawa 2014

⁷ Ocena skuteczności wdrażania PO IR, EGO, LB&E, MCM INSTITUTE POLAND, Warszawa 2018

Wykres 4 Liczba podmiotów prowadzących działalność badawczo-rozwojową na 100 tys. mieszkańców (lewy wykres) oraz na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej (prawy wykres), 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

90% (w ujęciu liczbowym 251) podmiotów aktywnych badawczo stanowią przedsiębiorstwa. Należy podkreślić, że wartość ta uwzględnia również firmy mikro. Wskazane powyżej 251 firm stanowi 0,20% ogółu przedsiębiorstw prowadzących działalność na terenie województwa. Autorzy przywołanego wyżej badania wskazują, że liczba firm aktywnych badawczo (podobnie jak liczba firm innowacyjnych) może być znacząco (nawet dwukrotnie) wyższa aniżeli podawałyby to statystyki GUS. Wpływ na taką sytuację mają następujące czynniki:

- Niedopełnianie przez firmy obowiązku statystycznego,
- Zatajanie faktu prowadzenia prac B+R celem uniknięcia konieczności wypełnienia całego formularza,
- Wpływ prawa podatkowego na praktykę rachunkowości⁸,
- Nieświadomość, że firma prowadzi prace badawcze⁹.

Nawet uwzględniając powyższe oznacza to, że działalność badawczą prowadzi nie więcej niż pół procent łódzkich firm.

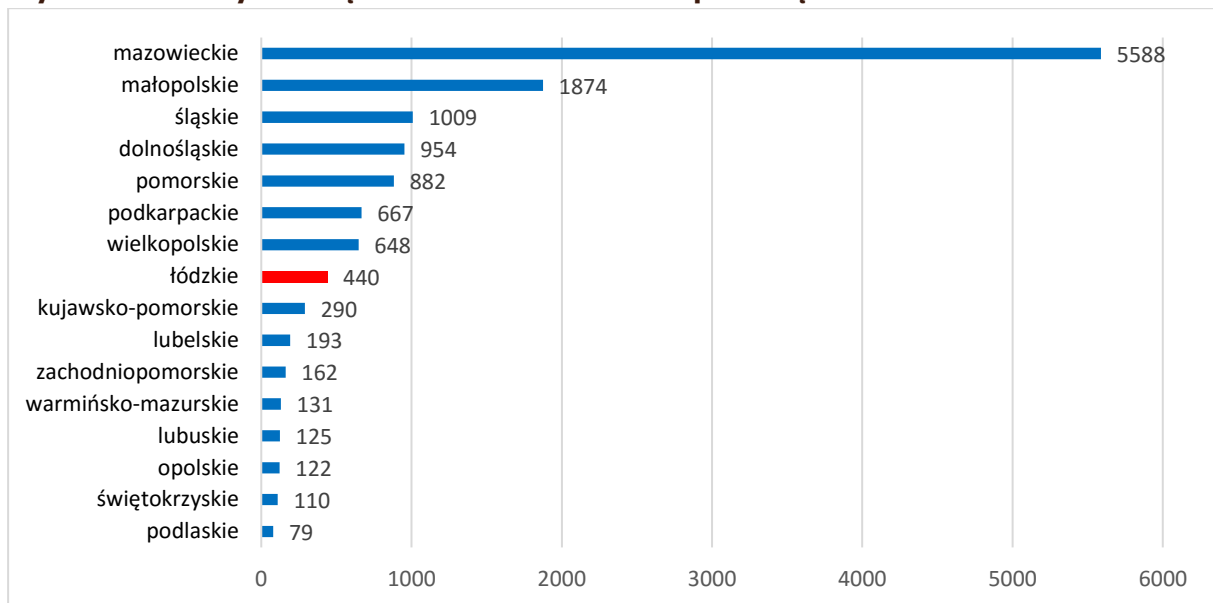
Nakłady przedsiębiorstw na B+R

Niekorzystnie przedstawia się struktura nakładów na działalność B+R, jeżeli chodzi o źródło ich pochodzenia. Zgodnie z danymi GUS w roku 2017 tylko 48% ogółu nakładów (nakłady firm, sektora rządowego oraz pozostałe) zostało poniesionych przez przedsiębiorstwa co było czwartym najniższym odsetkiem w kraju (po województwach lubelskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim) przy średniej krajowej wynoszącej 65,7%. Z drugiej strony należy zauważyć, że wartość nakładów w sektorze przedsiębiorstw systematycznie rośnie – jeszcze w roku 2013 wynosiły 166,8 mln zł by w roku 2017 wzrosnąć do 440 mln zł. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres:

⁸ Obowiązująca w latach 2006 – 2015 ulga na nowe technologie umożliwiała jednorazowe zaliczenie nakładów na działalność badawczo-rozwojową do kosztów uzyskania przychodów, o ile podatnik nie wyodrębnił ich w ewidencji rachunkowej w formie wartości niematerialnych i prawnych (co wymagało amortyzowania przez okres 5 lat) – patrz: Innowacyjność polskich przedsiębiorstw. Działalność badawczo-rozwojowa i współpraca nauki z biznesem;

⁹ Ocena skuteczności wdrażania PO IR, EGO, LB&E, MCM INSTITUTE POLAND, Warszawa 2018, s. 70

Wykres 5 Nakłady wewnętrzne na B+R w sektorze przedsiębiorstw w roku 2017 w mln zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przedsiębiorstwach usługowych udział nakładów na B+R w ogóle nakładów na innowacje wyniósł aż 41% natomiast w przedsiębiorstwach przemysłowych oszacowano go na zaledwie około 6% przy równoczesnej dominacji nakładów na zakup maszyn/urządzeń. Sugerować by to mogło wyższą innowacyjność firm usługowych aniżeli przemysłowych – prace B+R są przejawem tzw. innowacji kreatywnych, związanych z opracowywaniem nowych rozwiązań podczas gdy inwestycje w środki trwałe utożsamiane są z tzw. innowacjami imitacyjnymi (za wyjątkiem tych inwestycji, które służą wdrażaniu wyników prac B+R).

Średnie nakłady jakie poniosło łódzkie przedsiębiorstwo na działalność badawczo-rozwojową w roku 2017 wyniosły zgodnie z danymi GUS 1,3 mln zł co było siódmą wartością w kraju. Podobnie jak w przypadku działalności innowacyjnej tak i aktywność badawczo-rozwojowa w gronie przedsiębiorstw jest finansowana przede wszystkim ze środków własnych firm.

Największe nakłady zostały poniesione na prace badawcze z dziedziny nauk inżynierskich i technicznych (38,4% ogółu nakładów) oraz medycznych i o zdrowiu (18,4%).

Jeżeli chodzi o nakłady na działalność B+R ponoszone w sektorze przedsiębiorstw to największe przypadły na sekcję PKD „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” co nie powinno dziwić, ponieważ w tej właśnie sekcji znajduje się dział: badania naukowe i prace rozwojowe. W tabeli 3 zaprezentowano 10 sekcji PKD, w których łódzkie firmy przeznaczyły największe środki finansowe na realizację prac B+R.

Tabela 3 Nakłady wewnętrzne w sektorze przedsiębiorstw z województwa łódzkiego na działalność B+R według PKD, którym badania były dedykowane

Sekcja	Nakłady (w mln zł)
działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	107,0
informacja i komunikacja	53,8
produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych	26,5
produkcja urządzeń elektrycznych	26,4

produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	19,2
Pozostała produkcja wyrobów	17,8
budownictwo	9,5
produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	7,6
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	6,3
produkcja artykułów spożywczych	5,6
produkcja wyrobów tekstylnych	3,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zasoby kadrowe i infrastrukturalne

Podejmowanie działalności badawczo-rozwojowej wymaga odpowiednich zasobów kadrowych oraz infrastrukturalnych. Jeżeli chodzi o te pierwsze to zgodnie z danymi GUS liczebność personelu zaangażowanego w działalność B+R w woj. łódzkim w roku 2016 wynosiła 10 927 z czego 69% stanowili pracownicy naukowo-badawczy. Spośród ogółu pracujących w B+R 38,7% przypada na sektor przedsiębiorstw co plasuje województwo na 10 miejscu w kraju. Podobnie jak w przypadku nakładów na działalność B+R również w przypadku personelu największa koncentracja występuje w przypadku nauk inżynierskich i technicznych oraz medycznych i o zdrowiu.

Jeżeli chodzi o zaplecze infrastrukturalne to według GUS w aparaturę naukowo-badawczą zaliczaną do środków trwałych wyposażone są 122 jednostki. Niestety aparatura charakteryzuje się wysokim, bo wynoszącym 82% stopniem zużycia (średnia krajowa to 77,2%).

Ochrona własności intelektualnej

Rezultaty działalności badawczo-rozwojowej jako ukierunkowanej na opracowywanie tzw. innowacji kreatywnych, czyli do tej pory nie stosowanych lub stanowiących twórcze rozwinięcie rozwiązań już obecnych na rynku, mogą stanowić przedmiot ochrony prawnej. Ochrona ta może być dokonywana w oparciu o przepisy dotyczące tzw. tajemnicy przedsiębiorstwa lub w oparciu o przepisy prawa własności przemysłowej. Ta druga forma znajduje swoje odzwierciedlenie w statystykach GUS.

W roku 2016 łódzkie przedsiębiorstwa dokonały 307 zgłoszeń patentowych do UPRP co stanowiło szósty wynik w kraju. Udział zgłoszeń dokonanych przez przedsiębiorstwa wyniósł 52% – niższy był w ośmiu województwach. Obok patentów GUS gromadzi również dane na temat praw ochronnych na wzór użytkowy. W roku 2016 podmioty z województwa łódzkiego dokonały 81 zgłoszeń do UP RP dotyczących wzorów użytkowych co stanowiło 7% ogółu zgłoszeń krajowych.

Międzynarodowa pozycja innowacyjna województwa łódzkiego

Łódzkie, podobnie jak sześć innych polskich województw¹⁰, zaliczane jest do grona tzw. umiarkowanych innowatorów (*moderate -*), która to grupa obejmuje 85 regionów spośród 220 uwzględnionych w badaniu Regional Innovation Scoreboard (bazujące na danych statystycznych badanie porównawcze poziomu innowacyjności unijnych regionów). Do tej grupy zaliczane są regiony, dla których wartość indeksu innowacyjności mieści się w przedziale 50 – 90% średniej unijnej. Wartość indeksu dla województwa to 50,41%¹¹ podczas gdy średnia dla 28 Państw UE wynosi 102,6%. Na 220 uwzględnionych regionów łódzkie zajmuje 197 pozycję. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela:

Tabela 4 Pozycja polskich województw w Regional Innovation Scoreboard

Województwo	Wartość indeksu RIS	Kategoria regionu	Miejsce zajmowane przez region
Dolnośląskie	56,89%	Moderate -	179

¹⁰ małopolskie, śląskie, podkarpackie, dolnośląskie, pomorskie, mazowieckie

¹¹

Kujawsko-Pomorskie	46,31%	Modest	206
Łódzkie	50,41%	Moderate -	197
Lubelskie	47,45%	Modest +	201
Lubuskie	41,10%	Modest	210
Małopolskie	57,16%	Moderate -	178
Mazowieckie	63,59%	Moderate	159
Opolskie	43,71%	Modest	208
Podkarpackie	51,82%	Moderate -	192
Podlaskie	45,46%	Modest	207
Pomorskie	55,02%	Moderate -	181
Śląskie	50,29%	Moderate -	198
Świętokrzyskie	36,79%	Modest -	213
Warmińsko-Mazurskie	38,92%	Modest	212
Wielkopolskie	49,32	Modest +	199
Zachodniopomorskie	47,00	Modest +	204

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regional Innovation Scoreboard

Łódzkie należy do grona trzech województw (obok podkarpackiego i wielkopolskiego), które w porównaniu do roku 2009 zmieniły swój status ze skromnych na umiarkowanych innowatorów, aczkolwiek zmiana wiązała się ze wzrostem indeksu innowacyjności o raptem kilka procent (5,7 w przypadku łódzkiego, 3,5 podkarpackiego i 2,2 wielkopolskiego).

Przyglądając się bliżej wskaźnikom w oparciu, o które obliczono regionalne indeksy innowacyjności można zauważyć, że największy pozytywny wpływ na wartość indeksu miały wskaźniki dotyczące procenta populacji z wyższym wykształceniem oraz zgłoszenia wzorów do EUIPO w przeliczeniu na 1 mld PKB, natomiast największy wpływ negatywny wskaźniki dotyczące odsetka firm wprowadzających innowacje organizacyjne lub marketingowe oraz odsetka firm innowacyjnych współpracujących z innymi. Szczegółowe dane na temat wartości jakie zostały obliczone dla poszczególnych wskaźników zawiera poniższa tabela:

Tabela 5 Wartość znormalizowana dla województwa łódzkiego poszczególnych wskaźników uwzględnionych w Regional Innovation Scoreboard

Wskaźnik	Znormalizowana wartość wskaźnik (min = 0, max = 1)
Odsetek populacji w wieku 30-34 lata posiadający wyższe wykształcenie	0,644
Odsetek populacji w wieku 25-64 lata uczestniczący w kształceniu ustawicznym	0,138
Liczba publikacji międzynarodowych (z przynajmniej jednym współautorem z zagranicy) w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców	0209
Publikacje naukowe zaliczane do 10% najczęściej cytowanych publikacji na świecie jako procent ogółu publikacji naukowych z regionu	0,284
Nakłady publiczne na B+R jako procent PKB	0,435
Nakłady na B+R w sektorze przedsiębiorstw jako procent PKB	0,152
Niezwiązane z działalnością B+R nakłady na innowacje w przedsiębiorstwach z sektora MSP jako procent ich obrotów	0,485
Odsetek firm z sektora MSP wprowadzających innowacje produktowe lub procesowe	0,180

Odsetek firm z sektora MSP wprowadzających innowacje marketingowe lub organizacyjne	0,049
Odsetek firm z sektora MSP wprowadzających innowacje samodzielnie lub we współpracy z innymi firmami	0,156
Odsetek innowacyjnych firm z sektora MSP współpracujących z innymi przy podejmowaniu działalności innowacyjnej	0,068
Publiczno-prywatne publikacje naukowe w przeliczeniu na milion mieszkańców	0,144
Zgłoszenia patentowe do EPO w przeliczeniu na 1 mld PKB	0,158
Zgłoszenia znaków towarowych do EUIPO w przeliczeniu na 1 mld PKB	0,357
Zgłoszenia wzorów do EUIPO w przeliczeniu na 1 mld PKB	0,684
Udział zatrudnionych w przemyśle wysokiej/średnio-wysokiej techniki lub usługach opartych na wiedzy w ogóle zatrudnionych	0,409
Udział eksportu produktów wysokiej/średnio wysokiej techniki w eksporcie ogółem	0,477
Udział sprzedaży innowacji nowych dla rynku lub nowych dla rynku jako procent obrotu	0,211

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Regional Innovation Scoreboard

Regulacje prawne

Aktywność innowacyjna i badawczo-rozwojowa firm może być stymulowana odpowiednimi rozwiązaniami natury prawnej. Z danych GUS wynika, że skutki wpływu regulacji prawnych na tę aktywność były raczej negatywne niż pozytywne. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela:

Tabela 6 Skutki wpływu regulacji na działalność innowacyjną w latach 2014-2016 (dane ogólnopolskie)

	zainicjowanie jednego lub więcej przedsięwzięć innowacyjnych	powstrzymanie przedsiębiorstw a przed podjęciem jednego lub więcej przedsięwzięć innowacyjnych	zatrzymanie jednego lub więcej przedsięwzięć innowacyjnych będących w toku	opóźnienie zakończenia jednego lub więcej przedsięwzięć innowacyjnych	podniesienie kosztów jednego lub więcej przedsięwzięć innowacyjnych
przemysłowe	21,7	12,4	6,4	11,9	22,1
usługowe	13,3	11,4	4,3	8,3	20,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z badania *Innowacyjność polskich przedsiębiorstw. Działalność badawczo-rozwojowa i współpraca nauki z biznesem* wynika, że liczba firm, które korzystały w latach 2006-2015 z tzw. ulgi podatkowej na nowe technologie czyli kluczowego rozwiązania natury prawnej mającego zachęcać firmy do prowadzenia działalności innowacyjnej było bardzo niewiele - w rekordowym roku 2011 zaledwie 81. Prawo do odliczenia od podstawy opodatkowania wydatków poniesionych na nabycie nowych technologii wprowadzono ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej. Szczegółowe warunki korzystania z preferencji wskazano w art. 18b ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych i art. 26c ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. W 2016 r. ulga została zastąpiona znacznie korzystniejszą dla firm ulgą na działalność B+R wprowadzoną uchwaloną 25 września 2015 r. ustawą o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności zmienioną później ustawą z dnia 9 listopada 2017 r. o zmianie niektórych ustaw w celu poprawy otoczenia prawnego działalności innowacyjnej. Ulga umożliwia odliczenie części określonych kategorii wydatków poniesionych na działalność badawczo-rozwojową (kosztów tzw. „kwalifikowanych” mieszczących się w granicach ustawowych limitów) od podstawy opodatkowania niezależnie od tego,

że wydatki te już wpłynęły na podstawę opodatkowania (obniżyły ją) jako koszty uzyskania przychodów. Nie są ogólnie dostępne dane dotyczące liczby firm z niej korzystających.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę zaprezentowane informacje należy uznać, że do głównych wyzwań regionalnej gospodarki związanych z jej innowacyjnością należą:

- Malejące nakłady na działalność innowacyjną w sektorze przedsiębiorstw,
- Malejące nakłady na działalność B+R w sektorze szkolnictwa wyższego,
- Niewielki odsetek firm podejmujących działalność B+R,
- Niewielki udział nakładów na działalność B+R pochodzących z sektora przedsiębiorstw,
- Niska pozycja innowacyjna województwa na tle europejskich regionów.

Dotychczasowe trendy pokazują, że wyzwania te będą aktualne w perspektywie najbliższych 2-3 lat i mogą przybrać na sile w latach 2021-2022 czyli okresie przejściowym między perspektywami finansowymi, gdzie dostępność dotacji unijnych stymulujących innowacyjność i działalność B+R będzie ograniczona.

5.3. Sektor instytucji otoczenia biznesu

Zmiana paradygmatu usług świadczonych przez ośrodki innowacji

W opinii przedstawicieli IOB¹² „rynek innowacji” w Polsce, rozumiany jako przepływ wiedzy skodyfikowanej i nieskodyfikowanej pomiędzy sektorem nauki a przedsiębiorstwami, przy pośrednictwie instytucji otoczenia biznesu, istnieje dzięki środkom publicznym. Wśród środków publicznych to fundusze unijne, ze względu na swoją skalę, determinują kształt i rozwój „rynku innowacji” w Polsce. Zmieniające się w rytmie kolejnych perspektyw finansowych priorytety na poziomie europejskim wpływają na cykliczne zmiany w ekosystemach innowacji w krajach członkowskich, gdzie pojawiają się lub znikają pewne instrumenty wsparcia, co wpływa również na ciągłość działania i ofertę usługową instytucji otoczenia biznesu na szczeblu regionalnym. Często powstałe, w odpowiedzi na te programy, struktury mają doraźny charakter (od projektu do projektu) i bywają wygaszane lub aktywowane w zależności od uzyskania lub nie, zewnętrznego finansowania¹³. Wpływ na liczbę instytucji wsparcia mają również zmiany ustawodawstwa obligujące określone instytucje do podjęcia aktywności w obszarze wspierania rozwoju przedsiębiorstw¹⁴ lub też pozbawiające przewagę konkurencyjnych działających instytucji¹⁵.

Działania podejmowane w obszarze rozwoju IOB w **poprzednich perspektywach finansowych** UE były skierowane przede wszystkim na wzmocnienie tych instytucji poprzez wyposażenie ich w odpowiednie zasoby. W latach 2007-2013 dzięki wykorzystaniu funduszy unijnych, zarówno z programów centralnych¹⁶, jak i regionalnych, ośrodki innowacji w Polsce rozbudowały swoje zaplecze

¹² Wywiad grupowy z przedstawicielami IOB w ramach badania przedsiębiorców, przedstawicieli instytucji otoczenia biznesu oraz trzech instytucji rozwojowych w ramach projektu Next Step Poland, Raport z badania jakościowego, PARP, 2018

¹³ Raport SOOIP, 2018

¹⁴ Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, art. 148–155

¹⁵ Wprowadzenie w 2018 roku konstytucji dla biznesu, która pozwala na prowadzenie działalności gospodarczej w małej skali bez konieczności jej rejestracji, zapewne wpłynie negatywnie na działalność akademickich inkubatorów przedsiębiorczości, których atutem było dostarczanie osobowości prawnej studentom -kandydatom na przedsiębiorców.

¹⁶ Dwa sztandarowe działania wzmacniające ośrodki innowacyjności w ramach programów operacyjnych z perspektywy finansowej 2007-2013 to: Innowacyjna Gospodarka (PO IG) – działanie 5.3 i Rozwoju Polski

infrastrukturalne jak i ofertę usługową. Dotyczy to powierzchni biurowej pod wynajem, jak i laboratoriów oraz specjalistycznych warsztatów, wzorcowni czy prototypowni oraz specjalistycznych usług oferowanych w modelu podaźowym przedsiębiorstwom z sektora MŚP¹⁷.

W województwie łódzkim dwa parki technologiczne Bionanopark i Bełchatowsko Kleszczowski Park Przemysłowo Technologiczny otrzymały istotny impuls rozwojowy ze środków Funduszy Strukturalnych 2007-2013 w ramach działania 5.3 PO IG. Oprócz tego w ramach osi 5. Dyfuzja innowacji, 3 ośrodki innowacji mające status non-profit otrzymały wsparcie na realizację działań mające na celu pobudzenie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP (Centrum Badań i Innowacji Pro-Akademia, Fundacja Wspierania Powiązań Kooperacyjnych "TRATWA", Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości). PO IG (Działanie 3.1) zasilili kapitałowo 3 fundusze wysokiego ryzyka mające siedzibę na terenie województwa łódzkiego: fundusz VC w Bełchatowsko Kleszczowskim Parku Przemysłowo Technologicznym, Centrum Innowacji - Akcelerator Technologii Fundacja Uniwersytetu Łódzkiego, EGC Seed Capital. W ramach RPO WŁ 2007-2013 (Działanie 3.1 i 3.4) utworzono lub wsparto rozwój, poprzez dofinansowanie zakupu infrastruktury badawczej, 10 podmiotów świadczących zaawansowane specjalistyczne usługi dla MŚP lub usługi inkubacji dla nowo powstających przedsiębiorstw technologicznych. Ośrodki innowacji (8 działających na terenie województwa łódzkiego) zrzeszone w sieci Krajowego Systemu Usług (KSU) otrzymywało wsparcie merytoryczne i finansowe z PARP¹⁸.

Od tak wzmacnianych ośrodków innowacji i przedsiębiorczości oczekiwano pozytywnego oddziaływania na środowisko przedsiębiorców. Wyniki badań oceniających efektywność zainwestowanych środków (m.in. Najwyższa Izba Kontroli¹⁹) nie dały pozytywnego obrazu z punktu widzenia ostatecznych odbiorców usług - przedsiębiorców. W konsekwencji zaczęto wskazywać na perspektywę klientów IOB jako istotnego, o ile nie nadrzędnego, w działalności tych instytucji miernika ich efektywności²⁰. W wytycznych Unii Europejskiej, które przełożyły się na założenia programowania perspektywy finansowej 2014-2020 w Umowie Partnerstwa, zamiast na rozwój infrastruktury wsparcia przedsiębiorczości, zaczęto skupiać się na oczekiwanych rezultatach działania IOB, w odniesieniu do grup docelowych, przede wszystkim firm z sektora MŚP²¹.

Okres ostatnich 3 lat dla infrastruktury otoczenia biznesu okazał się okresem trudnym, co było związane ze zmianą paradygmatu z podaźowego na popytowy. Skutkowało to całkowitą przebudową sposobu finansowania usług dla przedsiębiorców, w którym nie odnaleźli się w pełni ani przedsiębiorcy, ani ośrodki. We wszystkich regionach, w których istotnie zmieniły się warunki i zasady finansowania usług dla przedsiębiorców polegające na wprowadzeniu popytowego systemu dystrybucji środków na usługi dla MŚP wraz z prawie całkowitym ograniczeniem projektów opartych na pośredniej dystrybucji wsparcia przez ośrodki (projekty inkubacyjne, doradcze, szkoleniowe), **liczba ośrodków uległa zmniejszeniu**. Natomiast te regiony, które wciąż są finansowane w dużym stopniu na poprzednich zasadach utrzymały większość swojego stanu posiadania infrastruktury wsparcia biznesu²².

Wschodniej (PORPW) – działanie 1.3 PORPW. W ramach obu programów w sumie wsparto 25 ośrodków (12 w ramach PO IG i 13 w ramach PORPW).

¹⁷ W ramach projektu systemowego realizowanego przez PARP Wsparcie i rozwój instytucji świadczących usługi na rzecz przedsiębiorczości oraz ich sieci” w ramach Poddziałania 2.2.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki dofinansowywano pakiet zróżnicowanych usług doradczych dla MŚP.

¹⁸ W ramach 2.2.1. PO KL

¹⁹ Wdrażanie innowacji przez szkoły wyższe i parki technologiczne (<http://bip.nik.gov.pl/kontrol/wynikikontroli-nik/kontrol,10770.html>);

²⁰ Rekomendacje zmian w polskim systemie transferu technologii i komercjalizacji wiedzy, red. K.B. Matusiak, J. Guliński, PARP 2010 r., http://www.pi.gov.pl/PARPFiles/media/_multimedia/5A7B5C39E77F44999F4A795B7DE1DFA6/2010_9518.pdf

²¹ SOOIP, Ocena systemu wsparcia instytucji otoczenia biznesu w regionalnych programach operacyjnych na lata 2014-2020, Ministerstwo Rozwoju, 2016.

²² Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2018, SOOIP, 2018 s. 10-11

Tabela 7 Zmiana liczby IOB w kraju w latach 2012-2017

Typ IOB	2012 (a)	2017 (b)	Spadek (-) Wzrost (+) (c=b-a)	zmiana w stosunku do 2012 r. (d=c/a) w %
Parki technologiczne i inicjatywy parkowe	54	37	-17	-31%
Inkubatory technologiczne	29	23	-6	-21%
Inkubatory przedsiębiorczości	58	37	-21	-36%
Akademickie Inkubatory Przedsiębiorczości	73	20	-53	-73%
Centra transferu technologii	69	55	-14	-20%
Centra innowacji	47	39	-8	-17%
Fundusze kapitału zaangażowanego	68	88	+20	+29%
Fundusze pożyczkowe	86	58	-28	-33%
Fundusze poręczeń kredytowych	55	52	-3	-5%
Ośrodki szkoleniowo-doradcze	319	151	-168	-53%

Źródło: Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2018, SOOIP, 2018

Największe zmiany w wartościach bezwzględnych zanotowano wśród ośrodków szkoleniowo-doradczych (spadek o 168 ośrodków - 53%) ze względu na brak, w obecnej perspektywie finansowej, publicznej oferty wsparcia tego typu usług, które obecnie koncentrują się na usługach specjalistycznych adresowanych do innowacyjnych MŚP. Bardzo duży spadek w wartościach względnych (-73%) zaobserwowano dla Akademickich Inkubatorów Przedsiębiorczości. Spadek liczby inkubatorów przedsiębiorczości (-36%) i akademickich inkubatorów przedsiębiorczości wiąże się, w obecnie stosowanym modelu wsparcia start-upów, z odchodzeniem od tradycyjnej formy inkubacji na rzecz programów akceleryacyjnych²³, które nie muszą być powiązane z infrastrukturą techniczną, stąd też niskie zaangażowanie w tą formę wsparcia ze strony inkubatorów. Jednocześnie finansowanie publiczne tych nowych form inkubacji zostało ukierunkowane na podmioty komercyjne, co powoduje, że podmioty zaliczane do ośrodków innowacji (non-profit) w bardzo ograniczonym zakresie uczestniczą w realizacji tych form wsparcia rozwoju innowacji. W przypadku AIP dodatkowym czynnikiem ograniczającym popyt na ich usługi jest wprowadzenie do systemu prawnego tzw. Konstytucji biznesu, która umożliwia prowadzenie działalności gospodarczej w niewielkiej skali bez konieczności rejestracji przedsiębiorstwa. Udzielanie osobowości prawnej studentom mającym zamiar założyć własną firmę było jednym z atutów oferty AIP.

Duże spadki widać też wszędzie tam, gdzie ze środków publicznych wsparto kosztowną, także w utrzymaniu, infrastrukturę, która nie jest wykorzystywana, przy braku kontynuacji wsparcia publicznego (parki technologiczne). Natomiast wzrost obserwujemy w przypadku funduszy zaangażowanego wysokiego ryzyka, na których koncentruje się wsparcie w obecnej perspektywie finansowej. Dobrze się mają także centra transferu technologii, które otrzymują stabilne finansowanie ze środków uczelni, co umożliwia im uregulowanie ustawowe ich statusu (Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce).

Popyt na usługi

Zgodnie z przewidywaniami autorów raportu Ośrodki Innowacji i Inkubatory Przedsiębiorczości z 2014 r.²⁴, potwierdzonymi w badaniu z 2018 roku²⁵, liczba ośrodków wsparcia innowacyjnych

²³ Ibidem s. 48

²⁴ Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2014, PARP, 2014

²⁵ Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2018, SOOIP, 2018

przedsiębiorstw w ostatnich kilku latach kurczy się²⁶. Jednocześnie obserwuje się w okresie ostatnich 3 lat **istotne ograniczenie oferty usługowej** ośrodków innowacji skierowanej do przedsiębiorstw²⁷.

Świadczy o tym m.in. struktura przychodów. Wiele ośrodków innowacji posiada infrastrukturę: biurową, laboratoryjną, sale konferencyjne i inne, które przeznaczone są na wynajem. Opłaty czynszowe i eksploatacyjne za wynajem tych powierzchni są głównym źródłem wpływów ośrodków innowacji. Drugim źródłem wpływów są granty i projekty krajowe i zagraniczne. Znacznie bardziej zrównoważone przychody, jeśli wziąć pod uwagę różne ich źródła, mają ośrodki z infrastrukturą na wynajem (parki, inkubatory) niż ośrodki szkoleniowo-doradcze. W tych ostatnich przychody z najmu (czynszu) i innych opłat eksploatacyjnych stanowią aż 44% wszystkich przychodów, co wynika z niskiego poziomu przychodów ogółem, a nie dużych zasobów infrastrukturalnych tych ośrodków. Potwierdza to poziom przychodów z działalności podstawowej - średnio tylko 3% wpływów ośrodków doradczo-szkoleniowych generują komercyjnie świadczone usługi szkoleniowe i doradcze. Wskazuje to na małą aktywność ośrodków w zakresie komercyjnego świadczenia usług i dominację działalności opartej na projektach, w większości dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej. Ma to konsekwencje dla potencjału zasobów ludzkich posiadanych przez IOB - połowa ośrodków ma przeciętnie (mediana) tylko 2 osoby merytoryczne (lub mniej) do obsługi klientów w zakresie doradztwa i usług szkoleniowych. W sytuacji uzyskania grantu przez IOB zespół merytoryczny uzupełniany jest o ekspertów zewnętrznych. W tym modelu świadczenia usług działa 2/3 ośrodków innowacji. Jest to istotna informacja w kontekście instrumentu wsparcia dotyczącego profesjonalizacji oferty usługowej. W sytuacji, gdy własne zasoby merytoryczne są tak bardzo ograniczone, trudno mówić o budowie (profesjonalizacji) stabilnej oferty usługowej.

Osiem na dziesięć IOB prowadzi doradztwo zarówno podstawowe, jak i specjalistyczne. Do najczęściej oferowanych specjalistycznych usług doradczych należy przedsiębiorczość i tworzenie firmy. Nieco mniej ośrodków oferowało doradztwo specjalistyczne z ochrony własności intelektualnej, doradztwo przy opracowaniu modelu biznesowego oraz technologiczne i patentowe. Dwukrotnie większą aktywnością pod tym względem wykazują się ośrodki z infrastrukturą na wynajem. Z raportu SOOIP z 2018 r. wyłania się obraz prawie całkowitego zaniku oferty szkoleniowej, zarówno tej podstawowej, jak i szkoleń specjalistycznych, w szczególności w ośrodkach bez infrastruktury pod wynajem (szkoleniowo doradczych, ośrodków innowacji i centrów transferu technologii)²⁸.

Porównanie usług doradczych i szkoleniowych oferowanych przez ośrodki innowacji w latach 2014 i 2017 pokazuje, że zarówno usługi podstawowe, jak i specjalistyczne oferowane są w znacznie mniejszym wymiarze. Obserwuje się w przybliżeniu dwukrotny spadek odsetka IOB deklarujących świadczenie danego typu usług. W przypadku większości z nich spadek jest zdecydowanie większy w ośrodkach bez infrastruktury pod wynajem niż w ośrodkach z infrastrukturą.

Wśród przyczyn braku w ofercie usług doradczych i szkoleniowych IOB wskazywały przede wszystkim brak zainteresowania usługami ze strony przedsiębiorców²⁹. Potwierdzają to wieloletnie badania rynku usług proinnowacyjnych prowadzone przez PARP³⁰. Z raportu z roku 2010³¹ wynika, że odsetek przedsiębiorstw, które korzystają ze specjalistycznych usług doradczych świadczonych przez dowolny podmiot na rynku wyniósł średnio 9% i wahał się w granicach 7% w przypadku firm mikro do

²⁶ Liczba ośrodków wynosiła w 2017 r. 560 i spadła o ok. 30% w porównaniu do 2012 roku, w którym osiągnęła maksimum - 821

²⁷ Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2018, SOOIP, 2018 s. 16

²⁸ SOOIP s. 29

²⁹ SOOIP s. 31

³⁰ Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce prowadzone w latach 2011-2014, w ramach projektu systemowego 2.2.1 PO KL.

³¹ Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce - Transfer technologii. PARP, 2010

12% w przypadku firm średnich. Usługi doradcze związane są zwykle z planowaną inwestycją rozwojową - co drugi przedsiębiorca zwracający się o pomoc do doradcy zewnętrznego przy wdrażaniu nowych rozwiązań w firmie robi to w związku z ubieganiem się o finansowanie zewnętrzne (51%).

Zidentyfikowane w badaniach PARP przyczyny małego zainteresowania przedsiębiorstw usługami doradczymi to:

- Bariera świadomościowa – 75% przedsiębiorców nie widzi potrzeby korzystania z usług doradczych proinnowacyjnych;
- Bariera informacyjna - niewielki odsetek przedsiębiorców (co szósty) zna jakichkolwiek dostawców usług transferu technologii. Ci co znają dostawców, nie znają ich oferty (jeden na trzydziestu) lub znają ją tylko w ogólnym zarysie (jeden na dwunastu);
- Usługi nie są dostosowane do potrzeb gospodarki wiedzy - usługi, z których najczęściej korzystają przedsiębiorcy dotyczą w dużym stopniu poziomego transferu technologii (innowacyjność imitacyjna) i obejmują pomoc we wdrażaniu nowych produktów lub usług przez przedsiębiorstwo (ok. 50%). Znacznie mniej przedsiębiorców korzysta z usług doradczych proinnowacyjnych dotyczących wdrażania wyników własnych prac B+R i pionowego transferu technologii: pomocy w rozwijaniu wzornictwa przemysłowego (4%), pomocy w ochronie własności przemysłowej (6%), pomocy doradczej w realizacji projektów badawczych obejmujących przedsięwzięcia techniczne, technologiczne lub organizacyjne prowadzące do stworzenia prototypu (21%), pomocy w rozwijaniu wzornictwa przemysłowego, pośrednictwa w procesie transferu wiedzy (25%);
- Niedostateczny potencjał IOB – 2/3 usługodawców dysponuje przeciętnie kilkusobowymi zespołami doradców. Doradcy zatrudnieni na etatach w ośrodkach innowacji nie mają wyraźnych specjalizacji wskazując na posiadanie kompetencji w wielu obszarach. Można domniemywać, że oferowana wiedza nie jest pogłębiona („wszyscy znają się na wszystkim”);
- Potencjał finansowy IOB – instytucje te działają „od projektu do projektu” opierając swoje funkcjonowanie na środkach publicznych, nie będąc zdolnymi do samofinansowania;
- Bariera samofinansowania IOB - ograniczone możliwości finansowe grupy docelowej klientów (MŚP). Ponad połowa (53%) usługodawców oferujących usługi pełnopłatne dla swoich klientów MŚP uważa, że cena oferowanych przez nich usług jest barierą dla wielu z nich.

Institucje otoczenia biznesu w województwie łódzkim

W badaniu zrealizowanym na zlecenie Biura Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w Łodzi przez firmę ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.³² w 2014 roku, w województwie łódzkim zidentyfikowano 30 IOB świadczących różne usługi dla MŚP (w tym, ze względu na świadczone usługi 26 z nich można zaliczyć do ośrodków przedsiębiorczości, 9 – do ośrodków innowacyjności i 11 – do instytucji finansowych). W raporcie SOOIP³³ podano, że w 2015 roku w województwie łódzkim działało 39 IOB, a w 2017 r. liczba ta spadła do 35. Daje to województwu 7 lokatę w rankingu województw w kraju (najwięcej IOB jest w mazowieckim (71) i wielkopolskim (52)).

³² Atrakcyjność instytucji otoczenia biznesu dla rozwoju przedsiębiorczości w regionie łódzkim, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o., 2014.

³³ Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2018, SOOIP, 2018 s. 14, do o ośrodków innowacji w tym wypadku zaliczono rodzaje wsparcia świadczone przez parki technologiczne, centra transferu technologii, inkubatory technologiczne, akademickie inkubatory przedsiębiorczości oraz centra innowacji

W wyniku kwerendy zasobów internetowych, której przedmiotem była oferta łódzkich IOB, dokonanej w niniejszym badaniu, zidentyfikowano 47 IOB, świadczących usługi dla przedsiębiorców (Załącznik 1). W tej liczbie są³⁴:

- 4 parki technologiczne,
- 17 inkubatorów (łącznie - przedsiębiorczości, technologicznych i akademickich),
- 16 ośrodków doradczo-szkoleniowych,
- 4 centra transferu technologii,
- 7 funduszy pożyczkowych,
- 6 funduszy załączkowych,
- 9 branżowych ośrodków badawczo-rozwojowych.

Wśród IOB przeważają instytucje non-profit działające od dłuższego czasu w województwie łódzkim, takie jak np. ŁARR czy Fundacja Rozwoju Gminy Zelów. Są też podmioty stosunkowo młode jak parki technologiczne - Park Naukowo-Technologiczny Brukowa Business Center i Eureka Technology Park - które powstały jako inwestycje współfinansowane z PO IG. Jest też grupa podmiotów, które powstały stosunkowo niedawno w odpowiedzi na duże zapotrzebowanie na technologiczne start-upy, będące skutkiem dużej podaży środków na fundusze załączkowe, w programach centralnych i niektórych regionalnych, perspektywy finansowej 2014-2020. Podmioty te zajmują się wyszukiwaniem rokujących nadzieję na dalszy rozwój start-upów technologicznych, oferując im usługi inkubacji technologicznej i akceleracji.

Prawie wszystkie ośrodki (46/47) mają w swojej ofercie doradztwo, które dotyczy najczęściej pozyskiwania finansowania, czy to z funduszy unijnych, czy od inwestorów zewnętrznych, w tym wejść kapitałowych. W przypadku usług inkubacji i akceleracji doradztwo związane jest z podstawami prowadzenia firmy i mentoringiem. Ponad połowa ośrodków (26/47) oferuje szkolenia. W przypadku ośrodków doradczo-szkoleniowych jest to oferta szkoleń dofinansowanych ze środków publicznych. W przypadku branżowych ośrodków badawczo-rozwojowych jest to zwykle stała oferta szkoleniowa związana ze specyfiką danej branży. Co trzeci podmiot (17/47) oprócz działalności podstawowej oferuje na wynajem sale konferencyjne i szkoleniowe.

Finansowanie w postaci pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej i na rozwój oferuje 7 podmiotów. Żaden ze zidentyfikowanych ośrodków nie oferuje poręczeń kredytowych. W województwie łódzkim działa obecnie 6 ośrodków, które oferują start-upom kapitał załączkowy. Oferta finansowania załączkowego przedsięwzięć start-upowych uzupełniana jest o usługi inkubacji (oferuje je 18 podmiotów) i usługi akceleracji (10 podmiotów).

Usługi związane z komercjalizacją wiedzy z uczelni do przemysłu oferuje 8 ośrodków. Stosunkowo duża liczba podmiotów oferuje usługi badawcze (15). Są to głównie usługi związane z certyfikacją produktów w akredytowanych laboratoriach ośrodków badawczo-rozwojowych lub analizami i ekspertyzami wymagającymi użycia specjalistycznej aparatury laboratoryjnej.

Podsumowanie

Fundusze publiczne determinują kształt i rozwój „rynku innowacji” rozumianego jako przepływ wiedzy skodyfikowanej i nieskodyfikowanej pomiędzy sektorem nauki a przedsiębiorstwami, przy pośrednictwie instytucji otoczenia biznesu.

Zmiana paradygmatu wsparcia dostępu przedsiębiorstw do usług IOB z **podażowego na popytowy**, która nastąpiła w perspektywie finansowej 2014-2020, skutkowałą całkowitą przebudową sposobu finansowania usług IOB dla przedsiębiorców, w którym nie odnaleźli się w pełni ani przedsiębiorcy, ani IOB. W efekcie **liczba IOB uległa istotnemu zmniejszeniu**, a także obserwuje się w okresie ostatnich 3 lat **istotne ograniczenie ich oferty usługowej**. Ma to konsekwencje dla

³⁴ Niektóre podmioty prowadzą kilka różnych form działalności, dlatego przytoczonych liczb nie należy sumować.

potencjału zasobów ludzkich posiadanych przez IOB - połowa ośrodków ma przeciętnie (mediana) tylko 2 osoby merytoryczne (lub mniej) do obsługi klientów w zakresie doradztwa i usług szkoleniowych. W sytuacji, gdy własne **zasoby merytoryczne są tak bardzo ograniczone** trudno, mówić o budowie (profesjonalizacji) stabilnej oferty usługowej, co jest ważnym wnioskiem w kontekście wsparcia z poddziałania II.1.2 RPO WŁ 2014-2020. Jednocześnie od wielu lat obserwuje się **małe zainteresowanie przedsiębiorców usługami doradczymi**. W województwie łódzkim identyfikuje się w różnych badaniach od 30 do 46 IOB. W rankingu SOOIP z 2018 r. województwo łódzkie z zajmuje 7 pozycję w kraju pod względem liczby IOB.

6. SEKTOR NAUKI (DZIAŁANIE I.1)

6.1. Informacje wprowadzające

Celem działania jest zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej poprzez rozwój infrastruktury badawczej jednostek B+R umożliwiającej świadczenie usług dla biznesu. Uzasadnieniem realizacji działania jest niski poziom zorientowania sektora nauki na komercjalizację wyników badań i współpracę z przedsiębiorstwami oraz niedostateczna jakość infrastruktury badawczej. Dobrze rozwinięty sektor badawczo-rozwojowy, zdolny do tworzenia wiedzy unikalnej w skali międzynarodowej, jest istotnym czynnikiem innowacyjności i rozwoju gospodarczego. Województwo łódzkie ma dość dobrą pozycję pod względem potencjału naukowego w wymiarze krajowym. Jednakże w wymiarze europejskim i globalnym łódzkie instytucje badawcze wypadają niezadowalająco. Wobec tego założeniem działania I.1 jest wzmocnienie infrastrukturalne nauki w regionie, co w efekcie powinno wzmocnić procesy innowacyjne w ramach regionalnego systemu innowacji, i w dłuższej perspektywie wpłynąć na zwiększenie konkurencyjności regionalnej gospodarki. Działanie I.1 zakłada wsparcie kilku dużych przedsięwzięć dotyczących budowy lub modernizacji infrastruktury badawczej. Wzrost wyposażenia infrastrukturalnego sektora badawczo-rozwojowego ma nie tylko poprawić stan infrastruktury badawczej, ale także w szczególności umożliwić podniesienie zdolności sektora nauki do podejmowania współpracy z biznesem w zakresie B+R i innowacyjności. Ze wsparcia wykluczono projekty obejmujące rozwój infrastruktury służącej działalności dydaktycznej szkół wyższych. W ramach działania wsparcie mogą otrzymać wyłącznie projekty wskazane w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Łódzkiego oraz uzgodnione z ministrem właściwym ds. nauki i szkolnictwa wyższego wpisujące się w specjalizacje regionalne. Załącznik nr 5b do Kontraktu Terytorialnego zawiera listę projektów kwalifikujących się do wsparcia ze środków EFRR w ramach priorytetu inwestycyjnego 1a. Według stanu na koniec 2018 r. na tej liście znajdowało się 9 projektów wymienionych w tabeli niżej.

Tabela 8. Projekty kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania I.1 wskazane w Kontrakcie Terytorialnym woj. łódzkiego

Nazwa projektu	Beneficjent / Koordynator
BRaIn - Badania Rozwój Innowacje w łódzkim kampusie biomedycyny i farmacji	Uniwersytet Medyczny w Łodzi
Innowacyjne Włókiennictwo 2020+	Politechnika Łódzka
Przejrzysta Strefa Badań i Innowacji - Rozszerzenie obszaru działalności badawczej Instytutu Bezpieczeństwa "MORATEX"	Instytut Technologii Bezpieczeństwa "MORATEX"
Aktywne składniki leków, ich formułacja, systemy transportu oraz kontrolowane uwalnianie – utworzenie Platformy Innowacyjnych Badań w ramach CBMiM PAN	Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych Polskiej Akademii Nauk
Centrum Biotechnologii Żywności	Politechnika Łódzka
Zespół pracowni do identyfikacji i analizy biomarkerów	Uniwersytet Łódzki
Zwiększenie potencjału badawczego w zakresie zapobiegania i niwelowania skutków chorób cywilizacyjnych oraz badań nad procesami starzenia	Uniwersytet Łódzki
Interdyscyplinarne Centrum Badawczo-Rozwojowe Zaawansowanych Materiałów i Inteligentnych Systemów Zarządzania w Budownictwie 2020+ Politechniki Łódzkiej	Politechnika Łódzka
MOLEcoLAB - Łódzkie Centrum Badań Molekularnych Chorób Cywilizacyjnych	Uniwersytet Medyczny w Łodzi

Źródło: Załącznik nr 5b do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Łódzkiego.

Alokacja na działanie wynosi 50,9 mln EUR (około 217 mln zł, przy kursie wymiany EUR/PLN wynoszącym 4,266 zł³⁵). W ramach działania zostały ogłoszone 4 konkursy. Szczegółowe dane na ich temat zawiera poniższa tabela:

Tabela 9. Stan wdrażania działania I.1 na 31.12.2018

Nabór	Alokacja zł	Data zakończenia naboru wniosków	Liczba złożonych wniosków	Wnioskowana kwota dofinansowania (zł)	Liczba wniosków wybranych do dofinansowania (podpisanych umów)	Wartość dofinansowania w wybranych wnioskach (zł)
1	220 492 956,65	28.02.2017	2	23 778 869,26	2	23 778 869,26
2	192 500 663,40	09.10.2017	2	43 006 760,11	1	38 318 482,69
3	126 483 000,00	10.07.2018 (I runda) 07.09.2018 (II runda)	4	47 604 387,12	1	4 682 262,45
4	85 000 000,00	11.12.2018	4	73 982 752,18	Proces oceny wniosków nie został zakończony	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego.

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. w ramach działania zostały podpisane 4 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 66,8 mln zł. Stanowi to około 31% alokacji na działanie I.1. Cztery projekty z podpisanymi umowami to:

- Przejrzysta Strefa Badań i Innowacji - Rozszerzenie obszaru działalności badawczej Instytutu Bezpieczeństwa "MORATEX" (Instytut Technologii Bezpieczeństwa "MORATEX")
- Innowacyjne Włókiennictwo 2020+ (Politechnika Łódzka)
- BRaIn - Badania Rozwój Innowacje w łódzkim kampusie biomedycyny i farmacji (Uniwersytet Medyczny w Łodzi)
- Interdyscyplinarne Centrum Badawczo-Rozwojowe Zaawansowanych Materiałów i Inteligentnych Systemów Zarządzania w Budownictwie 2020+ Politechniki Łódzkiej (Politechnika Łódzka)

Taka sytuacja powoduje, że realizacja działania I.1 jest zagrożona, zarówno w wymiarze wykorzystania alokacji, jak osiągnięcia zakładanych wskaźników. Realizacja zakładanych celów obarczona jest ryzykiem nawet w przypadku, w którym udałoby się pozyskać odpowiednią liczbę wniosków, które spełniałyby kryteria przyznania dofinansowania. Wynika to z uwarunkowań zewnętrznych wdrażania działania I.1, a zwłaszcza kurczącego się okresu, w którym będą mogły być realizowane projekty zatwierdzone do dofinansowania. Dodatkowym czynnikiem zwiększającym omawiane ryzyko na etapie realizacji projektów są zmiany otoczenia makroekonomicznego, tj. wzrost kosztów projektów inwestycyjnych i budowlanych (zarówno w aspekcie materiałów, jak i robocizny). Powoduje to, że kosztorysy projektów przygotowywane na etapie ustalania listy projektów wpisanych do Kontraktu Terytorialnego są w dużej mierze nieaktualne i wymagają nowego kosztorysowania (zwiększenia przewidywanych kosztów lub zmniejszenia zakresu rzeczowego w celu obniżenia ogólnego budżetu przedsięwzięcia).

Mimo wskazanych wyżej zagrożeń wykorzystanie alokacji na zaplanowanym poziomie jest nadal możliwe. Przemawiają za tym następujące czynniki:

- Planowane ogłoszenie dwóch kolejnych naborów w 2019 r. (wiosną oraz jesienią);

³⁵ Do przeliczeń z EUR na PLN przyjęto średnioroczny kurs za rok 2018

- Stopniowe obniżanie wymagań konkursowych i dostosowanie założeń konkursów/działania do realiów rynkowych i możliwości jednostek B+R w województwie łódzkim, w szczególności:
 - obniżenie wymaganego udziału działalności gospodarczej z 30% na powyżej 20% wartości całkowitych wydatków kwalifikowanych (zgodnie z kryteriami wyboru wniosków);
 - rezygnacja z mechanizmu dofinansowania części niegospodarczej z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w wysokości do 15%).
- Rosnące doświadczenie wnioskodawców, zwłaszcza tych którzy składali wnioski we wcześniejszych naborach;
- Możliwość dopisania nowych przedsięwzięć do listy projektów w Kontrakcie Terytorialnym (zgodnie z informacjami udzielonymi przez przedstawicieli IZ RPO WŁ 2014-2020 i IP RPO WŁ 2014-2020 trwają rozmowy dotyczące 2-3 nowych projektów).

6.2. Mechanizmy wsparcia

Przede wszystkim należy wskazać, że działanie cieszy się wystarczającym zainteresowaniem potencjalnych beneficjentów. Spośród 9 projektów wpisanych do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Łódzkiego w trzech zakończonych naborach wpłynęły wnioski dotyczące 7 z tych projektów. Ponadto według informacji uzyskanych od przedstawicieli IP RPO WŁ 2014-2020 oraz IZ RPO WŁ 2014-2020 trwają prace nad włączeniem do Kontraktu Terytorialnego kolejnych 2-3 projektów. Z kolei wywiady z wnioskodawcami oraz beneficjentami działania wskazują, że środowisko jednostek naukowych w woj. łódzkim jest zainteresowane realizacją projektów w ramach działania I.1.

Jednocześnie należy podkreślić, że zarówno przedstawiciele IP RPO WŁ 2014-2020 oraz IZ RPO WŁ 2014-2020, jak i zwłaszcza przedstawiciele jednostek naukowych postrzegają finansowanie w ramach działania I.1 jako relatywnie trudne. Co w pewnej mierze świadczy o niedopasowaniu warunków udzielenia wsparcia do potrzeb i możliwości wnioskodawców. Oprócz kwestii formalnych, takich jak złożoność procedury i dokumentacji projektowej – które są oceniane jako bardziej kłopotliwe niż w porównywalnych konkursach w poprzedniej perspektywie finansowej oraz w programach krajowych obecnej perspektywy (PO IR) – wyzwaniem jest niewątpliwie oczekiwanie prowadzenia działalności przynoszącej przychody ze sprzedaży usług badawczych dla biznesu. Przedstawiciele jednostek naukowych nie są przyzwyczajeni do takiego podejścia i niekoniecznie uważają je za słuszną drogę rozwoju. Interpretacja tej sytuacji nie jest jednak jednoznaczna. Z jednej strony powstaje pokusa „rytualnego narzekania” na nieprzystosowanie jednostek naukowych do realiów gospodarki opartej na wiedzy i brak umiejętności oraz woli współpracy z biznesem. Z drugiej strony należy jednak pamiętać, że podstawową funkcją jednostek naukowych – takich jakie działają w regionie – jest prowadzenie badań podstawowych, a w przypadku szkół wyższych także działalność edukacyjna. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania obecny poziom zainteresowania działaniem I.1 wśród beneficjentów można uznać za zadowalający. Jednocześnie warto wskazać, że zdecydowana większość respondentów, przedstawicieli wnioskodawców, traktuje wymóg przeznaczenia części projektu na prowadzenie działalności komercyjnej jako trudne wyzwanie, ale nie jest to jednak wyzwanie przerastające ich możliwości i ambicje. Na tym tle wyróżnia się jeden z wnioskodawców (i beneficjentów z podpisaną umową), który ma duże doświadczenie współpracy z biznesem, i dla którego działaniem I.1. jest doskonałą możliwością dalszego rozwijania tej współpracy.

Dostępność alternatywnych źródeł wsparcia

W przypadku jednostek naukowych chcących rozwijać swoje zaplecze infrastrukturalne i aparaturowe możliwości sfinansowania takich przedsięwzięć są bardzo ograniczone. Trudno zatem mówić o realnej

konkurencji dla działania I.1. Inne źródła finansowania rzadko stanowią realną alternatywę: (1) możliwości zakupu lub wytworzenia aparatury w ramach grantów Narodowego Centrum Nauki są bardzo ograniczone ponieważ górna granica finansowania to z reguły 500 tys. zł; (2) infrastruktura o wartości powyżej 0,5 mln zł może być finansowana z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego – jednak dostępne środki są bardzo małe i w efekcie finansowane są jedynie nieliczne projekty; (3) wsparcie w ramach PO IR dla większości potencjalnych beneficjentów z woj. łódzkiego także nie jest alternatywą ponieważ wymaga wpisania projektu na Polską Mapę Drogową Infrastruktury Badawczej, co jest procedurą konkurencyjną i długotrwałą. Przedstawiciele wnioskodawców, z którymi prowadzono wywiady w ramach niniejszego badania jednoznacznie wskazują, że zdają sobie sprawę, że działanie I.1 RPO WŁ 2014-2020 jest dla nich często jedyną możliwością realizacji projektów infrastrukturalnych w obecnej perspektywie finansowej funduszy unijnych.

Program Operacyjny Innowacyjny Rozwój na lata 2014-2020 nie stanowi realnej alternatywy dla wnioskodawców oraz potencjalnych wnioskodawców działania I.1. Wynika to z tego, że ubieganie się o finansowanie infrastruktury badawczej w ramach PO IR wymaga wpisania projektu na Polską Mapę Drogową Infrastruktury Badawczej. Zatem zbiory wnioskodawców PO IR oraz działania I.1 RPO WŁ 2014-2020 są w dużej mierze rozłączne. Mimo to należy omówić dwie obserwacje sygnalizowane przez respondentów. Po pierwsze, realizacja projektów w ramach PO IR postrzegana jest jako łatwiejsza pod względem formalnym (jest to opinia respondenta realizującego projekty infrastrukturalne finansowane z obu porównywanych źródeł). Po drugie, dość powszechna jest opinia o łatwiejszej dostępności środków regionalnych – respondenci wskazują, że podmioty z woj. łódzkiego nie zawsze są w stanie skutecznie konkurować o środki dystrybuowane na poziomie krajowym bądź unijnym z podmiotami z innych regionów i krajów. Sięgnięcie po środki zarezerwowane dla podmiotów z regionu wydaje się łatwiejsze.

Źródła problemów na etapie aplikowania

Procedura ubiegania się o wsparcie w ramach działania I.1 jest postrzegana przez wnioskodawców jako bardzo wymagająca. Składa się na to kilka aspektów: (a) szeroki zakres wymaganych informacji do przedstawienia we wniosku i załącznikach do wniosku; (b) złożoność procedury, która wymaga wprowadzenia projektu do Kontraktu Terytorialnego oraz złożenia właściwego wniosku w konkursie o dofinansowanie (a w przypadku pierwszej edycji konkursów w ramach działania także ubiegania się o dotację z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego pokrywającą 15% wartości projektu w części niegospodarczej³⁶). Wieloetapowość procedury wyłaniania inicjatyw do finansowania – składająca się z dwóch głównych etapów: wpisywanie do Kontraktu Terytorialnego oraz konkurs wniosków o dofinansowanie – z jednej strony zwiększa szansę na koordynację inwestycji i ich lepsze dostosowanie do potrzeb regionu (w sensie technicznym jest to zgodność ze strategią inteligentnych specjalizacji, itp.), jednak z drugiej strony zwiększa obciążenia administracyjne zarówno po stronie beneficjentów, jak i zaangażowanych komórek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego. Chodzi tu przede wszystkim

³⁶ Ponadto, możliwość finansowania wkładu własnego z dotacji MNiSW okazała się bardzo problematyczna dla beneficjentów. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 8 października 2015 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na inwestycje służące potrzebom badań naukowych lub prac rozwojowych, z późniejszymi zmianami miało umożliwić m.in. tego typu dofinansowanie. Jednakże, rozporządzenie było powiązane z ustawą o finansowaniu nauki (Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki – obecnie uchylona Ustawą z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce), która zawężyła możliwość finansowania infrastruktury badawczej z budżetu MNiSW do infrastruktury dużej (definiowanej jako warta więcej niż 500 tys. zł). W przypadku złożonych projektów (np. kilka urządzeń) okazało się, że nie wszystkie części spełniają to kryterium. Ponadto, regulacje MNiSW wymagają aby inwestycja miała już pozwolenie na budowę natomiast konkursy w ramach działania I.1 dopuszczały formułę „projektuj i buduj”. W efekcie pierwsze projekty w ramach działania I.1 znalazły się w sytuacji wymagającej długich technicznych uzgodnień dofinansowania ze środków MNiSW angażujących beneficjentów, ministerstwo, a także Instytucję Pośredniczącą i Instytucję Zarządzającą.

o konieczność dwukrotnego przygotowywania dokumentacji, w różnych formatach i zakresach, dla tego samego przedsięwzięcia.

Poszczególni respondenci wskazywali na różne szczegółowe problemy. Wśród powtarzających się kwestii należy wymienić przede wszystkim: (1) sposób szacowania wskaźników realizacji projektu oraz ryzyka z tym związane (przeszacowanie/niedoszacowanie i ich konsekwencje); (2) pozyskanie partnerów gospodarczych (ten problem dotyczy respondentów w bardzo różnym stopniu, jedynie dla niektórych jest dużym wyzwaniem); (3) przygotowanie w krótkim czasie wniosku wraz z kosztorysem oraz programem funkcjonalno-użytkowym i zebranie wymaganych pozwoleń. Ten ostatni aspekt powodował rezygnację z aplikowania w pierwszych naborach przez niektórych potencjalnych wnioskodawców. W zasadzie jedynie wnioskodawcy, którzy zaczęli przygotowanie projektów przed otwarciem konkursów nie sygnalizowali, że krótki czas otwarcia naborów był dla nich trudnym wyzwaniem. W pierwszym naborze istotnym czynnikiem okazała się decyzja o nie kwalifikowalności VAT. Informacja o wykluczeniu kwalifikowalności VAT w działaniu I.1 spowodowała rezygnację ze składania wniosku w pierwszym naborze przez co najmniej jednego potencjalnego wnioskodawcę.

Przedstawiciele badanych jednostek z reguły dobrze oceniają potencjał swoich instytucji do aplikowania o środki unijne. Każdy z badanych podmiotów ma w swojej strukturze komórki organizacyjne lub specjalistów zajmujących się pozyskiwaniem finansowania zewnętrznego, z odpowiednimi kompetencjami i doświadczeniem. Ponadto wszyscy respondenci wspominali o tym, że korzystali z usług zewnętrznych ekspertów w zakresie przygotowania studiów wykonalności / finansowych części wniosku. Usługi te są oceniane jednoznacznie pozytywnie (z perspektywy przedstawicieli badanych podmiotów). Jednocześnie wszyscy respondenci wskazywali, że ich projekty i wnioski były konsultowane z Centrum Obsługi Przedsiębiorcy. Kontakty z COP oceniane są bardzo pozytywnie. Z drugiej strony intensywne, iteracyjne poprawianie/udoskonalanie wniosków w relacji wnioskodawca-COP może być postrzegane jako nadmierne „prowadzenie za rękę” wnioskodawców. Niemniej jednak przy ograniczonej liczbie potencjalnych wnioskodawców oraz rozbudowanej konsultacyjnej procedurze (wpis do Kontraktu Terytorialnego a następnie właściwy wniosek) takie podejście może mieć uzasadnienie, zwłaszcza wobec powstawania nowych i relatywnie wygórowanych oczekiwań przed potencjalnymi beneficjentami.

W działaniu I.1. odsetek wniosków poprawnych formalnie wynosi 50% - jest to wartość porównywalna z ogólną statystyką dla całego RPO wynoszącą 55%. W ujęciu ilościowym działanie I.1 nie wyróżnia się zatem pod tym względem na tle innych działań. Wskazuje na to również relatywnie dobry poziom zainteresowania działaniem wśród potencjalnych wnioskodawców. Jednocześnie należy podkreślić, że projekty polegające na rozwijaniu infrastruktury badawczej przeznaczonej przynajmniej w części na cele gospodarcze są z natury bardzo złożone, więc można oczekiwać, że będą bardziej wymagające niż inne typy projektów. Niepokojące jest natomiast porównanie poziomu trudności działania I.1 RPO Wł 2014-2020 i PO IR zasygnalizowane przez jednego z respondentów – w jego opinii działanie I.1 jest nadmiernie skomplikowane pod względem obciążeń administracyjnych w porównaniu z analogicznymi działaniami PO IR (poza wskazaniem na szerszy wymagany zakres informacji w RPO Wł 2014-2020 niż w PO IR respondent nie sprecyzował jakie kwestie różnicują poziom trudności obu źródeł finansowania projektów infrastrukturalnych jednostek naukowych).

Działania informacyjne

Opinie wnioskodawców oraz beneficjentów dotyczące działań informacyjnych realizowanych przez Centrum Obsługi Przedsiębiorcy są jednoznacznie pozytywne, czasem wręcz entuzjastyczne. Doceniana jest gotowość do pomocy, życzliwość, dostępność i poziom merytoryczny pracowników COP. Dokumentacja konkursowa – formularze, regulaminy i wyjaśnienia – są oceniane dobrze, choć w tym przypadku wyraźne jest zróżnicowanie opinii. Większość respondentów postrzega działania jako skomplikowane w nadmierny sposób. Jednocześnie część beneficjentów docenia poziom szczegółowości i jednoznaczności dokumentacji konkursowej, a dla innych informacje są zbyt ogólne i nie do końca jasne. Na podstawie badanej próby (z dość ograniczonej populacji) trudno wyciągać daleko idące

wnioski, ale do pewnego stopnia można zaobserwować prawidłowość, że skłonność do bardziej krytycznych ocen wiąże się z mniejszym doświadczeniem w zakresie pozyskiwania wsparcia z funduszy unijnych – co w efekcie wzmocnia pozytywną ocenę działań informacyjnych dotyczących działania I.1.

6.3. Dotychczasowe efekty wsparcia

Obecny etap realizacji działania I.1 nie pozwala na rzetelną ocenę efektów wsparcia. Cztery projekty, które mają podpisane umowy są na bardzo początkowym etapie realizacji. Wynika to w dużej mierze z opóźnień wynikających z bardzo wydłużonej procedury uzyskiwania dofinansowania niegospodarczej części projektów ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (w przypadku projektów z pierwszego naboru szacowane opóźnienie spowodowane tym czynnikiem wynosi ponad 1,5 roku).

Niemniej można pokusić się o wstępną ocenę efektów samego procesu ubiegania się o dofinansowanie. Niewątpliwie działanie I.1 ma potencjał do stymulowania zmiany świadomościowej w sektorze B+R w regionie. Relatywnie ambitne określenie warunków wsparcia dla jednostek B+R, zwłaszcza wymóg częściowego komercyjnego wykorzystania aparatury, a także niekwalifikowalny VAT, wymuszają zmianę „tradycyjnego” podejścia tego typu potencjalnych beneficjentów do projektów finansowanych z funduszy unijnych. Opinie respondentów potwierdzają występowanie takiego zjawiska. Zmiana logiki wsparcia, zwłaszcza w porównaniu z okresem programowania 2007-2013, w którym kładziono nacisk na infrastrukturę służącą kształceniu oraz badaniom podstawowym, rodzi u części beneficjentów obawy związane z realnością takiego podejścia oraz definicją misji ich organizacji. Ale jednak – nawet wśród respondentów wskazujących na obawy, ryzyka i trudności – dominuje przekonanie o potrzebie i słuszności rozwijania komercyjnej działalności badawczo-rozwojowej i zacieśniania współpracy ze sferą gospodarki. Można zatem przypuszczać, że działanie I.1, oprócz zakładanych, ale jeszcze niezrealizowanych wymiernych wskaźników, przyczyni się do zmiany nastawienia do współpracy ze sferą gospodarki przynajmniej części kadr sfery B+R w regionie. Samo rozważanie możliwości komercjalizacji działalności B+R oraz współpracy z przedsiębiorstwami może być ważnym elementem identyfikacji potencjalnych szans i obszarów perspektywnego rozwoju poszczególnych jednostek B+R w regionie. Taka perspektywa i kierunek zmian jest wysoce pożądany z perspektywy celów stawianych przed RPO, w szczególności w odniesieniu do działania I.1. Należy jednak podkreślić, że właściwym katalizatorem realnych zmian w gospodarce regionu oraz w sposobie funkcjonowania regionalnych podmiotów sfery badawczo-rozwojowej będą zrealizowane projekty. Dlatego też należy zdecydowanie kontynuować realizację działania I.1, w tym przeprowadzić dwa planowane w 2019 r. nabory wniosków, wraz z ewentualnym rozszerzeniem listy projektów wpisanych do Kontraktu Terytorialnego, tak aby wykorzystać całą alokację zaplanowaną na działanie I.1.

6.4. Wysokość alokacji

Na dofinansowanie działania I.1 przeznaczono 50,9 mln EUR, co stanowi około 217 mln zł, przy kursie wymiany EUR/PLN wynoszącym 4,266 zł. Według stanu na 1 stycznia 2019 r. kwota dofinansowania w czterech podpisanych umowach (66,8 mln zł) stanowiła około 31% zaplanowanej alokacji. Zakładając, że wszystkie wnioski złożone w konkursie zamkniętym w grudniu 2018 r. – obecnie znajdującym się na etapie merytorycznej oceny wniosków – zostaną zaakceptowane do finansowania, to poziom wykorzystania alokacji wyniesie około 65%. Taka sytuacja może budzić uzasadnione obawy o realność wykorzystania całej alokacji w okresie jaki pozostał do zakończenia programu (niemniej jak wskazywano wyżej podejmowane są działania mające na celu usprawnienie wdrażania działania). Dodatkowo tak stan rzeczy może świadczyć o zbyt optymistycznych założeniach dotyczących możliwości absorpcyjnych regionalnej sfery B+R leżących u podstaw wyznaczenia w programie alokacji na działanie I.1. Jednakże biorąc pod uwagę, również omawiane wyżej, trudności formalne i organizacyjne w realizacji projektów,

zidentyfikowany problem z absorpcją ma raczej charakter właśnie organizacyjno-formalny, niż jest pochodną błędnego oszacowania (przeszacowania) alokacji. Świadczyć o tym może fakt, że w niektórych województwach o potencjale B+R podobnym lub słabszym niż woj. łódzkie udało się podpisać umowy na analogiczne działania w kwotach wyraźnie wyższych niż w woj. łódzkim. Przykładowo w podlaskim w działaniu 1.1. „Wsparcie na rzecz gospodarki opartej na wiedzy” całkowita wartość projektów wynosi 188 mln zł; w świętokrzyskim (1.1. „Wsparcie infrastruktury B+R”) 278 mln zł; w kujawsko-pomorskim (1.1. „Publiczna infrastruktura na rzecz badań i innowacji”) 168 mln zł; a w warmińsko-mazurskim (1.1. „Nowoczesna infrastruktura badawcza publicznych jednostek naukowych”) 154 mln zł. Reasumując można zatem postawić hipotezę, że alokacja w działaniu I.1 nie jest przeszacowana, przeciwnie, wydaje się odpowiednia w stosunku do potrzeb i możliwości regionalnej sfery badawczo-rozwojowej.

6.5. Podsumowanie

Działanie I.1 zakłada wsparcie kilku dużych przedsięwzięć dotyczących budowy lub modernizacji infrastruktury badawczej. Wzrost wyposażenia infrastrukturalnego sektora badawczo-rozwojowego ma nie tylko poprawić stan infrastruktury badawczej, ale także w szczególności umożliwić podniesienie zdolności sektora nauki do podejmowania współpracy z biznesem w zakresie B+R i innowacyjności. Na dzień 14.10.2018 r. w ramach działania zostały podpisane 3 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 62 mln zł. Stanowi to około 28% alokacji na działanie I.1 (31% według stanu na 1 stycznia 2019). Taka sytuacja powoduje, że realizacja działania I.1 jest zagrożona, zarówno w wymiarze wykorzystania alokacji, jak osiągnięcia zakładanych wskaźników. Mimo to wykorzystanie alokacji na zaplanowanym poziomie jest nadal możliwe. Sukces działania zależeć będzie od sprawnego i skutecznego przeprowadzenia naborów wniosków zaplanowanych na 2019 r. Będzie to jednak trudne wyzwanie, ponieważ procedura ubiegania się o wsparcie w ramach działania I.1 jest postrzegana przez wnioskodawców jako bardzo wymagająca. Instytucje odpowiedzialne za realizację działania są świadome tych trudności i w odpowiedzi na te wyzwania sukcesywnie i systematycznie upraszczają zasady wsparcia w działaniu I.1. W przypadku jednostek naukowych chcących rozwijać swoje zaplecze infrastrukturalne i aparaturowe możliwości sfinansowania takich przedsięwzięć są bardzo ograniczone. Trudno zatem mówić o realnej konkurencji dla działania I.1. Taki stan rzeczy wskazuje na to, że realizacja działania jest bardzo potrzebna w regionie i że należy zdecydowanie kontynuować jego realizację. Niemniej, myśląc o kolejnej perspektywie finansowej funduszy unijnych warto zaplanować prostsze i bardziej elastyczne mechanizmy finansowania infrastruktury badawczej jednostek B+R.

7. SEKTOR PRZEDSIĘBIORSTW (DZIAŁANIE I.2)

7.1. Informacje wprowadzające – poddziałanie I.2.1

Zgodnie z SZOOP ramach Poddziałania I.2.1 wsparcie otrzymają projekty związane z tworzeniem, bądź rozwojem istniejącego zaplecza badawczo-rozwojowego, których produkty będą służyły do prowadzenia działalności innowacyjnej przedsiębiorstwa, w tym zmierzające do przekształcenia jednostki w centrum badawczo-rozwojowe. Warunkiem otrzymania dofinansowania jest przedstawienie przez wnioskodawcę planu prac badawczo-rozwojowych przewidzianych do prowadzenia na wspieranej infrastrukturze. Podstawą prawną udzielanej pomocy jest regionalna pomoc inwestycyjna (art. 14 GBER)³⁷.

Do stycznia 2019 r. w ramach poddziałania I.2.1 ogłoszono 5 naborów, w których złożono 133 wnioski, na łączną wartość wnioskowanego dofinansowania wynoszącą niemal 166 mln zł. Szczegółowe dane na ich temat zawiera poniższa tabela:

Tabela 10 Podstawowe dane o naborach w poddziałaniu I.2.1

Nabór	Alokacja zł	Data zakończenia naboru wniosków	Liczba złożonych wniosków	Wnioskowana kwota dofinansowania zł	Liczba wniosków wybranych do dofinansowania	Wartość dofinansowania w wybranych wnioskach zł
1	44 534 000,00	29.04.2016	41	30 269 213,11	20	13 367 117,90
2	43 148 000,00	28.04.2017	29	35 315 788,81	8	5 807 300,00
3	84 986 000,00	01.12.2017 (data zakończenia III rundy)	26	18 609 850,65	11	9 014 174,57
4	84 012 000,00	28.05.2018 (data zakończenia III rundy)	20	29 320 738,48	13	11 835 615,85
5	42 161 000,00	12.11.2018 (data zakończenia IV rundy)	17	43 593 870,36	4 ³⁸	11 719 077,62 ³⁹

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od Zamawiającego

Na dzień 21.01.2019 r. w ramach poddziałania zawartych jest 47 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 39,6 mln zł. Poziom kontraktacji wynosi 13,3%.

7.2. Mechanizmy wsparcia – poddziałanie I.2.1

Poziom zainteresowania ubieganiem się o dofinansowanie z poddziałania I.2.1 należy uznać za niski – w żadnym z naborów wartość wnioskowanego dofinansowania nie przekraczała alokacji na nabór. Co

³⁷ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu

³⁸ do stycznia 2019r. została zakończona ocena wniosków złożonych w trzech pierwszych rundach

³⁹ Wartość wnioskowanego dofinansowania w projekcie wybranym w pierwszej rundzie to 471 013,20

istotne zainteresowanie systematycznie słabnie. Szanse na zakontraktowanie całej alokacji wydają się być bardzo niewielkie. Zidentyfikowano kilka przyczyn takiego stanu rzeczy.

Niska intensywność wsparcia

Maksymalny poziom dofinansowania w przypadku projektów dotyczących inwestycji w infrastrukturę badawczą określa tzw. mapa pomocy regionalnej co wynika z faktu, iż podstawę prawną udzielania wsparcia stanowi tzw. regionalna pomoc inwestycyjna. W województwie łódzkim maksymalny całkowity poziom dofinansowania wydatków kwalifikowalnych na poziomie projektu wynosi 55% dla mikro i małych przedsiębiorstw, 45% dla średnich przedsiębiorstw oraz 35% dla przedsiębiorstw innych niż MŚP. Takie poziomy intensywności wsparcia są wyraźnie niższe od obowiązujących w przypadku projektów B+R, które sięgają nawet 80%. W opinii ewaluatora oraz uczestników badań jakościowych inwestycje w infrastrukturę B+R charakteryzują się nie mniejszym poziomem ryzyka aniżeli projekty badawcze, co więcej są tym rodzaje inwestycji, który jest najbardziej „oddalony od rynku” – sama inwestycja nie generuje przychodów (chyba, że firma zdecyduje się na komercyjne świadczenie usług badawczych co zdarza się bardzo rzadko). Przychodów nie generuje też prowadzenie prac badawczych z wykorzystaniem stworzonej infrastruktury a zapotrzebowanie rynku na odpłatne świadczenie usług badawczych przez przedsiębiorstwa rozmówcy oceniali jako znikome. Pojawiały się opinie, że przy tak niskim poziomie dofinansowania firmom bardziej opłaca się zlecać jednostkom naukowym wykonanie określonych prac badawczych aniżeli inwestować w infrastrukturę, której utrzymanie generuje koszty:

Gdy ktoś zainwestuje w jakąś maszynę do produkcji czegoś i biznes się nie uda, to jeszcze teoretycznie może ją sprzedać za parę groszy i odzyskać część zainwestowanych pieniędzy. Podejrzewam, że tego sprzętu się w życiu nie odzyska, bo nie ma rynku zbytu dla używanych sprzętów badawczych ani też ssania na usługi wykonywane na tym sprzęcie [cytat z wywiadu].

to nie jest atrakcyjne dla wielu firm, które są naprawdę zainteresowane B+R, bo później gdzieś te środki trzeba utrzymywać przez okres trwałości projektu, nie można ich wykorzystywać do innych celów. No i z tego punktu widzenia nie zawsze pewnie takie inwestycje są opłacalne, lepiej zlecić jakieś badania wyspecjalizowanej jednostce [cytat z wywiadu].

jedną umowę rozwiązaliśmy z firmą, która miała dofinansowanie, ale jak sobie przekalkulowała w konsekwencji, co faktycznie chcą robić na tej infrastrukturze, to oni stwierdzili, że lepiej komuś zlecić niż później tą infrastrukturę trzymać. [cytat z wywiadu].

Niemal 30% wnioskodawców poddziałania I.2.1 zadeklarowała trudności w zgromadzeniu wkładu własnego do projektu.

W opinii ewaluatora nieuzasadnionym jest stosowanie w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę badawczą takiej samej intensywności wsparcia, co w przypadku inwestycji w środki trwałe służące działalności wdrożeniowej. Zbyt niską intensywność należy uznać za główny powód niewielkiego zainteresowania firm ubieganiem się o wsparcie na realizację tego rodzaju projektów (co dotyczy nie tylko województwa łódzkiego ale i programu krajowego PO IR). W związku z pracami nad kolejną perspektywą finansową należałoby postulować opracowanie przez KE dedykowanej inwestycjom w infrastrukturę B+R podstawy prawnej oraz zwiększenie poziomu dofinansowania dla tego rodzaju projektów.

W obecnej perspektywie odpowiedzią na problem niskiej intensywności wsparcia mogłoby być uruchomienie naboru, w którym podstawą udzielania pomocy byłaby pomoc de minimis. Nabór mógłby być dedykowany firmom o najmniejszym potencjale czyli mikro oraz małym. Należy podkreślić, że limit wsparcia w ramach pomocy de minimis wynoszący 200 tys. EUR tj. około 850 tys. zł jest wystarczający dla finansowania inwestycji w infrastrukturę badawczą – w 63% projektów dofinansowanych z poddziałania I.2.1 całkowita wartość kosztów kwalifikowalnych nie przekraczała kwoty 850 tys. zł.

Spółród pozostałych województw jedynie w województwie wielkopolskim przewidziano możliwość wsparcia inwestycji w infrastrukturę B+R w oparciu o pomoc de minimis (do wysokości dofinansowania nieprzekraczającej 700 tys. zł i jako element projektu badawczo-rozwojowego).

Wprowadzenie takiego rozwiązania stanowiłoby odpowiedź na niski potencjał finansowy najmniejszych podmiotów gospodarczych, które mogą mieć istotne problemy z wniesieniem wkładu własnego do projektu. Z badań ankietowych wynika, że w strukturze wnioskodawców poddziałania I.2.2. firmy mikro stanowiły zaledwie 15%, firmy średnie i duże aż 56%, podczas gdy udział firm zatrudniających powyżej 49 pracowników w populacji łódzkich firm nie przekracza 1%. 61% wnioskodawców w ostatnim roku osiągnęło przychody przekraczające 1 mln zł. Dla porównania, w poddziałaniu I.2.2, w którym intensywność wsparcia jest wyższa odsetek firm mikro wynosił 52,5%, wnioskodawców charakteryzował też mniejszy potencjał finansowy mierzony wartością przychodów.

Podstawa prawna udzielania pomocy jaką jest RPI⁴⁰ stwarzała również zagrożenie, że firmy z województwa łódzkiego będą ze swoimi projektami infrastrukturalnymi migrować do tych województw, w których intensywność wsparcia jest wyższa (podkarpackie, lubelskie, warmińsko-mazurskie, podlaskie). Efekt taki nie wystąpił. Z danych uzyskanych z MIiR wynika, że tylko jedna łódzka firma próbowała pozyskać dotację na inwestycję w infrastrukturę badawczą, w którymś z czterech wymienionych województw.

Brak demarkacji / konkurencja z MIiR

W odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę badawczą nie zdecydowano się na ustanowienie demarkacji między regionalnym a krajowym poziomem wsparcia. W PO IR wsparcie na tego rodzaju projekty udzielane jest z działania 2.1. Z danych przekazanych przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju wynika, że o wsparcie z tego źródła ubiegało się 38 firm z województwa łódzkiego, które próbowały pozyskać dofinansowanie na realizację 49 projektów. Łączna wartość wnioskowanego dofinansowania wyniosła 372 mln zł - była tym samym ponad dwukrotnie wyższa od wartości wsparcia o jakie wnioskowały firmy w poddziałaniu I.2.1 RPO WŁ. Wsparcie otrzymało 16 projektów na kwotę dofinansowania wynoszącą 17 mln zł. Z przeprowadzonych badań wynika, że firmy decydowały się na aplikowanie w działaniu 2.1 z następujących powodów:

- Zamierzały realizować projekty, których wartość przekraczała limity obowiązujące w poddziałaniu I.2.1. W Działaniu 2.1 minimalna wartość kosztów kwalifikowalnych wynosi 2 mln zł natomiast maksymalna 50 mln EUR, tymczasem w województwie łódzkim w pierwszym naborze maksymalna wartość dofinansowania wynosiła 1,5 mln zł, w drugim 3 mln zł, w trzecim 3,5 mln zł a od czwartego 25 mln zł. Z danych wynika, że średnia wartość dofinansowania o jakie ubiegały się łódzkie firmy w działaniu 2.1 wynosiła 7,6 mln zł podczas gdy w poddziałaniu I.2.1 „zaledwie” 1,1 mln zł.
- Nie miały (lub nadal nie mają) świadomości, że wsparcie na inwestycje w infrastrukturę badawczą oferowane jest na poziomie regionalnym.
- Decyzja o ubieganiu się o wsparcie na inwestycję w infrastrukturę B+R zbiegła się w czasie z naborem wniosków z działania 2.1 PO IR.

Z badań wynika, że warunki udzielania wsparcia z działania 2.1 PO IR i z poddziałania I.2.1 są do siebie bardzo zbliżone. Rozmówcy posiadający doświadczenie w ubieganiu się o dofinansowanie z PO IR nie wskazywali, by to warunki aplikowania/rozliczania projektu wpływały na decyzję o wyborze danego

⁴⁰ Regionalna pomoc inwestycyjna, o której mówi art. 14 GBER

schematu wsparcia. Zidentyfikowano natomiast następujące rozwiązania stosowane przez MIiR, które warto zaimplementować na poziomie regionalnym:

- Wydłużenie czasu na rozliczenie zaliczki (w MIiR jest to 6 miesięcy podczas gdy w programie regionalnym 60 dni),
- Zmiana zapisów dotyczących terminu na przekazanie dofinansowania. Obecny zapis z umowy brzmi: *Dofinansowanie przekazywane będzie Beneficjentowi nie później niż w terminie 90 dni, licząc od dnia przedłożenia przez Beneficjenta wniosku o płatność.* Dla porównania MIiR posługuje się zapisem: *Instytucja Zarządzająca zweryfikuje i zatwierdzi wniosek o płatność w terminie 30 dni od dnia otrzymania poprawnie wypełnionego wniosku o płatność. W przypadku, gdy wniosek o płatność zawiera braki lub błędy, Instytucja Zarządzająca może uznać wniosek o płatność w kwocie kosztów właściwie kwalifikowalnych albo wezwać beneficjenta, do złożenia brakujących lub poprawionych dokumentów w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania. W przypadku wezwania beneficjenta termin zatwierdzenia przez Instytucję Zarządzającą wniosku o płatność biegnie od dnia dostarczenia przez beneficjenta poprawnego lub kompletnego wniosku o płatność. (...) W terminie 15 dni od dnia zatwierdzenia wniosku o płatność, Instytucja jest zobowiązana do wystawienia zlecenia płatności ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Zlecenie płatności zostanie wystawione pod warunkiem ujęcia środków przewidzianych na ten cel w planie rzeczowo-finansowym Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju.* Cytowany zapis z umowy ministerialnej jest bardziej precyzyjny, wyposaża wnioskodawcę w wiedzę na temat tego jakie są etapy procedury zatwierdzania wniosku o płatność i jaki jest czas trwania tych etapów. W kontekście wątku dotyczącego terminu na przekazanie dofinansowania warto podkreślić, że niemal połowa beneficjentów poddziałania I.2.1 uznała, że czas oczekiwania na refundację poniesionych wydatków był zbyt długi.
- Opracowanie jednej części wniosku i ograniczenie jego objętości – w opinii ewaluatora warto rozważyć możliwość rezygnacji z następujących pól wniosku:
 - Sekcja I „Promocja projektu” w części I wniosku - nie znajduje odzwierciedlenia w kryteriach oceny merytorycznej, obowiązki info-promo są określone w umowie o dofinansowanie oraz wytycznych,
 - Pole B.5 „Zapotrzebowanie na rezultaty projektu” – wymagane w tym polu informacje mogą być zawarte w polu: B4 „Cel i uzasadnienie projektu”
 - „Uzasadnienie” w części C wniosku – informacje przedstawiane w tym polu nie wnoszą wartości dodanej

Działania informacyjno-promocyjne

Jak wskazano jedną z przyczyn, dla których część firm ubiegała się o wsparcie z działania 2.1 PO IR był brak wiedzy o możliwości otrzymania dofinansowania na inwestycje w infrastrukturę badawczą z RPO Wł 2014-2020. Z badań wynika, że poziom wiedzy firm na temat możliwości otrzymania dotacji na inwestycje w infrastrukturę B+R (ale też projekty B+R) z RPO Wł 2014-2020 jest zróżnicowany. Można wyróżnić następujące grupy firm:

- dysponujące pełną wiedzą na temat oferty COP (zdobyły wiedzę samodzielnie lub została im ona przekazana przez firmę doradczą),
- mające świadomość, że z RPO Wł 2014-2020 jest udzielane wsparcie na aktywność badawczą, natomiast nie będące w stanie wskazać instytucji, która udziela takiego wsparcia,
- rozpoznające COP jako instytucję udzielającą dotacji unijnych ale nie wiedzących, że COP udziela dotacji na inwestycje w infrastrukturę badawczą lub projekty B+R.

*Tak powiem Panu szczerze, że tak bardziej sobie kojarzę to miejsce z wsparciem na szkolenia. Czyli ona nie [jest] przez Państwa rozpoznawalna jako ten podmiot, który też zajmuje się działalnością badawczo-rozwojową?
Dokładnie tak*

Czyli ja rozumiem, że Centrum Obsługi Przedsiębiorcy Pan bardziej utożsamiał z instytucją, która udziela wsparcia de minimis, niekoniecznie na projekty badawczo-rozwojowe. Tak, dokładnie tak. Takie mam doświadczenie zdecydowanie [cytat z wywiadu]

A byłaby Pani zaskoczona, gdybym ja powiedział, że projekty o wartości kilku milionów złotych, a nawet kilkunastu można sfinansować z RPO łódzkiego i tam jest schemat dedykowany firmom, które same chcą przeprowadzić badania?

No to mnie Pan zaskoczył, bo z tego, co się rozglądałam to było generalnie albo bony na innowacje albo zakupy właśnie rozwiązań innowacyjnych technologii od instytucji. Czy zechce mi Pan zdradzić dokładnie, który to jest program?

Tak, RPO Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego, instytucja, która ogłasza nabory to jest Centrum Obsługi Przedsiębiorcy.

No z Centrum też współpracujemy dość często. [cytat z wywiadu]

- nierozpoznające COP oraz niewiedzące, że na poziomie regionalnym również uruchomione są instrumenty wsparcia aktywności badawczej (przekonane, że jedynym źródłem wsparcia takiej aktywności jest PO IR).

A w ogóle mieli Państwo świadomość, że takie wsparcie jest też na poziomie regionalnym? Wtedy nie, teraz ostatnio się dowiedziałem, że również są programy takie podobne na szczeblu regionalnym. Natomiast to już było za późno, bo tam już złożyliśmy w tamtym programie. [cytat z wywiadu]

Ale nie słyszałem o tych regionalnych, o których teraz Pan mówi PO IRowych dotyczących infrastruktury.

To właśnie nie jest PO IR, bo PO IR to jest program krajowy, a każde z województw ma też programy regionalne. I ja się chciałem dowiedzieć, czy Pan w ogóle wiedział o tym, że jest taka możliwość, że są takie źródła wsparcia na poziomie regionalnym?

Rozumiem. Więc nie ukrywam, że ta infrastruktura była mi podpowiedziana przez jednostkę, która nadzorowała i współpracowała ze mną w pozyskiwaniu projektu. No stąd też skorzystałem z tej opcji, nie wiedząc przyznaje się, że jest taka możliwość w RPO [cytat z wywiadu]

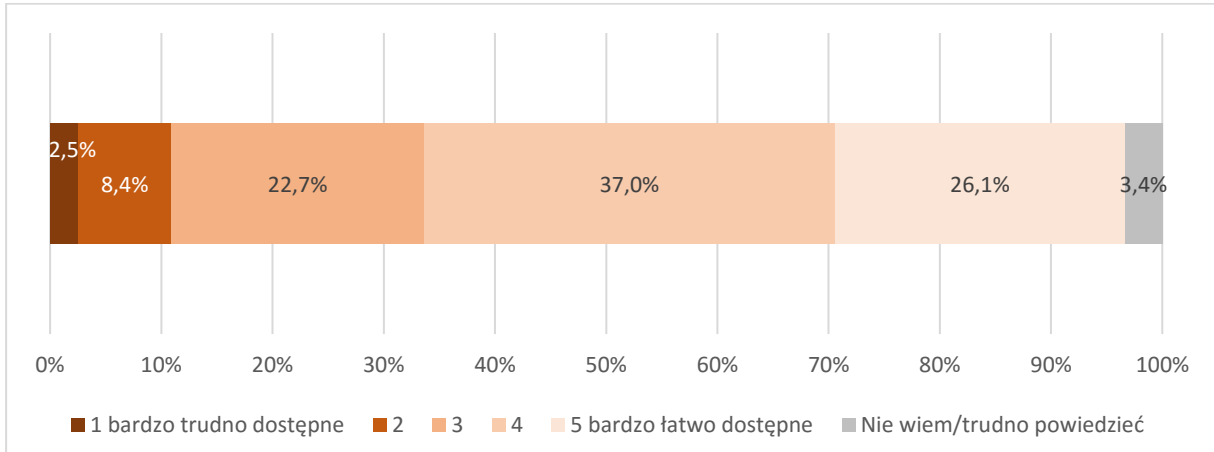
Jakkolwiek z badań ilościowych wynika, że dominują pozytywne oceny dostępności informacji o możliwości pozyskania wsparcia z działania I.2 RPO WŁ 2014-2020 (szczegółowe dane zawiera wykres nr 5), tak powyższe wypowiedzi dowodzą, że brak rozpoznawalności COP lub rozpoznawalności programu regionalnego jako źródła dotacji na realizację projektów badawczych lub dotyczących infrastruktury B+R należy uznawać za jeden z istotniejszych czynników tłumaczących niedostateczne zainteresowanie aplikowaniem o środki. Warto w tym momencie wspomnieć, że 45% wnioskodawców działania 1.2 dowiedziało się o możliwości pozyskania wsparcia z tego instrumentu od firmy doradczej a nie bezpośrednio z kanałów promocji stosowanych przez IZ RPO WŁ 2014-2020 lub COP.

Zasadnym jest dotarcie z komunikatem o możliwości pozyskania wsparcia bezpośrednio do firm, które mogą być zainteresowane ubieganiem się o dotację z działania 1.2. Może to być mailing dotyczący planowanych naborów skierowany do: firm, które ubiegały się o wsparcie z NCBR na realizację projektów B+R, firm, które ubiegały się o bony na innowacje z PARP, firm, które figurują w bazach danych GUS jako prowadzące działalność B+R (firmy składające formularze PNT, firmy prowadzące działalność w dziale 72 PKD. Mailing oprócz podstawowych informacji o naborze powinien zawierać

wylistowanie zalet wsparcia np.: ryczałt, koszty przedwdrożeniowe, możliwość przerwania realizacji projektu, informacja o czasie oceny projektów w ostatnim naborze. W materiałach promocyjnych warto posługiwać się atrakcyjnymi z punktu widzenia odbiorcy sposobami prezentacji treści np. infografikami.

Ważne jest też promowanie samego COP jako instytucji tak by przedsiębiorcy kojarzyli ją z finansowaniem prac badawczych.

Wykres 6 Ocena dostępności informacji na temat możliwości pozyskania wsparcia z działania I.2⁴¹

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ilościowych wśród wnioskodawców działania I.2, N=119

Problemem jest również niedostateczne zrozumienie istoty pojęcia „działalność badawczo-rozwojowa”. Zarówno z niniejszego badania jak i badania „Ocena skuteczności wdrażania PO IR” wynika, że istnieje grono firm, które nie zaliczają prowadzonych przez siebie działań do aktywności badawczej, mimo że faktycznie spełniają one kryteria prac badawczo-rozwojowych. Wśród części firm panuje przekonanie, że prace badawcze muszą kończyć się przysłowiowym „wynalezieniem prochu” czyli innowacjami produktowymi o przełomowym charakterze.

Mówię, że ewentualnie są projekty badawcze i właśnie trzeba klientów przekonać, że to są badania w cudzysłowie przez małe b, nie chodzi o to, żeby ktoś Nobla dostał, prace rozwojowe tam są między innymi, a nie tylko stricte badawcze takie, jak się prowadzi na uczelni. (...) Najważniejsze jest to, że oni nie wiedzieli w ogóle, być może słyszeli, że są projekty badawcze, ale na pewno nie myśleli, nie utożsamiali tego, co robią z tym, że to jest projekt badawczy [cytat z wywiadu]

Z badania ankietowego wynika, że 38% wnioskodawców działania 1.2 pierwotnie miało takie wyobrażenie, że wsparcie z RPO WŁ na inwestycje w infrastrukturę B+R/realizację projektów B+R jest zarezerwowane tylko dla wąskiej grupy firm opracowujących innowacje w skali światowej. Skutkuje to tym, że firmy te same wykluczają się z katalogu potencjalnych wnioskodawców działania.

Z badań wynika, że na chwilę obecną działania uświadamiające podejmują przede wszystkim firmy doradcze. Istotnym jest by w proces tzw. pracy u podstaw zaangażowane były również instytucje udzielające wsparcia, które mogłyby rozwiewać błędne wyobrażenia na temat istoty prac badawczych, wspomagać firmy w diagnozowaniu ich potrzeb badawczych, doradzać najbardziej odpowiednie z punktu widzenia potrzeb firmy źródła finansowania. Warto dodać, że tego rodzaju inicjatywy są

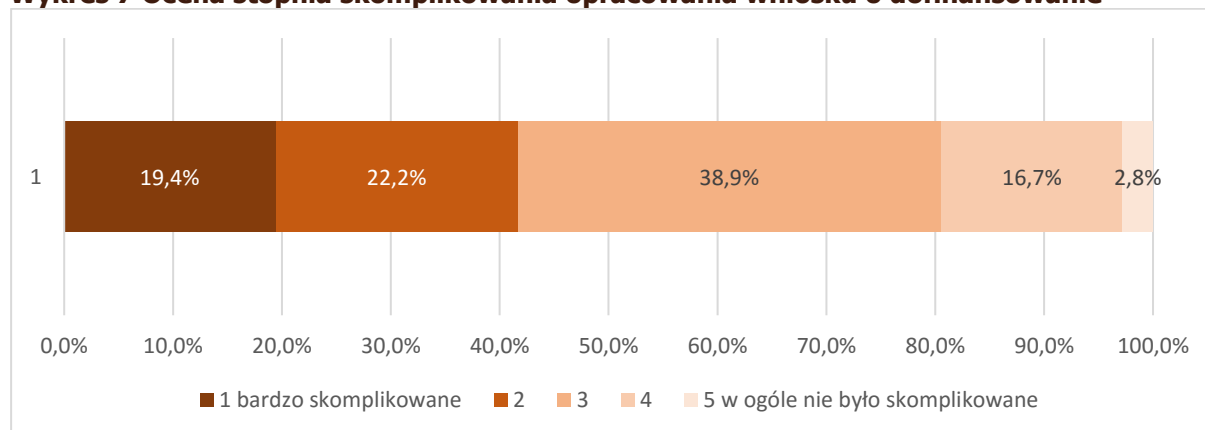
⁴¹ Opinie wnioskodawców podziałania I.2.1 na temat dostępności informacji o możliwości pozyskania wsparcia były zbliżone do opinii wnioskodawców podziałania I.2.2

podejmowane na szczeblu krajowym (pilotażowy program NCBR „beneficjent⁴²” oraz ministerialny program STEP.⁴³ W tym kontekście warto docenić pilotażową inicjatywę COP polegającą na tym, że firmy mające pomysł na projekt badawczo-rozwojowy mogą go przedyskutować w siedzibie COP z ekspertem branżowym.

Obciążenia administracyjne

Z badań ankietowych wynika, że dla większości badanych firm przygotowanie wniosku o dofinansowanie do poddziałania I.2.1 było skomplikowane. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres:

Wykres 7 Ocena stopnia skomplikowania opracowania wniosku o dofinansowanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ilościowych wśród wnioskodawców poddziałania I.2.1, N=39

Firmy proszone o ocenę w pięciostopniowej skali swojego wyobrażenia na temat trudności w pozyskaniu dotacji z poddziałania I.2.1 w 82% wskazały na oceny 1, 2 lub 3 gdzie ocena 1 oznaczała „wydawało nam się, że będzie bardzo trudno pozyskać dotację”. 72% firm na etapie składania wniosku o dofinansowanie korzystało z usług firmy doradczej. Z danych wynika, że niemal 18% wnioskodawców poddziałania I.2.1 uzyskało negatywny wynik oceny formalnej (co i tak było wartością niższą niż wartość dla całego RPO WŁ, która wyniosła 44,5%). Co piąty badany zadeklarował, że dążąc do spełnienia kryteriów wyboru projektów zaplanował w projekcie takie działania, które były w jego opinii zbędne tj. nie miały wpływu na końcowy efekt projektu, analogiczny odsetek zaplanował działania, które zwiększały koszt projektu a 15% takie, które mogły utrudniać realizację projektu/mieć negatywny wpływ na jego efekt końcowy. 30% badanych chcąc zwiększyć swoje szanse na pozyskanie dofinansowania zdecydowało się na realizację projektu na terenie Obszarów Strategicznej Interwencji a 23% na realizację projektu we współpracy z inną firmą, organizacją pozarządową lub we współpracy z jednostką naukową.

⁴² Projekt „Beneficjent” to autorski projekt Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, którego celem jest zwiększenie liczby wniosków o dofinansowanie projektów w ramach konkursów finansowanych ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój. W ramach Projektu „Beneficjent” planowane jest przeprowadzenie przez inżynierów – konsultantów spotkań konsultacyjnych z zainteresowanymi przedsiębiorcami z sektora MŚP w siedzibach tych firm

⁴³ adresowany jest do przedsiębiorców, bez względu na status (MŚP, duży), zainteresowanych prowadzeniem prac B+R+I ze szczególnym uwzględnieniem tych, którzy nie korzystali nigdy ze wsparcia z funduszy europejskich. STEP będzie się składał z dwóch ścieżek: Ścieżka I – Wstępna Weryfikacja Pomysłu na Projekt - Przeznaczona jest dla pomysłodawców, którzy mają już wstępną koncepcję projektu, ale chcieliby poddać pomysł weryfikacji i uzyskać informację o jego mocnych i słabych stronach w kontekście kryteriów dla działania PO IR (uruchomienie 11 lipca br.).

Ścieżka II - Usługa Innovation Coach - Przeznaczona jest dla przedsiębiorców, którzy są zainteresowani podjęciem działalności B+R+I, ale potrzebują wsparcia w zakresie oceny potencjału ich przedsiębiorstwa do prowadzenia takich prac

Co trzeci beneficjent deklaruje trudności w rozliczeniu projektu oraz trudności związane z zakupem produktów/usług wynikające z konieczności stosowania procedury konkurencyjności. Z badań jakościowych wynika, że obciążenia administracyjne zarówno na etapie aplikowania o środki jak i rozliczania projektu są znaczące. Należy w tym miejscu podkreślić, że *gros* obciążeń ma swoje źródło w regulacjach szczebla wyższego aniżeli krajowy, w szczególności wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków. Z badania „Ocena obciążeń administracyjnych w PO IR” wynika, że postulat redukcji obciążeń udało się zrealizować w obecnej perspektywie finansowej w bardzo ograniczonym zakresie.

Ilość i charakter wymogów formalno-prawnych może skutecznie zniechęcać część z potencjalnych wnioskodawców do aplikowania o dotacje. Obciążenia administracyjne mogą też mieć charakter wykluczający – firmy zainteresowane inwestycjami w infrastrukturę B+R mogą nie mieć wystarczających środków finansowych do tego by przygotować wniosek o dofinansowanie/rozliczyć projekt, które to czynności w praktyce bardzo często zlecane są firmom doradczym.

W tym miejscu warto docenić podejmowane na poziomie regionalnym inicjatywy stanowiące przykład redukcji obciążeń administracyjnych. Warto wymienić w szczególności:

- Niewielką liczbę kryteriów merytorycznych punktowych,
- Możliwość poprawiania wniosku o dofinansowanie w odniesieniu kryteriów formalnych i merytorycznych.

Ograniczenie zakresu wsparcia do projektów wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje

Zgodnie z regulaminem konkursu wsparcie mogą otrzymać projekty wpisujące się w co najmniej jedną z sześciu Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji określonych w „Wykazie Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji Województwa Łódzkiego” oraz wynikających z nich nisz specjalizacyjnych. W ramach kryterium „Projekt wpisuje się w specjalizacje regionalne” oceniane jest czy:

- cel projektu (produkty/procesy, które są przedmiotem planu prac badawczo-rozwojowych), wpisuje się w co najmniej jedną RIS,
- cel projektu (produkty/procesy, które są przedmiotem planu prac badawczo-rozwojowych) będzie oddziaływać na co najmniej jedną RIS.

Dla pozytywnej oceny kryterium wystarczające jest spełnienie jednego z powyższych warunków.

W województwie łódzkim wyznaczono następujące specjalizacje:

- Nowoczesny Przemysł Włókienniczy i Mody
- Zaawansowane Materiały Budowlane
- Medycyna, Farmacja, Kosmetyki
- Energetyka (w tym Odnawialne Źródła Energii)
- Innowacyjne Rolnictwo i Przetwórstwo Rolno-Spożywcze
- Informatyka i Telekomunikacja

Do każdej ze specjalizacji przypisano konkretne kody PKD nie obejmujące oczywiście całej palety kodów PKD. Istnieje więc grupa firm, które są pozbawione możliwości pozyskania wsparcia z działania 1.2 RPO WŁ. Nawet mimo „poluzowania” kryterium poprzez wskazanie, iż wystarczy oddziaływanie celu projektu na RIS nietrudno wyobrazić sobie firmy prowadzące działalność w takich obszarach, gdzie wykazanie tego oddziaływania może być utrudnione na co wskazywał jeden z respondentów:

My jesteśmy na przykład firmą, która robi innowacyjne rzeczy w branży motoryzacyjnej i proszę mi wskazać RIS, który temu odpowiada. No tak gimnastykujemy się wpisując teraz w tych nowych projektach badawczych, które będą. Też tam zmieniono, że może być wpływ na te RIS-y, natomiast uważam, że jest żywność i innowacyjna żywność jakkolwiek byśmy sobie nie wymyślali innowacji, myślę, że nic tu nie wymyślimy innowacyjnego. to nie jest tylko moje zdanie, ale rozmawiając z zaprzyjaźnionymi firmami albo nawet ze znajomymi, którzy planowaliby coś zrobić, ewentualnie skorzystać ze środków, no to bardzo wiele podmiotów jest wykluczonych przez RIS. [cytat z wywiadu]

Odpowiedzią na zidentyfikowany problem mogłoby być zastosowanie rozwiązania praktykowanego, w kilku województwach (małopolskie, mazowieckie, podlaskie, opolskie) polegającego na dopuszczeniu do składania wniosków firm/projektów spoza inteligentnych specjalizacji w ramach tzw. mechanizmu eksperymentacji. Mechanizm może polegać albo na ogłoszeniu naboru dedykowanego projektom spoza RIS lub wydzieleniu w ramach naboru określonej puli środków na tego rodzaju projekty.

7.3. Informacje wprowadzające - poddziałanie I.2.2

Zgodnie z SZOOP wsparcie w Poddziałaniu I.2.2 ukierunkowane jest na realizację projektów badawczo-rozwojowych przedsiębiorstw. W ramach Poddziałania jest możliwe sfinansowanie badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, w tym opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidacje nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, a ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony. W wyniku przeprowadzonych prac badawczo-rozwojowych powinien zostać osiągnięty etap zaawansowania innowacyjnego rozwiązania (produktu, usługi, procesu), pozwalający na jego urynkowienie. W ramach poddziałania oferowany jest również tzw. bon na innowacje mający na celu wspieranie współpracy MŚP z jednostkami naukowymi. Dofinansowane są koszty zakupu usługi badawczej, która bezpośrednio dotyczy rozwoju produktu lub technologii przedsiębiorstwa oraz koszty związane z wdrożeniem jej rezultatów.

Do dnia 28.01.2019 r. w ramach poddziałania I.2.2 ogłoszono 9 naborów, w których zostały złożone 274 wnioski. Charakterystycznym jest, iż zainteresowanie poddziałaniem systematycznie spada. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela:

Tabela 11 Podstawowe dane dotyczące naborów ogłaszanych w poddziałaniu I.2.2

Nabór	Alokacja (zł)	Data zakończenia naboru wniosków	Liczba złożonych wniosków	Wnioskowana kwota dofinansowani (zł)	Liczba wniosków wybranych do dofinansowania	Wartość dofinansowania w wybranych wnioskach (zł)
1	25 578 600,00	25.02.2016	105	64 093 643,55	19	11 418 358,96
2	43 307 000,00	27.01.2017	72	87 527 551,82	16	21 379 151,97
3	62 640 000,00	24.07.2017	38	56 127 391,99	13	18 944 162,50
4	84 012 000,00	09.03.2018 (data zakończenia II rundy)	28	72 428 553,54	11	37 146 495,90
5	62 505 000,00	28.06.2018 (data zakończenia II rundy)	9	14 658 244,45	3	3 733 832,75
6 (bon na innowacje)	21 053 000,00	17.09.2018 (data zakończenia III rundy)	7	2 661 254,00	1	556 925,0
7	50 593 200,00	30.07.2018	14	55 193 978,01	3	16 035 554,39

8 (wspólne przedsięwzięcie)	21 561 000,00	16.11.2018	2	4 859 699,38	0	0
9	21 389 500,00	31.01.2019	25	63 016 218,29	trwa ocena wniosków	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych otrzymanych od Zamawiającego

Na dzień 21.01.2019 r. w ramach poddziałania zawartych jest 60 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 101,3 mln zł. Poziom kontraktacji wynosi 46,4%.

7.4. Mechanizmy wsparcia – poddziałanie I.2.2

Analizy mechanizmów wsparcia dokonano w podziale na typy wspieranych projektów tj.:

- Projekty badawczo-rozwojowe,
- Bon na innowacje,
- Projekty rozwojowe w ramach wspólnego przedsięwzięcia.

7.4.1 Projekty badawczo-rozwojowe

Zainteresowanie przedsiębiorstw ubieganiem się o wsparcie z poddziałania I.2.2 na realizację projektów B+R systematycznie spada. Tylko w trzech naborach wartość wnioskowanego dofinansowania przekraczała wartość alokacji na nabór. W żadnym z naborów wartość dofinansowania w projektach rekomendowanych do dofinansowania nie przekraczała kwoty jaką IP RPO WŁ 2014-2020 przeznaczyła na nabór. Poziom kontraktacji nie przekroczył 50% i istnieje ryzyko, że w latach 2019-2020 nie uda się zakontraktować pełnej kwoty środków alokowanych na poddziałanie I.2.2. W oparciu o wyniki badań ankietowych, analizę danych zastanych oraz ustalenia z badań jakościowych zidentyfikowano szereg czynników mających wpływ na taki stan rzeczy. Mają one zarówno charakter zewnętrzny – są niezależne od IZ/IP RPO WŁ 2014-2020, jak i wewnętrzny (zależne od IZ/IP RPO WŁ 2014-2020). Niektóre są tożsame z przyczynami zidentyfikowanymi w odniesieniu do poddziałania I.2.1 (działania informacyjno-promocyjne, brak wsparcia dla projektów spoza inteligentnych specjalizacji stąd nie będą ponownie szeroko omawiane).

Konkurencja z programem krajowym

W początkowym okresie programowania obecnej perspektywy finansowej zakładano, że w odniesieniu do projektów B+R obowiązywać będzie demarkacja między poziomem krajowym a regionalnym. Demarkacja miałaby mieć charakter kwotowy – w regionach miały być wspierane projekty o mniejszej wartości (rozważano kwoty 1 i 3 mln zł). Plany nie zostały wcielone w życie i regionom pozostawiono swobodę w kształtowaniu zakresu wsparcia (jedynym ograniczeniem były zapisy Umowy Partnerstwa). W praktyce sytuacja taka doprowadziła do konkurencji między PO IR a programami regionalnymi ponieważ podobne projekty spełniały warunki otrzymania wsparcia w obu źródłach wsparcia. Z badania „Ocena skuteczności wdrażania PO IR” wynika, że każdy projekt B+R realizowany przez firmę z sektora MŚP, którego wartość kosztów kwalifikowalnych mieści się w przedziale 1 mln zł – 5 mln zł mógłby zostać złożony zarówno w trzynastu województwach jak i w ostatnich konkursach skierowanych do MŚP z poddziałania 1.1.1, większości konkursów z działania 1.2 a także wszystkich konkursach z poddziałania 4.1.2 (oczywiście pod warunkiem wpisywania się w ich zakres tematyczny). Jeżeli chodzi o województwo łódzkie to jedyne istotne różnice ze wsparciem oferowanym z poddziałania I.2.2 a szybką ścieżką dotyczą:

- możliwości realizacji projektu w konsorcjum z innym podmiotem niż przedsiębiorstwo (w szybkiej ścieżce z takiej opcji mogą skorzystać jedynie duże firmy, aczkolwiek NCBR planuje by

konsorcja naukowe mogły zawiązywać również firmy z sektora MŚP, na chwilę obecną konsorcjom naukowym dedykowane są poddziałania 4.1.2 i 4.1.4),

- minimalnej i maksymalnej wartości wsparcia – za wyjątkiem naboru dotyczącego tzw. „wspólnego przedsięwzięcia” w naborach ogłaszanych w województwie łódzkim minimalna wartość projektu czy też dofinansowania nie była określana podczas gdy w NCBR w pierwszych naborach skierowanych do firm MŚP minimalna wartość kosztów kwalifikowalnych wynosiła 2 mln zł by w 2017 r. zostać obniżoną do 1 mln zł. W międzyczasie NCBR ogłosił jeden nabór na tzw. małe projekty z minimalną wartością kosztów kwalifikowalnych określoną na poziomie 300 tys. zł. Jeżeli chodzi o maksymalną wartość wsparcia to w województwie łódzkim zmieniała się ona na przestrzeni czasu – w pierwszym naborze wynosiła 700 tys. zł co oznacza, że projekty składane do pierwszego naboru praktycznie nie miałyby szansy na pozyskanie dofinansowania z NCBR. W naborach 2 i 3 górny limit został podniesiony do 5 mln zł przy czym w naborze 2 wartość dotyczyła kosztów kwalifikowalnych a w naborze 3 wartości projektu. W naborach 4, 5, 7 i 9 maksymalna wartość kosztów kwalifikowalnych została ustalona na poziomie 25 mln zł. Tymczasem w NCBR we wszystkich naborach z szybkiej ścieżki z wyjątkiem tzw. małych projektów całkowita wartość kosztów kwalifikowalnych nie mogła przekraczać 50 mln EUR. W małych projektach limit wyniósł 1,5 mln zł,

Powyższe dane wskazują, że począwszy od drugiego naboru z województwa łódzkiego wszystkie projekty, w których wartość kosztów kwalifikowanych wynosiła przynajmniej 2 mln zł a później przynajmniej 1 mln zł mogły być składane również do poddziałania 1.1.1 PO IR. Z drugiej strony PO IR umożliwia realizację największych kwotowo projektów badawczych, które nie kwalifikują się do dofinansowania z poziomu regionalnego (choć należy zauważyć, że projekty, których wartość przekracza 25 mln zł stanowią zaledwie 3% ogółu projektów dofinansowanych w poddziałaniu 1.1.1 PO IR). Z analizy danych wynika, że projekty składane przez łódzkie firmy do szybkiej ścieżki były zdecydowanie bardziej kosztochłonne od projektów składanych do poddziałania I.2.2 (wnioskowane dofinansowanie wyniosło odpowiednio 5,13 mln zł i 1,32 mln zł).

Z danych otrzymanych z Ministerstwa Rozwoju wynika, że do tzw. szybkiej ścieżki zostało złożonych aż 220 projektów, które miałyby być realizowane przez firmy z województwa łódzkiego. Wnioski złożyło 159 unikatowych firm a wnioskowana kwota dofinansowania wynosiła 1,13 mld zł. Dla porównania we wszystkich naborach ogłoszonych w ramach poddziałania I.2.2 (z wyłączeniem bonów na innowacje) wnioskowana kwota dofinansowania wyniosła 354 mln zł. Porównanie to świadczy o bardzo istotnej konkurencji jaką dla udzielanego w województwie łódzkim wsparcia na realizację projektów B+R stanowiło wsparcie z poziomu krajowego. Równoległe funkcjonowanie dwóch zbliżonych do siebie instrumentów wsparcia jest w opinii ewaluatora głównym czynnikiem tłumaczącym umiarkowany poziom zainteresowania ubieganiem się o dotację z poddziałania I.2.2. Warto wskazać elementy oferty NCBR sprawiające, że może być ona przez przedsiębiorców uznawana za bardziej atrakcyjną aniżeli oferta COP.

Dobrym źródłem informacji są same przedsiębiorstwa, które posiadają doświadczenia w aplikowaniu o wsparcie zarówno z programu regionalnego jak i PO IR. Z badania ankietowego wnioskodawców poddziałania I.2.2 wynika, że o wsparcie z NCBR ubiegało się 32% z nich. Poproszeni zostali o porównanie wybranych warunków udzielania wsparcia na poziomie krajowym i na poziomie regionalnym. Z odpowiedzi respondentów wynika, że do głównych atutów NCBR w porównaniu do COP należą: lepsze zrozumienie specyfiki projektów B+R oraz prostsze rozliczenie projektu. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela:

Tabela 12 Stosunek respondentów do poszczególnych stwierdzeń porównujących wsparcie z poziomu regionalnego ze wsparciem z poziomu krajowego⁴⁴

	zgoda ze stwierdzeniem	brak zgody ze stwierdzeniem
Łatwiej jest wypełnić wniosek o dofinansowanie do NCBR niż wniosek o dofinansowanie do RPO WŁ 2014-2020	15	9
W NCBR wnioski o dofinansowanie są oceniane bardziej rzetelnie niż wnioski składane do RPO WŁ 2014-2020	7	11
W NCBR wnioski są oceniane szybciej niż w RPO WŁ 2014-2020	8	12
Warunki na jakich wsparcie jest oferowane w NCBR są bardziej atrakcyjne niż warunki obowiązujące w RPO WŁ 2014-2020	10	10
W NCBR rozliczenie projektu jest prostsze niż w RPO WŁ 2014-2020	7	4
Pracownicy NCBR lepiej rozumieją specyfikę projektów badawczo-rozwojowych niż pracownicy Centrum Obsługi Przedsiębiorcy	11	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z badań ankietowych wśród wnioskodawców poddziałania I.2.2, N=26⁴⁵

Omówienie danych z powyższej tabeli warto rozpocząć od tych stwierdzeń, w przypadku których różnica między zgodą ze stwierdzeniem a brakiem zgody jest największa świadczy ona bowiem o wyraźnych atutach NCBR. Z badań ankietowych wynika, że miałyby nimi być: prostsze wypełnienie wniosku o dofinansowanie i lepsze rozumienie specyfiki projektów B+R.

Jeżeli chodzi o pierwszy z wymienionych atutów to z przeprowadzonych badań wynika, że zaletami NCBR są przede wszystkim: generator wniosków, nieco prostsza konstrukcja wniosku aniżeli w RPO WŁ a także mniejsza liczba załączników wymaganych do wniosku. Zaczynając od kwestii generatora – uczestnicy badań jakościowych wskazywali, że jego brak jest istotną słabością procesu aplikowania o środki z poddziałania I.2.2. Generator funkcjonujący w NCBR w opinii rozmówców minimalizuje prawdopodobieństwo popełnienia błędów rachunkowych (waliduje kwoty z różnych pól) a także błędy polegające na pominięciu określonych pól we wniosku.

A mówili Państwo, że w NCBiR-ze jest generator, on dużo ułatwia?

Oczywiście.

K: Tak.

Nie da się popełnić błędu.

K: Nie da się, na przykład tak, że wpisze się wydatki, jakie się ma do poniesienia i przy opisie zadań pomyli się dla danego etapu sumarycznie, no czasami się przestawi kolejność cyfr, to generator na walidacji nie puści, bo mu się sumy nie będą zgadzały i na pracach badawczych i na pracach rozwojowych i on popatrzy po wynagrodzeniach, po wszystkim. Więc tam nawet jak się człowiek pomyli, przestawi sobie cyfry w jednym miejscu wpisując, na co nie zwróci uwagi przy 100 pozycjach, to jest to do wychwycenia, bo widać różnice, widać, co jest źle i co się nie zgadza. [cytat z wywiadu]

Przedstawiciele wnioskodawców i firm doradczych wskazywali, że dzięki generatorowi przygotowanie wniosku zajmuje mniej czasu. Jeden z rozmówców podkreślał generalnie wysoki poziom informatyzacji NCBR, który w jego przypadku przesądził o ubieganiu się o wsparcie właśnie z szybkiej ścieżki a nie z poddziałania I.2.2

⁴⁴ Z uwagi na mały rozmiar populacji posłużono się wartościami liczbowymi a nie procentowymi

⁴⁵ Różne wartości dotyczące liczby respondentów ustosunkowujących się do poszczególnych stwierdzeń z tabeli wynikają z braku uwzględniania odpowiedzi „nie wiem/trudno powiedzieć” oraz faktu, iż dwa ostatnie stwierdzenia były wyświetlane jedynie beneficjentom poddziałania I.2.2

NCBiR wprowadził ten system SL w 2014, który bardzo, nam ułatwia komunikację z NCBiR-em, więc wszystko jest takie przejrzyste, jasne. Wiemy, w jaki sposób my mamy do nich zgłaszać wszelkie sprawy dotyczące wszelkich wniosków, właśnie zmian, jeżeli mamy jakieś wątpliwości, to też wiemy, gdzie możemy to zgłosić. I dla mnie osobiście bardzo ważne jest to, że to nie jest wysyłane gdzieś tam mailem, pocztą i może zginąć, tylko idzie przez ten system. [cytat z wywiadu]

Rozmówcy mający doświadczenia w aplikowaniu do siódmego naboru w poddziałaniu I.2.2⁴⁶ krytycznie wypowiadali się o generatorze służącym do składania wniosków w tym naborze wskazując, że był on bardzo trudny w obsłudze i zawierał błędy. W kolejnych naborach w tym poddziałaniu zrezygnowano z generatora.

Jeżeli chodzi o konstrukcję wniosku o dofinansowanie to z przeprowadzonej analizy porównawczej formularzy aplikacyjnych w NCBR i w poddziałaniu I.2.2 wynika, że jakkolwiek ich konstrukcja jest do siebie zbliżona, tak prostszy w wypełnieniu jest formularz stosowany przez NCBR na co wpływ mają następujące okoliczności:

- W NCBR wniosek jest jednoczęściowy, tymczasem w COP składa się z dwóch części (2 dokumenty w formacie doc). Ponadto zarówno w części I wniosku jak i części II należy przedstawić podstawowe informacje o projekcie (w części I w polu „krótki opis projektu”, a w części II w polu „cel i uzasadnienie projektu”) co było postrzegane przez niektórych wnioskodawców jako zbędne w ich mniemaniu wymaganie przedstawiania w dwóch częściach wniosku tych samych informacji,
- Wniosek stosowany przez NCBR zawiera mniej pól, poziom szczegółowości wymaganych informacji jest mniejszy. Przykładowo NCBR nie wymaga:
 - Przedstawienia sposobu promocji projektu (sekcja I w pierwszej części wniosku),
 - Charakterystyki prowadzonej działalności B+R poprzez prezentację szczegółowych danych na temat konkretnych projektów – pole E.2.3 w drugiej części wniosku,
 - Prezentacji zasobów technicznych w podziale na infrastrukturę naukowo-badawczą oraz inne zasoby rzeczowe – pole E4 w drugiej części wniosku,
 - Podziału etapów prac badawczych na zadania - pole „numer zadania” pojawia się w sekcji H „zakres rzeczowo-finansowy projektu” pierwszej części wniosku. Co istotne w części II wniosku w części C.2 „opis prac badawczo – rozwojowych i przedwdrożeniowych będących przedmiotem projektu” jest wyłącznie podział na etapy.

Część rozmówców, którzy posiadali doświadczenie zarówno w aplikowaniu do NCBR jak i COP wskazywała, że mniej czasu zajmowało im przygotowanie wniosku do NCBR.

Jeżeli chodzi o załączniki do wniosku o dofinansowanie to NCBR wymaga jedynie wypełnienia funkcjonującej w postaci xls formatki dotyczącej sytuacji finansowej przedsiębiorcy oraz złożenia formularza PNT-01 „Sprawozdanie o działalności badawczej i rozwojowej (B+R)” za rok poprzedzający rok złożenia wniosku (w przypadku, gdy Wnioskodawca jest objęty obowiązkiem sprawozdawania się do Głównego Urzędu Statystycznego), Informacji na potrzeby ewaluacji (Formularz wypełniany on-line w generatorze wniosku) a także Oświadczenia dotyczącego złożenia wniosku o dofinansowanie za pośrednictwem systemu informatycznego. W COP wnioskodawca musi przedłożyć m.in.

- dokumenty potwierdzające sytuację finansową wnioskodawcy za ostatnie zakończone 3 lata obrachunkowe - NCBR wymaga ich dopiero na etapie podpisywania umowy

⁴⁶ Nabór nr RPLD.01.02.02-IP.02-10-038/18

- o kopię promesy kredytowej lub innego dokumentu finansowego potwierdzającego zabezpieczenie środków na realizację projektów - NCBR w ogóle nie wymaga tego rodzaju dokumentów,

Analiza ekonomiczno - finansowa stanowi jeden z elementów wniosku o dofinansowanie warto natomiast zauważyć, że plik xls jej dedykowany jest w województwie łódzkim zdecydowanie bardziej rozbudowany aniżeli formatka analizy obowiązująca w NCBR.

Jeżeli chodzi o drugi z atutów, czyli lepsze rozumienie specyfiki projektów B+R, to nie powinien on stanowić żadnego zaskoczenia. NCBR jest instytucją, która od kilkunastu lat specjalizuje się w udzielaniu wsparcia na realizację prac badawczo-rozwojowych, Wieloletni staż instytucji i ścisła specjalizacja z pewnością skutkowały nabyciem przez jej pracowników kompetencji odpowiednich do „obsługi” firm chcących realizować lub realizujących projekty badawcze. Z badań jakościowych zrealizowanych dla NCBR wynika, że kadry tej instytucji są postrzegane jako przygotowane merytorycznie do wykonywania powierzonych zadań a przede wszystkim „czujące” szczególną naturę projektów badawczych, które są projektami ryzykownymi i których rezultat jest wysoce niepewny. Owe rozumienie specyfiki projektów B+R miałyby zdaniem rozmówców przekładać się na elastyczność w kwestii wprowadzania zmian w projekcie, przesuwania kosztów, wydłużania terminu realizacji a także tolerancję dla przypadków niepowodzenia realizacji projektu. Jeżeli chodzi o Centrum Obsługi Przedsiębiorcy to należy stwierdzić, że budowanie kompetencji jego pracowników do obsługi projektów badawczych przypada przede wszystkim na okres obecnej perspektywy finansowej – w latach 2007-2013 wsparcie udzielane przez COP koncentrowało się na inwestycjach w środki trwałe. Naturalnym jest więc, że specyfika projektów badawczych będzie lepiej rozumiana w instytucji, która specjalizuje się w ich dofinansowywaniu od kilkunastu lat aniżeli w instytucji, która prowadzi działalność w tym obszarze niecałe 4 lata a dodatkowo zakres jej działania jest szerszy tj. nie koncentruje się tylko i wyłącznie na projektach B+R. W kontekście powyższego należałoby w COP wyodrębnić komórkę organizacyjną, która byłaby odpowiedzialna wyłącznie za obsługę projektów badawczych co jest uzasadnione szczególnie jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że w najbliższych latach dojdzie do kumulacji projektów badawczych z obecnej perspektywy finansowej oraz projektów wybranych już w perspektywie 2021-2027.

Większość respondentów zgodziła się ze stwierdzeniem, że w NCBR łatwiej rozliczyć projekt badawczy aniżeli w COP. Z analizy danych zastanych nie wynika by źródłem tego atutu był kształt procedur czy wymogów formalnych, zwłaszcza, że *gros* z nich wynika z regulacji szczebla krajowego wspólnych zarówno dla PO IR jak i RPO (np. wytycznych w zakresie kwalifikowalności wydatków). Raczej chodzi tutaj o opisane wcześniej lepsze rozumienie przez NCBR specyfiki projektów B+R, które może przekładać się na sposób działania związany z rozliczaniem projektów (większa elastyczność, stosowanie pro-beneficjentckich interpretacji). Wskazywali na to uczestnicy badań jakościowych charakteryzując mianem liberalnego zajmowane przez pracowników NCBR stanowiska w różnych kwestiach dotyczących rozliczenia projektu.

Liczba badanych, która uznała, że warunki na jakich wsparcie jest oferowane w NCBR są bardziej atrakcyjne niż warunki obowiązujące w RPO WŁ była identyczna do liczby badanych, którzy nie zgodzili się ze stwierdzeniem. Z analizy danych zastanych nie wynika by warunki te w istotny sposób różniły się między instytucjami co wynika z faktu, iż w dużym stopniu są one determinowane regulacjami szczebla europejskiego lub krajowego. Niewątpliwie przewagą RPO WŁ jest brak określenia minimalnej wartości kosztów kwalifikowalnych w projekcie. Zarówno w NCBR jak i COP stosowana jest 25% stawka ryczałtowa stosowana do kwalifikowalnych kosztów pośrednich. Do atutów NCBR należy natomiast zdecydowanie dłuższy niż w poddziałaniu I.2.2 czas na rozliczenie zaliczki (6 miesięcy podczas gdy w województwie łódzkim jest to 60 dni) oraz wyższy limit dla maksymalnej wartości kosztów kwalifikowanych.

Część badanych uznała, że w NCBR wnioski o dofinansowanie są oceniane bardziej rzetelnie niż wnioski składane do RPO Wł. Przekonanie takie może być kształtowane:

- tym czy wnioskodawca uzyskał dofinansowanie (beneficjenci mają tendencję do oceniania jakości pracy ekspertów zdecydowanie wyżej od podmiotów aplikujących nieskutecznie)
- większym zaufaniem do instytucji jako takiej wynikającym z tego, że NCBR specjalizuje się we wspieraniu projektów B+R,
- z wiedzy o tym, że NCBR w niektórych naborach (w działaniu 1.2) korzystał z usług ekspertów z zagranicy.
- z wiedzy o tym, że wynagrodzenie ekspertów NCBR jest wyższe aniżeli ekspertów COP (co może przekładać się na większe możliwości rekrutacji ekspertów a także ich większą motywację do pracy).

Komentując powyższe należy podkreślić, że nie ma żadnych dowodów pozwalających na rozstrzygnięcie czy eksperci, którymi dysponuje NCBR są ekspertami dysponującymi większą wiedzą merytoryczną i lepiej przygotowanymi do oceny wniosków aniżeli eksperci COP. Z wywiadów prowadzonych w obu instytucjach wynika, że jakość pracy ekspertów jest zróżnicowana – są zarówno eksperci bardzo dobrzy, sumiennie wypełniający powierzone im zadania związane z oceną wniosków jak i eksperci, do których jakości pracy są poważne zastrzeżenia. W obu instytucjach eksperci przechodzą szkolenia przygotowujące ich do pracy w charakterze eksperta jak również w obu prac ekspertów jest oceniana. Co istotne bycie ekspertem NCBR nie wyklucza możliwości oceniania wniosków na poziomie regionalnym i na odwrót – zidentyfikowano, że rzeczywiście część ekspertów współpracuje zarówno z NCBR jak i COP. NCBR-owi może być łatwiej zrekrutować ekspertów o pożądanym kwalifikacjach z uwagi na to, że wynagrodzenie oferowane ekspertowi to 1500 zł (2500 zł dla eksperta wiodącego) podczas gdy w województwie łódzkim stawka to 500 zł (600 zł dla eksperta wiodącego) plus 200 zł w przypadku ponownej oceny wniosku w zakresie kryteriów podlegających poprawie (bez względu na liczbę kryteriów). Kwota może też przekładać się na sumiennosc ekspertów w wywiązywaniu się ze swoich obowiązków (np. jakość uzasadnień oceny). Z tego względu należałoby postulować zrównanie poziomów wynagrodzeń ekspertów między poziomem regionalnym a krajowym.

Część respondentów w badaniu ankietowym oraz część firm objętych wywiadami indywidualnymi wskazała, że czas oceny wniosków w NCBR jest krótszy aniżeli w COP. Zweryfikowano te opinie w oparciu o dane zastane co było o tyle istotne, iż z badania „Ocena skuteczności wdrażania PO IR przez NCBR” wynikało, że tempo oceny wniosków było jedną z kluczowych przewag NCBR nad regionami tłumaczącą dlaczego firmy preferują ubieganie się o wsparcie w tej instytucji a nie instytucji wdrażających działania PI1b na poziomie wojewódzkim. W cytowanym badaniu ustalono, że rzeczywiście w RPO czas oceny wniosków dotyczących projektów B+R był ponad dwukrotnie dłuższy aniżeli w NCBR (średnia dla wszystkich RPO wynosiła 180 dni).

Średni czas oceny wniosków w poddziałaniu I.2.2 wyniósł 93 dni (uwzględniano okres między datą końcową składania wniosków a datą zamieszczenia wyników oceny merytorycznej na stronie www.cop.lodzkie.pl). Czas oceny był uzależniony od liczby złożonych wniosków - najdłużej ocena trwała w trzech pierwszych naborach, w których spłynęło najwięcej wniosków (odpowiednio 148, 124 i 120 dni). Czas ten należy uznać za długi szczególnie jeżeli weźmie się pod uwagę specyfikę ocenianych projektów – im dłuższy czas oceny tym większe prawdopodobieństwo, że projekt badawczy straci swój innowacyjny charakter. W dobie coraz szybszego postępu technologicznego czynnik czasu ma dla przedsiębiorstw kluczowe znaczenie.

W tej chwili jest taka opinia ogólna, że jak się złoży wniosek do COP-u łódzkiego, to trzeba czekać pół roku, żeby dostać odpowiedź. Za pół roku to wie Pan, co się dzieje, za pół roku to można wymyślić 7 różnych nowych rzeczy, wygrać projekt, przenieść się do innego kraju, zrobić wszystko, pół roku to

jest po prostu taka zmiana. A jeżeli jeszcze wymyśla Pan coś innowacyjnego, to przecież Pan nie stoi w miejscu.

Czyli ten czynnik czasu ma kluczowe znaczenie w przypadku projektów badawczych?

Tak, zdecydowanie tak. No, bo ja na przykład zacząłem budować [nazwa rozwiązania] 3 lata temu i widzę teraz, że na przykład są start-upy w Polsce, które próbują skopiować moje rozwiązanie i też próbują na to pozyskać finansowanie. Więc to oznacza tylko tyle, że już lokalnie nawet na naszym polskim rynku się zaczął wyścig. [cytat z wywiadu]

Cytowana wypowiedź znajduje potwierdzenie w wynikach badania ankietowego: 64% respondentów wskazało, że ocena trwała zbyt długo. Dla porównania średni czas oceny w poddziałaniu 1.1.1 PO IR (tzw. szybka ścieżka) wynosi 79 dni (i to mimo zdecydowanie większej liczby wniosków do oceny), aczkolwiek należy zauważyć, że w naborach ogłaszanych w roku 2018 uległ znaczącemu wydłużeniu (średnia wzrosła do 138 dni). Należy podkreślić, że przedsiębiorstwa i firmy doradcze w dużym stopniu wyrabiają sobie opinię na temat danego schematu wsparcia w oparciu o doświadczenia wyniesione z pierwszych naborów. Tym samym COP przez część firm postrzegany jest jako instytucja, która co do zasady długo ocenia wnioski podczas gdy NCBR jako instytucja, w której ocena jest szybka.

Zidentyfikowano kilka czynników wpływających negatywnie na czas oceny wniosków w poddziałaniu I.2.2. Należą do nich:

- Obowiązek stosowania przepisów KPA przy obliczaniu terminów w pierwszym i drugim naborze,
- Możliwość wezwania Wnioskodawcy do uzupełnienia/poprawy wniosku o dofinansowanie projektu i korekty oczywistych omyłek na każdym etapie oceny w celu umożliwienia potwierdzenia spełnienia kryteriów podlegających wyjaśnieniom.
- Wyodrębnienie kilku etapów oceny wniosków (weryfikacja warunków formalnych, ocena formalna I stopnia, ocena merytoryczna, ocena formalna II stopnia) – ma znaczenie w kontekście punktu poprzedzającego, im więcej etapów tym więcej sytuacji, kiedy wnioskodawca może zostać wezwany do poprawy wniosku. W tym kontekście za bardziej efektywną z punktu widzenia czasu oceny wniosków należy uznać procedurę obowiązującą w NCBR gdzie ocena dzieli się jedynie na 2 etapy: weryfikacji spełnienia warunków formalnych oraz oceny prowadzonej w oparciu o kryteria dostępu i punktowane. Wnioskodawca ma prawo do jednokrotnego poprawienia wniosku na każdym z etapów (7 dni kalendarzowych liczonych od dnia następującego po dniu wysłania wezwania przez IP RPO WŁ 2014-2020 na etapie weryfikacji warunków formalnych i 10 dni kalendarzowych w drugim etapie),
- Brak limitu znaków w poszczególnych polach wniosku o dofinansowanie co sprawia, że zdarzają się wnioski liczące kilkaset stron, których ocena jest bardzo czasochłonna

Taka kwestia techniczna, bo NCBIr wprowadził we wniosku o dofinansowanie limit znaków w poszczególnych polach, tego chyba nie ma w łódzkim.

No, są też takie wnioski, gdzie po prostu na wykończenie eksperta wnioskodawcy idą przez firmy konsultingowe.

Chodzi o objętość?

Te wnioski mają 300 stron.

Czyli warto byłoby w łódzkim wprowadzić ten limit?

Myslę, że warto by było wprowadzić bardzo, bardzo by to pomogło w ocenie, bo dostajemy wnioski, w których pomiędzy ciągle powtarzonymi fragmentami tekstu próbuje się przemycać jakieś istotne informacje, wnioskodawca próbuje. Więc ciągle czytamy powtórzenia, powtórzenia, a gdzieś tam wtrącenie jest istotne, a ja to napisałem na tej stronie po to, żeby utrudnić to wszystko. Także ten limit znaków jest czymś, co jednak by zobligowało, żeby w danym uzasadnieniu przekazać sedno, a nie powtarzać kilkakrotnie i budować wnioski po 300 stron, co bardzo utrudnia proces oceny i nakład czasu z tym związany, a nie wprowadza nic

nowego, Także takie wnioski też są i specjalistami są firmy konsultingowe w tym. [cytat z wywiadu]

- Brak w COP komórki organizacyjnej, która dedykowana byłaby jedynie wdrażaniu działania 1.2, pracownicy COP wdrażają również inne działania co prowadziło do sytuacji kiedy w tym samym czasie odpowiadali za proces oceny wniosków zarówno dotyczących projektów B+R jak i innych typów projektów. Jest to w opinii ewaluatora jeden z najważniejszych czynników tłumaczących dlaczego w COP ocena wniosków trwała dłużej niż w NCBR, który jest instytucją zajmującą się wspieraniem tylko projektów badawczych.

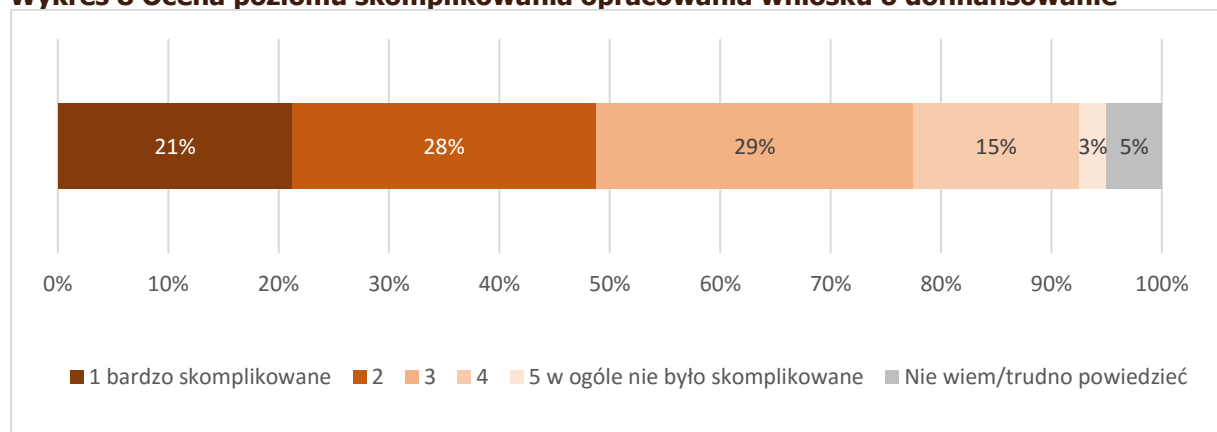
Biorąc powyższe pod uwagę w opinii ewaluatora szczególnie zasadnym byłoby w pierwszej kolejności wydzielenie w COP zespołu, który byłby odpowiedzialny jedynie za ocenę wniosków dotyczących projektów B+R, a jeżeli to nie okaże się możliwe to takie rozplanowywanie naborów wniosków by ocena projektów B+R nie przypadała na czas oceny wniosków z innych naborów. Warto również wprowadzić limity znaków w poszczególnych polach wniosku a także zmniejszyć liczbę etapów oceny poprzez połączenie weryfikacji warunków formalnych z etapem oceny formalnej I stopnia co pozwoli na wyeliminowanie jednej rundy poprawek wniosku o dofinansowanie.

Obok konkurencji z programem krajowym istnieje szereg innych czynników mogących wpływać negatywnie na zainteresowanie przedsiębiorstw ubieganiem się o wsparcie z poddziałania I.2.2. Należą do nich:

Obciążenia administracyjne

Z badań ankietowych wynika, że dla większości badanych firm przygotowanie wniosku o dofinansowanie było skomplikowane. Szczegółowe dane zawiera poniższy wykres:

Wykres 8 Ocena poziomu skomplikowania opracowania wniosku o dofinansowanie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z badań ankietowych wśród wnioskodawców poddziałania I.2.2, N=80 (wartości sumują się do 101% co wynika z zaokrągleń)

Firmy proszone o ocenę w pięciostopniowej skali swojego wyobrażenia na temat trudności w pozyskaniu dotacji z poddziałania I.2.2 w 80% wskazały na oceny 1, 2 lub 3 gdzie ocena 1 oznaczała „wydawało nam się, że będzie bardzo trudno pozyskać dotację”. 2/3 firm na etapie składania wniosku o dofinansowanie korzystało z usług firmy doradczej. Z danych wynika, że niemal 29% wnioskodawców poddziałania I.2.2 uzyskało negatywny wynik oceny formalnej (co i tak było wartością niższą niż wartość dla całego RPO WŁ, która wyniosła 44,5%). Wnioskodawcy wskazywali m.in., że problematyczne było dla nich przypisanie określonych zadań do kategorii badań przemysłowych lub prac rozwojowych co ma o tyle znaczenie, iż poziom dofinansowania jest zróżnicowany w zależności od poziomu gotowości

technologicznej. Rozmówcy postulowali przyjęcie w kolejnej perspektywie finansowej jednego poziomu wsparcia co ich zdaniem ułatwiłoby zarówno aplikowanie o środki jak i rozliczanie projektów.

Co czwarty badany zadeklarował, że dążąc do spełnienia kryteriów wyboru projektów zaplanował w projekcie takie działania, które były w jego opinii zbędne tj. nie miały wpływu na końcowy efekt projektu, analogiczny odsetek zaplanował działania, które zwiększały koszt projektu a 13% takie, które mogły utrudniać realizację projektu/mieć negatywny wpływ na jego efekt końcowy. 16% badanych chcąc zwiększyć swoje szanse na pozyskanie dofinansowania zdecydowało się na realizację projektu na terenie Obszarów Strategicznej Interwencji a 41% na realizację projektu we współpracy z inną firmą, organizacją pozarządową lub we współpracy z jednostką naukową.

Co trzeci beneficjent deklaruje trudności w rozliczeniu projektu oraz trudności związane z zakupem produktów/usług wynikające z konieczności stosowania procedury konkurencyjności. Z badań jakościowych wynika, że obciążenia administracyjne zarówno na etapie aplikowania o środki jak i rozliczania projektu są znaczące. Podobnie jak w przypadku poddziałania I.2.1 mogą one negatywnie wpływać na zainteresowanie aplikowaniem o środki.

W tym miejscu warto docenić podejmowane na poziomie regionalnym inicjatywy stanowiące przykład redukcji obciążeń administracyjnych. Warto wymienić w szczególności:

- Stosowanie ryczałtu na tzw. koszty pośrednie,
- Niewielką liczbę kryteriów merytorycznych punktowych odnoszących się do istoty projektu,
- Możliwość poprawiania wniosku o dofinansowanie w odniesieniu kryteriów formalnych i merytorycznych,
- Nabory etapowe,

Dokonano również przeglądu zasad udzielania wsparcia na realizację projektów badawczych w innych programach operacyjnych identyfikując 2 rozwiązania będące ciekawym przykładem redukcji obciążeń. Jedno dotyczy wydzielenia kategorii tzw. kosztów ogólnych w której mieści się np. zakup materiałów eksploatacyjnych, odczynników etc. które rozliczane są ryczałtem. Wskaźnik kosztów ogólnych rozliczanych stawką ryczałtową wynosi 10% wartości bezpośrednich wydatków kwalifikowalnych. Drugie polega na stosowaniu stawek jednostkowych. Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie beneficjent jest uprawniony do rozliczenia kosztów personelu, zgodnie ze stawkami jednostkowymi (godzinowymi stawkami wynagrodzenia personelu projektu), określonymi we wniosku o dofinansowanie. Oba rozwiązania zastosowano w czwartym naborze z poddziałania I.2.1 w województwie małopolskim.

Brak wsparcia na inwestycje w infrastrukturę badawczą w ramach projektu

Ze strony niektórych przedsiębiorców i przedstawicieli firm doradczych płynęły sygnały, że wsparcie byłoby zdecydowanie bardziej atrakcyjne w sytuacji gdyby zakup aparatury badawczej niezbędnej do realizacji projektu był kosztem kwalifikowalnym.

Ale właśnie rozczarowani są tym, że nie ma komponentu. Bo, jeżeli mówimy o komponentach to, gdyby był komponent infrastruktury badawczej, no to wtedy mamy prace badawcze, po projekcie badawczym zostaje nam jakaś maszyna, urządzenie dajmy na to i w oparciu o to urządzenie można by ewentualnie dalej prowadzić jakieś próbkę i badania. Więc fajnie, gdyby taki komponent był i jakieś takie drobne rzeczy mogłyby zostać wtedy w przedsiębiorstwie [cytat z wywiadu]

W niektórych projektach aparatura badawcza też może mieć znaczenie i być potrzebna. Więc taka opcja amortyzacji, leasingowanie, maszyny są drogie i okres leasingu jest dłuższy niż okres realizacji projektu, więc to powoduje dodatkowe koszty, które nie mogą być sfinansowane z środków projektu. To na pewno też jest taki element, który może przedsiębiorców zniechęcać [cytat z wywiadu]

Podobne ustalenia poczyniono w ramach badań realizowanych na użytek opracowania raportu „Ocena skuteczności wdrażania PO IR przez NCBR”.

Spośród wszystkich województw jedynie w województwie wielkopolskim istnieje możliwość sfinansowania w ramach projektu B+R również inwestycji w infrastrukturę badawczą. Podstawą prawną udzielania pomocy jest albo pomoc de minimis albo regionalna pomoc inwestycyjna. Niewątpliwie możliwość zakupu aparatury jest bardziej atrakcyjna od możliwości zaliczenia do kosztów kwalifikowalnych jedynie jej amortyzacji. Wdrożenie rozwiązania w województwie łódzkim wymagałoby ustanowienia limitu kwotowego dla inwestycji infrastrukturalnej tak by uniknąć konkurencji z poddziałaniem I.2.1.

Brak wsparcia na wdrożenie

Czynnikami mogącym obniżać atrakcyjność poddziałania I.2.2 z punktu widzenia potencjalnych wnioskodawców był, wynikający z zapisów Umowy Partnerstwa, brak wsparcia na wdrożenie wyników prac B+R. W początkowym okresie przedsiębiorstwa mogły uzyskać dotację jedynie na badania przemysłowe i prace rozwojowe, następnie rozszerzono zakres wsparcia o prace przedwdrozeniowe by w 2018 r. wprowadzić możliwość dofinansowywania również komponentu wdrożeniowego. Wprowadzone Umową Partnerstwa rozwiązanie ma jednak istotną wadę mianowicie wartość wydatków kwalifikowanych w ramach komponentu wdrożeniowego musi być niższa niż 50% całkowitych wydatków kwalifikowanych w ramach projektu. Z doświadczeń związanych z wdrażaniem działania 1.4-4.1 PO IG wynika, że koszt wdrożenia jest kilkukrotnie większy od kosztu prac badawczych. Drugim istotnym minusem jest wynikający z zapisów Umowy Partnerstwa i ustawy wdrożeniowej (definicja projektu) wymóg złożenia jednego wniosku o dofinansowanie, w którym opisany będzie zarówno komponent badawczy jak i komponent wdrożeniowy. Takie rozwiązanie stoi w sprzeczności z logiką projektu badawczo-wdrożeniowego gdzie dopiero po zrealizowaniu prac badawczych istnieje możliwość określenia tego jak powinno wyglądać wdrożenie (i czy w ogóle w świetle uzyskanych wyników prac B+R wdrożenie jest uzasadnione).

Pisanie dzisiaj wniosku inwestycyjnego, który uruchomi się za 2 lata, przecież technologie się zmieniają, maszyny powstaną nowe, itd. A jeszcze dodatkowo w oparciu o prace badawcze, które zakończą się za 2 lata, to jest praktycznie niemożliwe. Oznaczałoby to lawinowe pisma o zmiany w projekcie, zmiany maszyny, zmiany wydatków, itd. [cytat z wywiadu]

W województwie łódzkim, z uwagi na powyższe niedoskonałości, nie zdecydowano się na uruchomienie w odniesieniu do pierwszego typu projektu z poddziałania I.2.2 schematu wsparcia obejmującego również komponent wdrożeniowy. W sytuacji zniesienia obu obostrzeń i problemów z kontraktacją środków I.2.2 warto rozważyć w przyszłości finansowanie w poddziałaniu I.2.2 również wdrożeń wyników prac B+R.

Działania informacyjno-promocyjne

Szczegółowe informacje zostały przedstawione w rozdziale 7.2. W tym miejscu warto dodatkowo zaprezentować rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące dostępności informacji na temat możliwości pozyskania wsparcia z poddziałania I.2.2.

Ograniczenie zakresu wsparcia do projektów wpisujących się w regionalne inteligentne specjalizacje

Szczegółowe informacje zostały przedstawione w rozdziale 7.2

7.4.2 Bon na innowacje

W 2018 r. województwo łódzkie w ramach poddziałania I.2.2 uruchomiło nowy instrument wsparcia jakim jest bon na innowacje⁴⁷. Wnioskodawcy otrzymują pomoc de minimis w wysokości do 85% kosztów kwalifikowalnych na zakup usługi badawczej dotyczącej opracowania nowego lub znacząco ulepszanego produktu lub procesu. Wykonawcami usługi mogły być jednostki naukowe w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki lub pracownicy naukowo-badawczy zatrudnieni w jednostkach naukowych na podstawie stosunku pracy w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie lub mający stopień naukowy.

Ponadto, wnioskodawcy, którzy zdecydują się na realizację inwestycji początkowej związanej z wdrożeniem w przedsiębiorstwie innowacji produktowej lub procesowej, która stanowi rezultat usługi badawczej, mogli uzyskać dofinansowanie na komponent wdrożeniowy (stanowiący mniej niż 50% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu) w wysokości wynikającej z przepisów dotyczących pomocy publicznej.

Ogłoszony w 2018 roku nabór cieszył się bardzo niskim zainteresowaniem. Wpłynęło zaledwie 8 wniosków, w których wnioskowana kwota dofinansowania stanowiła zaledwie 12,6% alokacji na nabór. Do dofinansowania wybrany został tylko jeden projekt. Zidentyfikowano szereg przyczyn wpływających na taki stan rzeczy. Poniżej prezentujemy ich katalog.

Niski poziom współpracy sektora nauki z sektorem gospodarki

Schemat wsparcia zakłada kooperację między przedsiębiorstwami a sektorem nauki, a tymczasem od lat pozostaje na niskim poziomie (nie tylko w woj. łódzkim, ale i w skali całego kraju). Rozmówcy, z którymi prowadzono wywiady wskazywali na takie czynniki utrudniające współpracę jak: wysoki koszt usług jednostek naukowych, długotrwałość procesu decyzyjnego w jednostkach naukowych, brak zainteresowania sektora nauki kooperacją z sektorem gospodarki, brak zaufania przedsiębiorców do jakości usług jednostek naukowych.

Moment ogłoszenia naboru

Bon na innowacje jest instrumentem, który został uruchomiony dopiero w 2018 r. Nie była to sytuacja korzystna z następujących powodów:

- Na rynku od trzech lat funkcjonował parpowski bon na innowacje. O wsparcie z poddziałania 2.3.2 PO IR ubiegały się 93 unikatowe firmy z województwa łódzkiego, które złożyły 118 wniosków o dofinansowanie na kwotę dofinansowania równą 28 mln zł. Firmy te należy traktować w kategoriach potencjalnych klientów bonu łódzkiego natomiast jego zdecydowanie późniejsze uruchomienie skutkowało tym, że:
 - Część firm, którym udało się pozyskać wsparcie z PARP, zaspokoiło już swoje potrzeby związane z korzystaniem z usług badawczych,
 - Część firm, które ubiegało się o wsparcie/otrzymało dofinansowanie z PARP z uwagi na pozytywne doświadczenia we współpracy będzie próbowała w przyszłości ponownie ubiegać się o bon z tej instytucji,
 - Część firm, którym nie udało się pozyskać wsparcia mogła skutecznie zniechęcić się do aplikowania o dotacje na usługi badawcze niezależnie od tego przez jaką instytucję są oferowane.
- Wiedza łódzkich firm na temat pojawienia się nowego schematu wsparcia była niewystarczająca – z badań ankietowych wśród wnioskodawców poddziałań I.2.1 i I.2.2 wynika, że o naborze

⁴⁷ Nabór RPLD.01.02.02-IP.02-10-034/18

dotyczącym bonów słyszało 68% badanych co nie jest odsetkiem wysokim jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że respondentami byli klienci działania 1.2. Z badań jakościowych wynika, że podmioty korzystające z bonu PARP w większości nie wiedziały o bonie łódzkim lub dowiadywały się o nim już po ogłoszeniu zakończeniu naboru wniosków.

Wiem dokładnie od zeszłego czwartku [grudzień – przyp ewaluatora], ponieważ miałam kontrolę z COP-u przy okazji innego projektu. I tam zaczęliśmy rozmawiać i właśnie dowiedzieliśmy się, co mnie w sumie zdziwiło, że COP ma coś wspólnego z bonami [cytat z wywiadu]

Z badań wynika, że większość firm nie śledzi na bieżąco informacji o ogłaszanych naborach. Jak wskazywano we wcześniejszej części raportu jednym z głównych źródeł informacji o możliwości pozyskania wsparcia są firmy doradcze. Te tymczasem były umiarkowanie zainteresowane bonami z uwagi na stosunkowo niewielkie kwoty dofinansowania w porównaniu do projektów B+R lub projektów infrastrukturalnych co przekładałoby się na mniejsze wynagrodzenie firmy doradczej. Mogło to przekładać się na niewielką wiedzę przedsiębiorstw na temat tego instrumentu.

Ponadto zaobserwowano, że wiedza firm na temat dostępnego w danym programie wsparcia jest kształtowana przede wszystkim przez pryzmat doświadczeń z początkowych okresów wdrażania perspektywy finansowej – z uwagi na długi „okres przejściowy” między perspektywami firmy w latach 2015-2016 intensywnie poszukiwały źródeł zewnętrznego finansowania. Takie zjawisko stwarza ryzyko, że pojawianie się na dalszych etapach wdrażania danego programu nowych instrumentów będzie zauważane tylko przez nielicznych przedsiębiorców.

Zgadzam się z tym, dlatego, że przedsiębiorca dowie się o tym, że pojawia się jakiś konkurs albo nowy jakiś instrument wsparcia w zasadzie od nas, czyli od firm doradczych. On kiedyś się tym zainteresował, ale teraz nie śledzi tego, [cytat z wywiadu]

Pojawiały się również opinie, że świadomość przedstawicieli sektora nauki na temat takiego instrumentu jakim jest bon była niewielka tymczasem to również sektor nauki może inicjować współpracę z przedsiębiorstwami sugerując skorzystanie z konkretnej formy wsparcia.

Czy w Pani opinii wśród łódzkiego środowiska naukowego jest taka w miarę powszechna świadomość, że jest taki instrument jak bon na innowacje?

Nie.

Czyli niedostrzegalne były jakieś szczególne działania promocyjne prowadzone przez COP, które byłyby adresowane do środowiska naukowego?

Nie. [cytat z wywiadu]

- Moment ogłoszenia naboru i będące tego konsekwencją daty składania wniosków nie były szczególnie fortunate jeżeli weźmie się pod uwagę, że dofinansowywane projekty polegać miały na współpracy (przede wszystkim) z jednostkami naukowymi. Wnioski były przyjmowane od 30 maja do 17 września 2018 roku. Czas trwania naboru przypadł więc głównie na okres wakacyjny co niewątpliwie utrudniało przedsiębiorcom nawiązywanie kontaktu z jednostkami naukowymi i ustalanie warunków współpracy.

Rzeczywiście dramat, to we wrześniu się nic nie robi na uczelni, nic [cytat z wywiadu]

Spośród 8 złożonych wniosków 6 zostało negatywnie ocenionych merytorycznie z czego 2 podmioty w kryteriach merytorycznych punktowych uzyskały mniej niż 60% wymaganej liczby punktów. W kryteriach tych oceniane były: Innowacyjność produktu lub technologii, której dotyczy projekt (6 pkt), Potencjał innowacyjny wnioskodawcy (9 pkt). Wpisywanie się w obszary gospodarcze w ramach nisz specjalizacyjnych (3 pkt) oraz Oddziaływanie projektu na OSI. Łącznie wnioskodawca może uzyskać 20 punktów. W opinii ewaluatora treść kryteriów a także sposób ich punktacji ograniczają liczbę podmiotów, które mogą ubiegać się o wsparcie a także stwarzają ryzyko, iż w kolejnych naborach część wnioskodawców nie osiągnie wymaganego limitu punktów.

Uwagi należy w pierwszej kolejności sformułować pod adresem kryterium dotyczącego potencjału innowacyjnego wnioskodawcy. Maksymalną liczbę punktów może otrzymać podmiot, który w okresie 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku ponosił nakłady na działalność B+R. Jak wskazano w części raportu poświęconej kontekstowi tego rodzaju podmiotów jest bardzo niewiele. Ponadto z badań wynika, że wiele firm mimo rzeczywistego prowadzenia prac B+R nie księguje ich w odpowiedni sposób jak również nie składa formularzy PNT do GUS co oznacza, że mogłyby mieć problem z udowodnieniem przeznaczenia środków finansowych na prace badawcze. 3 punkty może uzyskać podmiot, który w okresie 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku ponosił nakłady inwestycyjne na działalność innowacyjną. Kryterium eliminuje więc z możliwości skorzystania z bonu podmioty, które dopiero rozpoczynają działalność innowacyjną (np. start-upy), dla których skorzystanie z usługi jednostki naukowej jest punktem wyjścia do prowadzenia dalszych prac – uzyskanie zera punktów w tym kryterium z uwagi na jego duży udział w ogólnej liczbie punktów skutkuje nieuzyskaniem wymaganego limitu 60% możliwej do uzyskania liczb punktów. Warto też zauważyć, że w kryterium dotyczącym potencjału innowacyjnego nie jest stosowane w naborach dotyczących wsparcia na realizację projektów badawczo-rozwojowych – oceniana jest wykonalność organizacyjna natomiast nie jest wymagane by firma ponosiła w przeszłości nakłady na działalność innowacyjną lub działalność B+R.

Jeżeli chodzi o kryterium dotyczące innowacyjności produktu lub technologii to maksymalną liczbę punktów można otrzymać jeżeli produkt lub proces, którego dotyczy usługa, charakteryzuje innowacyjność w skali co najmniej kraju. Zero punktów otrzymuje się, jeżeli produkt lub proces, którego dotyczy usługa, charakteryzuje innowacyjność w skali co najmniej przedsiębiorstwa. Dla porównania w projektach B+R dofinansowywanych w poddziałaniu I.2.2 poziom innowacyjności rozwiązania nie jest oceniany na skali punktowej – oceniane jest tylko to czy innowację charakteryzuje przynajmniej poziom przedsiębiorstwa. Jest to w opinii ewaluatora rozwiązanie lepsze, ponieważ ogranicza ryzyko nieosiągnięcia przez przedsiębiorstwo limitu 60% punktów na skutek utraty punktów z uwagi na zbyt niski poziom innowacyjności.

W kontekście bardzo niskiego zainteresowania bonami na innowacje warto rozważyć maksymalne ograniczenie liczby kryteriów punktowych co zwiększy dostępność instrumentu dla łódzkich firm oraz pozwoli na przyspieszenie procesu oceny. Przykładowo w województwie małopolskim, w którym bon cieszy się dużym zainteresowaniem (ponad 200 zawartych umów, ponad 300 złożonych wniosków) kryteria punktowe w ogóle nie są stosowane, PARP stosuje tylko jedno kryterium: Stopień gotowości wdrożeniowej rezultatu projektu. W województwie mazowieckim kryteria punktowe są stosowane w sytuacji, gdy wartość alokacji przeznaczona na dany nabór nie będzie pozwalała na objęcie wsparciem wszystkich projektów. Zgodzić się należy z postulatem jednego z przedsiębiorców:

To nie są badania roczne, wieloletnie, to są jednorazowe, zlecenie do jednej instytucji jednego typu badań, otrzymanie raportu. Więc czasami taki bon na innowacje trwa 3-4 miesiące i jest zakończony, to są naprawdę bardzo krótkie, proste projekty i tu nie ma co kombinować z jakąś nie wiadomo jaką ilością kryteriów, terminami oceny. Dla przedsiębiorców takich jak nasza spółka średnich, co najmniej średnich, to to są małe pieniądze i jednorazowe szybkie projekty [cytat z wywiadu]

Zgodnie z regulaminem konkursu Wykonawcami usługi badawczej mogą być:

- a) podstawowe jednostki organizacyjne uczelni w rozumieniu statutów tych uczelni,
- b) jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk,
- c) instytuty badawcze w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych,
- d) międzynarodowe instytuty naukowe utworzone na podstawie odrębnych przepisów, działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- e) Polska Akademia Umiejętności,
- f) inne jednostki organizacyjne niewymienione w lit. a-e, posiadające siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, będące organizacjami prowadzącymi badania i upowszechniającymi wiedzę w rozumieniu art. 2 pkt 83 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.⁴⁸,

a także pracownicy naukowo-badawczy zatrudnieni w ww. podmiotach na podstawie stosunku pracy w dniu złożenia wniosku o dofinansowanie lub mający stopień naukowy.

Punkty od a do e dotyczą stricte jednostek naukowych. Jeżeli chodzi o punkt f to dotyczy on również innego rodzaju podmiotów natomiast muszą one spełnić określone warunki by być uznanymi za prowadzące badania i upowszechniające wiedzę. Wnioskodawca chcący skorzystać z usługi podmiotu z punktu f musi po pierwsze zapoznać się z dokumentem unijnym, a następnie od jednostki, z którą zamierza współpracować uzyskać informację o spełnianiu warunków z rozporządzenia co należy uznać za dodatkową komplikację procesu ubiegania się o wsparcie.

W związku z powyższym warto wprost w regulaminie konkursu wskazać jakie podmioty będą mogły świadczyć usługi bez powoływania się na regulacje unijne dbając przy tym o to, by ich katalog był maksymalnie szeroki. W innych województwach oraz PARP do świadczenia usług badawczych w ramach schematów bonowych dopuszczone są obok jednostek naukowych również następujące podmioty:

- Przedsiębiorcy posiadający status centrum badawczo-rozwojowego,
- Niezależne jednostki, stanowiące akredytowane laboratorium (posiadające akredytację Polskiego Centrum Akredytacji) lub notyfikowane laboratorium (ujęte w aktualnym wykazie autoryzowanych jednostek certyfikujących i jednostek kontrolujących oraz autoryzowanych laboratoriów, notyfikowanych Komisji Europejskiej i państwom członkowskim Unii Europejskiej), posiadające siedzibę na terytorium RP,
- Centra transferu technologii w rozumieniu ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, o której mowa w §3 ust.1 pkt 15) Regulaminu,
- Spółki celowe w rozumieniu ustawy z dn. 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, o której mowa w §3 ust.1 pkt 15) Regulaminu;
- Instytucje otoczenia biznesu (IOB) – ośrodki innowacji, tj. podmioty posiadające status ośrodków innowacji akredytowanych w ramach wdrożonego przez Ministerstwo Rozwoju systemu akredytacji ośrodków innowacji świadczących proinnowacyjne usługi na rzecz przedsiębiorstw (ujęte na aktualnej liście akredytowanych ośrodków innowacji).

Ograniczenie kosztów na wdrożenie

Zgodnie z regulaminem naboru wartość komponentu wdrożeniowego musi stanowić mniej niż 50% całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu. Z doświadczeń związanych z wdrażaniem działania

⁴⁸ podmioty takie jak np. uniwersytet lub instytut badawczy, agencja zajmująca się transferem technologii, pośrednik w dziedzinie innowacji, fizyczny lub wirtualny podmiot prowadzący współpracę w dziedzinie badań i rozwoju) niezależnie od jego statusu prawnego (ustanowionego na mocy prawa publicznego lub prywatnego) lub sposobu finansowania, którego podstawowym celem jest samodzielne prowadzenie badań podstawowych, badań przemysłowych lub eksperymentalnych prac rozwojowych lub rozpowszechnianie na szeroką skalę wyników takich działań poprzez nauczanie, publikację lub transfer wiedzy.

1.4-4.1 PO IG wynika, że koszt wdrożenia jest kilkakrotnie większy od kosztu prac badawczych. Biorąc pod uwagę, że maksymalna wartość wydatków kwalifikowalnych w ramach projektu to 800 000 zł to koszt wdrożenia nie może przekroczyć 400 tys. zł co również należy uznać za wartość bardzo niską w stosunku do kosztów inwestycji w środki trwałe ponoszonych przez przedsiębiorstwa.

Jeżeli chodzi o moją branżę, a ja działam w przetwórstwie tworzyw sztucznych, wręcz niemożliwym jest kupno jakiegokolwiek sprzętu produkującego coś, co ja produkuje, a produkuje folie za kwotę pół miliona złotych. [cytat z wywiadu]

Wadą przyjętego w Umowie Partnerstwa ograniczenia dotyczącego wartości komponentu wdrożeniowego jest również to, iż stwarza ryzyko nadmiernego, niewynikającego z rzeczywistych potrzeb przedsiębiorstwa rozszerzenia zakresu a tym samym i kosztu komponentu badawczego tak by jak najwięcej środków uzyskać na wdrożenie.

Wniosek o dofinansowanie obejmujący zarówno komponent badawczy jak i wdrożeniowy

Obok wynikającego z UP ograniczenia dotyczącego maksymalnej wartości kosztów kwalifikowalnych w ramach komponentu wdrożeniowego słabą stroną wsparcia jest również obowiązek opisanie we wniosku o dofinansowanie zarówno komponentu badawczego jak i od razu komponentu wdrożeniowego. Takie rozwiązanie trudno uznać za trafne. Trudne jest ex-ante, przed zakończeniem prac badawczych, określenie jak będzie wyglądało wdrożenie ich wyników oraz jaki będzie koszt wdrożenia. Istnieje ryzyko, że po zrealizowaniu prac B+R zapisy wniosku o dofinansowanie w zakresie w jakim dotyczył on komponentu wdrożeniowego będą wymagały istotnych modyfikacji dotyczących np. sposobu wdrożenia, zakresu wdrożenia czy też jego kosztu (zwłaszcza, że w trakcie trwania prac badawczych ceny wpływające na koszt wdrożenia mogą ulec znaczącym zmianom w stosunku do cen zakładanych na etapie opracowywania wniosku o dofinansowanie).

No właśnie nie wiem, czy ten PARPowski nie jest lepszy, bo tak naprawdę, jeżeli zlecamy jakieś prace badawczo-rozwojowe, rozumiem, że zlecamy je gdzieś zewnątrz, no to może się okazać w trakcie tych badań, że na przykład jakieś założenia, które na początku przyjęliśmy, mogą się okazać błędne albo należy je skorygować. I później w trakcie tego mogą wynikać jakieś nowe potrzeby. I w związku z tym no nie wiem, czy na etapie już składania wniosku należy artykułować i dokładnie uszczegółwić listę potrzeb już inwestycyjnych potem dla realizacji, czy należałoby jednak najpierw zrobić projekt, przeanalizować dokładnie te potrzeby już podczas realizacji tego samego projektu, a potem dopiero składać wniosek o jego realizację [cytat z wywiadu]

Na etapie badań to się nie da tego określić, no, bo to jest trudne, bo to trzeba przebadać, to jest proces, który trwa średnio mniej więcej 12 miesięcy. Czyli właśnie tu jest rola instytutu, rola wykwalifikowanej kadry, która mi w tym pomaga, która swoją wiedzę i sprzęt, który posiada, bada to, czy jest to możliwe czy nie jest to możliwe. Trudno by mi było na przykład przed rozpoczęciem czegoś takiego powiedzieć, co z tego wyjdzie i jak to będzie, bo jaki w takim układzie miałyby sens te prace badawcze. No nie rozumiem [cytat z wywiadu]

7.4.3 Wspólne przedsięwzięcie

W 2018 r. został uruchomiony pierwszy nabór w ramach tzw. wspólnego przedsięwzięcia województwa łódzkiego z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju. Zakres przedmiotowy wsparcia obejmował przeprowadzenie eksperymentalnych prac rozwojowych służących opracowaniu nowego lub znacząco udoskonalonego produktu (wyrobu lub usługi) lub procesu (etap badań przemysłowych jest w ramach wspólnego przedsięwzięcia wspierany przez NCBR). Dofinansowanie mogły uzyskać wyłącznie projekty

wpisujące się w zakres tematyczny konkursu, wynikający z Agendy Badawczej Wspólnego Przedsięwzięcia pn. „Łódzkie w dobrym zdrowiu”.

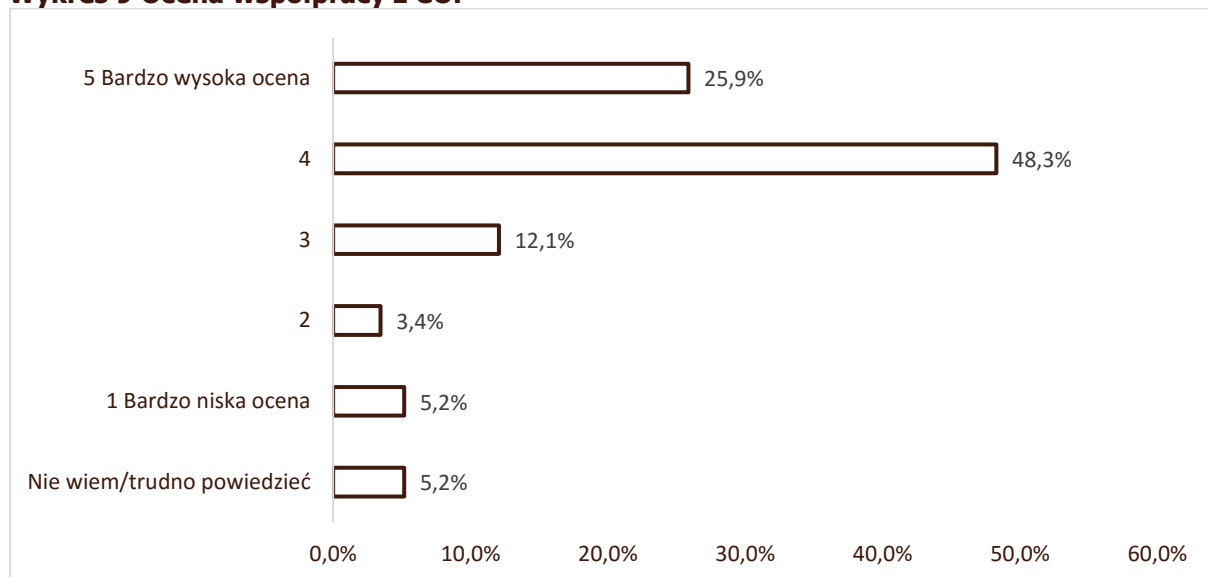
Alokacja na nabór wyniosła 21,56 mln zł. Zostały złożone 2 wnioski na kwotę dofinansowania wynoszącą 4,8 mln zł. Oba wnioski zostały negatywnie ocenione na etapie oceny merytorycznej.

Przyczyny niewielkiego zainteresowania naborem pokrywają się oczywiście z przyczynami niewielkiego zainteresowania innymi naborami dotyczącymi projektów badawczo-rozwojowych. Dodatkowo należy stwierdzić, że warunki udzielania wsparcia w ramach naboru były bardzo zbliżone do warunków obowiązujących w innych naborach w poddziałaniu I.2.2 – zabrakło elementów wyróżniających wspólne przedsięwzięcie na tle dotychczasowej oferty regionalnej skierowanej do firm zamierzających pozyskać wsparcie na realizację prac badawczych. Praktycznie każdy projekt, który spełniał warunki określone w regulaminie naboru kwalifikował się do wsparcia również w naborach pozbawionych szyldu „wspólnego przedsięwzięcia”. Pod pewnym względami pozostałe nabory były bardziej atrakcyjne – wsparcie nie było ograniczone do eksperymentalnych prac rozwojowych, nie było limitów dotyczących minimalnej wartości kosztów kwalifikowalnych, maksymalna wartość tych kosztów była ustanowiona na wyższym poziomie. Ponadto w ramach innych naborów wsparcie również mogły otrzymać projekty wynikające z Agendy Badawczej Wspólnego Przedsięwzięcia, ponieważ wpisywałyby się w specjalizację „Medycyna, Farmacja, Kosmetyki”.

7.5. Ocena współpracy z COP

Na zakończenie analizy czynników wpływających na wdrażanie działania I.2 warto przedstawić opinie respondentów na temat współpracy z COP. W pierwszej kolejności respondenci zostali poproszeni o ocenę na szkolnej skali od 1 do 5 współpracy z COP na etapie realizacji projektu. Wyniki odpowiedzi zawiera poniższy wykres.

Wykres 9 Ocena współpracy z COP

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego beneficjentów, N=58

Wyraźnie dominują (74%) oceny pozytywne. Więcej światła na ocenę pracy COP rzucają kolejne pytania ankietowe dotyczące współpracy z COP zarówno na etapie aplikowania jak i realizacji projektu.

Jeżeli chodzi o etap składania wniosku o dofinansowanie to z COP kontaktowało się 72% respondentów. 70% z nich uznało, że nawiązanie kontaktu z instytucją było łatwe lub bardzo łatwe. Respondenci byli też proszeni o ocenę na pięciostopniowej skali czy informacje jakie uzyskali od pracownika COP były dla

nich pomocne przy przygotowywaniu wniosku o dofinansowanie. 52% badanych wystawiło oceny 4 lub 5, 23% ocenę 3, 23% ocenę 2 lub 1.

Jeżeli chodzi o etap realizacji projektu to beneficjenci poddziałania byli proszeni o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Wyniki prezentuje poniższa tabela:

Tabela 13 Stosunek respondentów do poszczególnych stwierdzeń dotyczących współpracy z COP

	zgadzam się
Pracownicy COP zazwyczaj starali się nam pomagać w przypadku trudności wynikających z wymogów formalnych	84,5%
Nie mieliśmy żadnych problemów w skontaktowaniu się z pracownikami COP odpowiedzialnymi za nasz projekt	82,8%
Opiekun projektu szybko reagował na nasze pytania/prośby	67,2%
Wnioski o płatność były szybko weryfikowane przez COP	20,7%
Informacje udzielane przez pracowników były COP przydatne	79,3%
COP cechowała elastyczność jeżeli chodzi np. o takie kwestie jak zmiany w projekcie, kwalifikowalność wydatków	62,1%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego beneficjentów działania 1.2, N=58

Rozkład odpowiedzi wskazuje na generalnie pozytywne oceny poszczególnych aspektów działalności COP. Zdecydowanie najgorzej respondenci ocenili tempo weryfikacji wniosków o płatność.

Na zakończenie warto zauważyć, że mimo szeregu niedoskonałości udzielanego z działania 1.2 wsparcia oraz istotnych obciążeń administracyjnych to aż 89% beneficjentów, gdyby mogła jeszcze raz podejmować decyzję to ponownie zdecydowałyby się ubiegać o dofinansowanie realizacji projektu z działania 1.2 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego.

7.6. Dotychczasowe efekty wsparcia

Wzrost liczby podmiotów działających w obszarze B+R

Z badań ankietowych wynika, że wsparcie udzielane z działania 1.2 w ograniczonym zakresie wpływa na wzrost liczby firm aktywnych badawczo. Tylko 1/5 badanych zadeklarowała, że w okresie trzech lat przed złożeniem wniosku o dofinansowanie do RPO WŁ nie podejmowała działalności badawczo-rozwojowej. W populacji beneficjentów podmioty bez doświadczenia w prowadzeniu prac badawczych stanowiły zaledwie 13,7%. Taki stan rzeczy nie powinien stanowić zaskoczenia jeżeli spojrzeć na warunki udzielania wsparcia, w tym kryteria wyboru projektów. Zarówno w poddziałaniu I.2.1 jak i poddziałaniu I.2.2 oceniany jest potencjał wnioskodawcy do realizacji projektu w tym m.in zasoby rzeczowe, kadrowe a także wartości niematerialne i prawne. Z pewnością łatwiej udowodnienie tego potencjału przyjdzie firmom, które już realizowały prace badawcze. Dodatkowo w schemacie bonowym wprost premiowano poprzez kryteria te firmy, które ponosiły nakłady na działalność B+R.

Współpraca z sektorem nauki

Z badań wynika, że w realizację 57% projektów z działania 1.2 zaangażowani są przedstawiciele sektora nauki. Częściej zaangażowanie to dotyczy projektów badawczych (74%) aniżeli infrastrukturalnych (37%). Wpływ na relatywnie wysoki poziom partycypacji sektora nauki w dofinansowanych projektach mają z pewnością kryteria wyboru projektów – zarówno w poddziałaniu I.2.1 jak i I.2.2 dodatkowe punkty przyznawane są za realizację projektu we współpracy z ośrodkiem badawczym. Z badań

ankietowych wynika, że ponad 1/3 wnioskodawców chcąc zwiększyć swoje szanse na pozyskanie dofinansowania zdecydowała się na realizację projektu we współpracy z inną firmą, organizacją pozarządową lub jednostką naukową.

Dominuje współpraca nawiązana poprzez zawarcie umowy z jednostką naukową. Zdecydowanie rzadziej beneficjenci zawierali umowy z konkretnymi pracownikami naukowymi z pominięciem ich jednostki macierzystej. Współpraca podejmowana jest zarówno z jednostkami naukowymi z terenu województwa łódzkiego (57%) jak i z innych województw (43%).

Wsparcie w ograniczonym zakresie przyczynia się do zainicjowania kooperacji z sektorem nauki – 82% beneficjentów już przed realizacją projektu miało doświadczenia we współpracy. Z drugiej strony należy podkreślić, że działanie 1.2 przyczynia się do zacieśnienia współpracy z jednostkami naukowymi/pracownikami naukowymi, z którymi firma współpracowała przed realizacją projektu (74% wskazań) a w pewnym zakresie również do zainicjowania współpracy z nowymi jednostkami naukowymi/pracownikami naukowymi, z którymi firma wcześniej nie współpracowała (37%). Jeżeli chodzi o rolę naukowców w projektach to polega ona przede wszystkim na udziale w prowadzonych pracach badawczych w tym wykonywaniu pomiarów/analiz.

47% badanych po zakończeniu projektu współpracowała z jednostkami naukowymi/pracownikami naukowymi, z których usług korzystała w trakcie jego realizacji; wszyscy natomiast zamierzają współpracować z nimi w ciągu najbliższych dwóch lat.

Głównym powodem, dla którego część beneficjentów nie zdecydowała się na kooperację z sektorem nauki jest brak takiej potrzeby – z pewnością istnieje grono firm, które posiadają wystarczający potencjał kadrowy i infrastrukturalny do podejmowania samodzielnej aktywności w obszarze badań i rozwoju.

Efekty realizacji projektu

Z badań ankietowych wynika, że zdecydowana większość (70%) projektów jest w trakcie realizacji stąd analizę ich efektów należy traktować jako bardzo wstępną. W przypadku poddziałania I.2.1 bezpośrednim efektem projektu powinien być wzrost potencjału badawczego firmy. Wszyscy respondenci zadeklarowali, że spodziewają się wystąpienia takiego efektu. Jeżeli chodzi o poddziałanie I.2.2 to wymiernych efektów projektu można oczekiwać dopiero po wdrożeniu wyników prowadzonych prac B+R do praktyki gospodarczej. Na moment realizacji badania wdrożenia dokonało zaledwie 12% badanych co wynika z faktu, że większość projektów badawczych nadal trwa lub została zakończona stosunkowo niedawno. Równocześnie wszyscy beneficjenci poddziałania zadeklarowali, że dzięki doświadczeniom wyniesionym z realizacji projektu wzrośnie ich potencjał badawczy.

Respondentów zapytano wystąpienia jakich efektów projektu spodziewają się w przyszłości. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 14 Oczekiwane przez beneficjentów działania 1.2 efekty realizacji projektu

	zdecydowanie tak/raczej tak	zdecydowanie nie/raczej nie	nie wiem/trudno powiedzieć
1. Wzrost przychodów osiąganych na rynku krajowym	68,6%	8,6%	22,9%
2. Wzrost przychodów z działalności eksportowej	45,7%	28,6%	25,7%
3. Osiągnięcie przewagi nad konkurentami dzięki oferowaniu bardziej innowacyjnych produktów/usług	94,3%	2,9%	2,9%
4. Obniżenie kosztów produkcji/kosztów świadczenia usług	37,1%	40,0%	22,9%

5. Wzrost zatrudnienia	54,3%	28,6%	17,1%
6. Spadek zatrudnienia	6,3%	68,8%	25,0%
7. wyparcie z rynku głównych konkurentów lub znaczącym ograniczeniem ich udziału w rynku	8,6%	62,9%	28,6%
8. Większa samowystarczalność a tym samym rezygnacją ze współpracy, z niektórymi firmami lub jednostkami naukowymi	48,6%	40,0%	11,4%
9. Zwiększenie negatywnego oddziaływania firmy na środowisko	8,6%	74,3%	17,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych z beneficjentami działania 1.2, N=58

Komentując uzyskane wyniki warto zacząć od zwrócenia uwagi, iż niemal wszyscy badani wskazali, że dzięki realizacji projektu osiągną przewagę nad konkurentami dzięki oferowaniu bardziej innowacyjnych produktów/usług, który to efekt bezpośrednio koresponduje z celami działania 1.2. W niemal 70% przypadków przewaga ta przełoży się na wzrost przychodów osiąganych na rynku krajowym. Rządziej respondenci deklarowali wzrost przychodów z działalności eksportowej – nie powinno to dziwić, takiego wzrostu można by oczekiwać gdyby dofinansowywane projekty przyczyniały się do powstawania innowacji w skali ponadnarodowej tymczasem wsparcie mogły otrzymać również projekty, które charakteryzowała innowacyjność na poziomie regionu lub przedsiębiorstwa (od 2017 r.).

Bardzo niewielki odsetek dofinansowanych projektów wygeneruje efekty negatywne takie jak spadek zatrudnienia, zwiększenie negatywnego oddziaływania firmy na środowisko czy wyparcie z rynku głównych konkurentów lub znaczące ograniczenie ich udziału w rynku.

Efektom o dwojakim, zarówno pozytywnym jak i negatywnym charakterze jest rezygnacja ze współpracy z innymi firmami lub jednostkami naukowymi na skutek wzrostu samowystarczalności. Wystąpienie takiego efektu zadeklarowało prawie 49% badanych. Jak wcześniej wskazano wszyscy beneficjenci zadeklarowali, że dzięki realizacji projektu wzrośnie potencjał badawczy firmy (na skutek poprawy wyposażenia infrastrukturalnego czy też nabycia nowej wiedzy) stąd uniknięcie efektu w postaci zwiększenia samowystarczalności nie jest ani możliwe ani celowe – należy liczyć się z tym, że pewne grono firm zaprzestanie kooperacji z innymi podmiotami.

W oparciu o zaprezentowane w tabeli wyniki można stwierdzić, że zmiany, które przynosi wsparcie udzielone podmiotom aplikującym w ramach RPO WŁ 2014-2020 są zmianami pożądanymi z punktu widzenia celów interwencji.

Trwałość efektów

Na chwilę obecną trudno ocenić na ile trwałe będą efekty interwencji ponieważ większość projektów jest w trakcie realizacji. Z pewnością trwałości sprzyjać będą zapisy umów o dofinansowanie, które obligują beneficjentów do zachowania trwałości projektu przez określony czas (3 lata w przypadku firm z sektora MŚP). W przypadku projektów infrastrukturalnych wyrazem trwałości będzie przede wszystkim wykorzystywanie po zakończeniu realizacji projektu nabytej infrastruktury. Biorąc pod uwagę stosunkowo niski poziom wsparcia w poddziałaniu I.2.1 należy zakładać, że przedsiębiorcy, inwestujący duże środki własne w infrastrukturę badawczą, dokonywali mocno przemyślanych zakupów nabywając wyłącznie sprzęt niezbędny, który w przyszłości ma być intensywnie wykorzystywany (tak by inwestycja zwróciła się). W przypadku poddziałania I.2.2 o trwałości świadczyć będzie przede wszystkim wykorzystywanie wiedzy zdobytej dzięki realizacji projektu badawczego a także wdrożenie jego rezultatów.

Efekt deadweight

Efekt jałowej straty jest jednym z niepożądanych efektów interwencji publicznych - jego wysoka skala oznacza bowiem, iż wsparcie publiczne nie było warunkiem koniecznym realizacji określonego rodzaju przedsięwzięć.

Tylko 28% beneficjentów w badaniu ilościowym zadeklarowało, że na skutek nieotrzymania dotacji w ogóle nie podjęłoby się realizacji projektu. Na pierwszy rzut oka sugerowałoby to wysoką skalę efektu jałowej straty, jednakże opieranie się wyłącznie na tej jednej informacji byłoby zbyt uproszczeniem. W przypadku projektów innowacyjnych kluczowy jest czynnik czasu. Wraz z jego upływem wzrasta ryzyko, iż projekt straci swój walor innowacyjności, tym samym oddziaływanie projektu na pozycję konkurencyjną firmy będzie mniejsze. Z badań ankietowych wynika, że 37% beneficjentów w sytuacji nieotrzymania dotacji odłożyłoby rozpoczęcie realizacji projektu w czasie – można zakładać, że część z nich szukałaby finansowania w kolejnych naborach wniosków. Widać więc wyraźnie, iż dotacja w przypadku dużej liczby przedsiębiorstw przyspiesza realizację zamierzeń inwestycyjnych.

W analizach efektu deadweight istotne jest również nie tylko ustalenie czy dotacja pozwala na szybszą realizację projektu, ale również czy jest niezbędna do zrealizowania projektu w zakresie przedmiotowym określonym we wniosku o dofinansowanie. Z badań ankietowych wynika, że pozytywny wpływ dotacji jest w tym przypadku również widoczny. 1/4 beneficjentów zadeklarowała, że zdecydowałaby się na realizację projektu, lecz jego zakres przedmiotowy byłby ograniczony.

7.7. Wysokość alokacji

Pierwotna alokacja na działanie 1.2 wynosiła 150 705 892 EUR tj. ponad 640 mln zł⁴⁹ z czego aż 66% przeznaczono na poddziałanie I.2.1. W wyniku renegocjacji Programu pierwotna alokacja została zmniejszona o 30 mln EUR nadal jednak większa część środków (57,5%) przypisana jest do inwestycji w infrastrukturę B+R. Jak wskazywano poziom kontraktacji środków wynosi 13,3% w poddziałaniu I.2.1 i 46,4% w poddziałaniu I.2.2. Na poziomie całego działania 1.2 kontraktacja wynosi 27% co oznacza, że pozostałe do wydatkowania środki wynoszą około 374 mln zł (stosując kurs 4,26).

Jak wskazywano pod względem liczby podmiotów prowadzących działalność B+R czy pod względem wartości nakładów na B+R województwo plasowało się na ósmej pozycji w kraju. Charakteryzował je jednocześnie jeden z najniższych w kraju udział nakładów przedsiębiorstw w całkowitych nakładach na B+R. Potencjał badawczo-rozwojowy województwa należy więc uznać za umiarkowany. Tymczasem z porównania indykatywnych planów finansowych wszystkich województw wynika, że tylko w dwóch województwach wartość alokacji na priorytet inwestycyjny 1b jest wyższa (w małopolskim wynosi 766,8 mln zł, w mazowieckim 676 mln zł, a w śląskim 613 mln). Trzy wskazane województwa należą do najbardziej zaawansowanych innowacyjnie, jeżeli mierzyć to takimi wskaźnikami jak wartość nakładów na B+R czy liczba podmiotów aktywnych badawczo. Co warto podkreślić wartość alokacji na wsparcie działalności B+R w województwie łódzkim jest niemal równa całkowitym nakładom łódzkich przedsiębiorstw na działalność B+R poniesionym w latach 2015 i 2016.

W tym kontekście alokację na działanie 1.2 w woj. łódzkim należy uznać za wysoką w relacji do potencjału badawczego województwa co tylko potwierdzają dane na temat kontraktacji. Wskazywali na to również uczestnicy badań jakościowych.

Tutaj takie niedobre opinie do nas docierają, jeżeli chodzi o projekty w ogóle badawczo-rozwojowe u nas w województwie, po prostu nie ma potencjału, niestety. I choć, byśmy robili nie wiem co, to walimy głową w mur po prostu, bo tego potencjału nie ma.

M: Niby Łódź miastem akademickim, ale niekoniecznie innowacyjnym [cytat z wywiadu]

⁴⁹ Przy średniorocznym kursie za rok 2018 wynoszącym 4,266

Ja myślę, że problem jest taki, że w naszym regionie łódzkim my nie mamy high techu, nie mamy przemysłu, przemysł duży może tak, ale duże przedsiębiorstwa to raczej startują w NCBiR-ze, w PARP-ie, czasem tutaj też, ale to tylko rzadko. Natomiast z tych małych przedsiębiorców to tu nie ma high techu, tu są raczej różne szyjące, nieszyjące, inny rodzaj. Bo to się na przykład od razu odczuwa, jak się porówna Małopolskę, która jest takim zagłębieniem firm informatycznych, tam są wnioski bardzo dobre i takie rzeczywiście porównywalne z NCBiR-em. Natomiast u nas firm informatycznych bardzo rzadko, chyba, że tam jakiś z doskoku zrobi oddział i zarejestruje po to, żeby się starać, bo to też jest taka metoda. Ale ja myślę, że to jest trochę taka przyczyna, że u nas po prostu trochę wyspany już jest ten rynek z tych przedsiębiorstw, które mogły aplikować, to one aplikują [cytat z wywiadu]

Należy też pamiętać, że środki z RPO WŁ 2014-2020 nie są jedynymi, z których mogą skorzystać przedsiębiorstwa zainteresowane inwestycjami w infrastrukturę badawczą czy prowadzeniem prac badawczych – przykładowo niemal 8 mld zł wynosi alokacja na poddziałanie 1.1 PO IR, ponad 2,5 mld zł alokacja na działanie 2.1 PO IR, ponad 341 mln zł alokacja na poddziałanie 2.3.2. W żadnym z tych instrumentów kontraktacja nie osiągnęła jeszcze 100% co oznacza, że przynajmniej w roku 2019 ogłaszane będą kolejne nabory, konkurujące ze wsparciem oferowanym z działania 1.2 RPO WŁ 2014-2020. Wolne alokacje w wyżej wymienionych działaniach PO IR to 3,1 mld zł (poddziałanie 1.1.1), 677 mln zł (działanie 1.2) i 234 mln zł (poddziałanie 2.3.2).

Biorąc powyższe pod uwagę należałoby rekomendować obniżenie alokacji na działanie 1.2 RPO WŁ 2014-2020, przede wszystkim poprzez redukcję środków finansowych dedykowanym poddziałaniu I.2.1. W opinii ewaluatora nie ma szansy na zakontraktowanie pełnej kwoty środków. Biorąc pod uwagę dotychczasową średnią wartość dofinansowania (843 tys. zł) 100% kontraktacji oznaczałoby konieczność dofinansowania 304 projektów podczas gdy w dotychczas ogłoszonych pięciu naborach liczba złożonych wniosków wyniosła 133 a liczba zawartych umów 47. Dodatkowo z danych GUS wynika, że inwestycje w środki trwałe niezbędne do prowadzenia prac B+R stanowią zaledwie 19% wartości całkowitych nakładów na B+R. Ostateczna decyzja dotycząca wartości realokowanych środków powinna zostać podjęta po zebraniu doświadczeń płynących z zaoferowania w ramach poddziałania I.2.1 wsparcia na infrastrukturę w oparciu o schemat pomocy de minimis.

W kontekście analizy zasadności realokacji środków zapytano również dotychczasowych wnioskodawców działania 1.2 o ich plany dotyczące podejmowania aktywności w obszarze badań i rozwoju a także finansowania tej aktywności z funduszy unijnych. Szczegółowe dane zawiera poniższa tabela.

Tabela 15 Plany wnioskodawców działania 1.2 dotyczące aktywności w obszarze badań i rozwoju i źródeł finansowania tej aktywności

	Odsetek wnioskodawców działania 1.2 którzy zamierzają podejmować daną aktywność w ciągu najbliższych dwóch lat	Odsetek wnioskodawców działania 1.2, którzy zamierzają ubiegać się o dofinansowanie z danego źródła:		
		RPO WŁ 2014 - 2020	PO IR	Inne RPO
Prace badawczo-rozwojowe	92,0%	69,7%	43,7%	16,0%
Inwestycje w infrastrukturę B+R	81,0%	52,0%	27,7%	11,7%
Współpraca z sektorem nauki	75,0%	22,6%	19,3%	5,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych wśród wnioskodawców działania 1.2, N=119

Z powyższej tabeli wynika po pierwsze, że skłonność wnioskodawców działania 1.2 do podejmowania w ciągu najbliższych dwóch lat aktywności w obszarze badań i rozwoju jest wysoka – najwyższa dotyczy prac B+R, natomiast najniższa kooperacji z sektorem nauki. Istotny odsetek badanych zamierza ubiegać się o wsparcie z RPO Wł. natomiast do deklaracji respondentów należy podchodzić z dużą rezerwą ponieważ od deklaracji do rzeczywistych zachowań droga jest daleka. Warto natomiast zwrócić uwagę na to, że jakkolwiek RPO Wł. był najczęściej wskazywany jako to źródło wsparcia, którym ankietowani są zainteresowani tak część firm wskazywała również na PO IR. Najmniejsza różnica w odsetkach wskazań na program regionalny i program krajowy dotyczyła współpracy z sektorem nauki czyli bonów na innowacje. Zainteresowanie schematem bonowym jest też wyraźnie niższe od zainteresowania dotacjami na prace B+R czy też inwestycje w infrastrukturę badawczą.

7.8. Podsumowanie

W ramach działania 1.2 firmom z województwa łódzkiego oferowane są 3 instrumenty wsparcia: dotacje na realizację inwestycji w infrastrukturę B+R, dotacje na realizację projektów badawczych oraz dotacje na skorzystanie z usług badawczych jednostek naukowych.

Wsparcie udzielane z poddziałania I.2.1 nie cieszyło się dużym zainteresowaniem – liczba składanych wniosków była niska (spadała z naboru na nabór) a wnioskowane kwoty dofinansowania nie przekraczały alokacji na nabory. Nie powinno to stanowić zaskoczenia, jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że poziom dofinansowania w tym instrumencie jest wyraźnie niższy aniżeli w przypadku prac badawczo-rozwojowych, mimo że inwestycje w infrastrukturę badawczą również charakteryzują się wysokim poziomem ryzyka jak również nie mają komercyjnego charakteru. Brak dedykowanej inwestycjom w infrastrukturę B+R podstawy prawnej i stosowanie analogicznego poziomu dofinansowania jak w przypadku „klasycznych” inwestycji w środki trwałe należy uznać za główny mankament poddziałania I.2.1 – niezależny oczywiście od władz regionalnych. Region musiał również konkurować z poddziałaniem 2.1 PO IR w którym były dofinansowywane analogiczne projekty. Jedyna istotna różnica dotyczyła wartości kosztów kwalifikowalnych, których minimalne i maksymalne wartości były wyższe aniżeli w programie regionalnym. Dane pokazały, że część łódzkich firm wybrała wsparcie udzielane z PO IR.

Zainteresowanie łódzkich firm pozyskaniem dotacji na realizację projektu B+R było wyższe od zainteresowania inwestycjami w infrastrukturę badawczą – złożonych zostało ponad 260 wniosków, w kilku naborach wartość wnioskowanego dofinansowania przekraczała alokację na nabór. Z drugiej strony poziom kontraktacji nie przekroczył 50%.

Jednym z głównych powodów trudności we wdrażaniu poddziałania I.2.2 jest obecność konkurencyjnego źródła wsparcia w postaci poddziałania 1.1.1 PO IR. Czynnikiem skłaniającymi firmy łódzkie do ubiegania się o wsparcie z poziomu krajowego są przede wszystkim: wysoka rozpoznawalność NCBR jako instytucji udzielającej dotacji na realizację prac badawczych, szybki czas oceny wniosków (choć ten atut NCBR wydaje się tracić), przekonanie o lepszym zrozumieniu specyfiki projektów badawczych, przekonanie o tym, że w NCBR rozliczenie projektu będzie prostsze niż na poziomie regionalnym. Powyższe czynniki nie dotyczą samych warunków udzielania wsparcia – te są bardzo zbliżone w COP i NCBR. Zidentyfikowano również problem polegający na niedostatecznym zrozumieniu przez firmy istoty sformułowania „działalność badawczo-rozwojowa” skutkujący tym, że część firm mimo faktycznego prowadzenia prac B+R uważa, że nie jest aktywna w tym obszarze. Firmy te same wykluczają się z procesu aplikowania o środki z działania 1.2.

W obu analizowanych schematach problemem negatywnie wpływającym na zainteresowanie dotacjami są obciążenia administracyjne. Dla większości firm wypełnienie wniosku było skomplikowane, powszechne wśród przedsiębiorców jest korzystanie z usług firm doradczych.

Alokacja na działanie 1.2 okazała się być za wysoka w stosunku do potencjału badawczego województwa co dotyczy w szczególności alokacji na poddziałanie I.2.1.

8. SEKTOR INSTYTUCJI OTOCZENIA BIZNESU (PODDZIAŁANIE II.1.2)

8.1. Informacje wprowadzające

Celem działania II.1 *Otoczenie biznesu* realizowanego w ramach RPO WŁ 2014-2020 jest stworzenie lepszych warunków do rozwoju MŚP. Służyć temu ma między innymi dofinansowanie projektów dotyczących profesjonalizacji usług biznesowych (poddziałanie II.1.2). Przesłanką do podjęcia interwencji, Poddziałania II.1.2 *Profesjonalizacja usług biznesowych*, była konstatacja, że „funkcjonujące w regionie instytucje otoczenia biznesu w niewielkim stopniu zajmują się wsparciem dyfuzji innowacji z sektora naukowego do przedsiębiorstw”⁵⁰, co jest jednym z powodów niskiego poziomu innowacyjności przedsiębiorstw województwa łódzkiego.

Zidentyfikowano potrzebę wsparcia instytucji otoczenia biznesu (IOB) oferujących wyspecjalizowane usługi m.in. w zakresie transferu technologii i inkubacji działalności gospodarczej, a także IOB zapewniających przedsiębiorcom kompleksowe usługi. Powodem interwencji jest przekonanie o zawodności rynku innowacji, a podstaw teoretycznych uzasadniających interwencję publiczną skierowaną do otoczenia instytucjonalnego innowacyjnego biznesu dostarczają koncepcje asymetrii informacyjnej⁵¹ i kosztów transakcyjnych⁵².

W odpowiedzi na zdiagnozowane problemy i wyzwania interwencja podejmowana w ramach Poddziałania II.1.2 (PI 3a) ukierunkowana jest na standaryzację świadczonych przez IOB usług oraz wypracowanie kompleksowej oferty usług wyspecjalizowanych i dostosowanych do faktycznych potrzeb podmiotów z nich korzystających:

W ramach poddziałania wspierane są 2 typy projektów:

- wsparcie prorozwojowych usług doradczych o specjalistycznym charakterze świadczonych MŚP przez IOB na podstawie zapotrzebowania przedsiębiorstwa na usługę,
- kreowanie lub rozwój specjalistycznych usług świadczonych przez IOB na rzecz MŚP, poprzez dofinansowanie kosztów przygotowania nowej usługi lub nowego zakresu świadczonej już usługi specjalistycznej lub pakietu usług w ramach profesjonalizacji oferty IOB.

Poddziałanie II.1.2 wdrażane jest w **modelu popytowym** – IOB otrzymuje wsparcie wyłącznie na przygotowanie i pilotaż nowych usług, które, w założeniu, świadczone są następnie MŚP na zasadach komercyjnych, lub też wsparcie trafia bezpośrednio do przedsiębiorcy, który wybiera wykonawcę usługi na rynku.

Alokacja na poddziałanie wynosi ok. 25,3 mln EUR (tj. ok. 108 mln zł⁵³).

Do końca 2018 r. w ramach poddziałania II.1.2 ogłoszono 4 nabory – dwa dotyczące profesjonalizacji usług IOB skierowane do IOB (typ projektu 1) i dwa dotyczące wsparcia prorozwojowych usług świadczonych MŚP przez IOB, w których beneficjentem są przedsiębiorcy (typ projektu 2).

⁵⁰ RPO WŁ 2014-2020, wersja z 2 marca 2018, s. 8

⁵¹ Asymetria informacyjna to sytuacja nierównego dostępu do informacji wśród podmiotów uczestniczących w obrocie gospodarczym. Jednostki posiadające niepełną lub zniekształconą informację podejmują nieoptymalne decyzje co prowadzi do niewłaściwej alokacji zasobów. za: Gancarczyk M.: Wsparcie publiczne dla MŚP, CH Beck, 2010 s. 38

⁵² Koszty transakcyjne to koszty związane z zawieraniem i realizacją transakcji rynkowych. Koszty informacji stanowią ważną kategorię kosztów transakcyjnych za: Gancarczyk M.: Wsparcie publiczne dla MŚP, CH Beck, 2010 s. 39.

⁵³ 4,266 PLN/EUR

W wyniku 3 zakończonych naborów zakontraktowano 16 umów na łączną kwotę dofinansowania 6,2 mln zł⁵⁴. Część umów rozwiązano. Ostatecznie więc w ramach poddziałania zawartych jest 12 umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania wynoszącą 3,98 mln zł⁵⁵. Czwarty nabór zakończy się w lutym 2019 r.

Stopień osiągnięcia zaplanowanych wskaźników produktu i rezultatu pokazano w Tabeli 14.

Tabela 16 Wskaźniki produktu i rezultatu w poddziałaniu II.1.2

Wskaźnik	Szacowana na podstawie podpisanych umów i wydanych decyzji	Aktualna	Docelowa w 2023	% realizacji wartości docelowej wg szacowanej	% realizacji wartości docelowej wg aktualnej
Produktu					
<i>Liczba zaawansowanych usług (nowych lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu</i>	23	7	20	115%	35%
Rezultatu bezpośredniego					
<i>Liczba przedsiębiorstw korzystających z zaawansowanych usług (nowych i/lub ulepszonych) świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu szt.</i>	353	8	488	72,3%	1,6%

Źródło: Informacja kwartalna z realizacji RPO WŁ składana w IV kwartale 2018

8.2. Mechanizmy wsparcia

Wsparcie prorozwojowych usług doradczych o specjalistycznym charakterze świadczonych MŚP przez IOB

Pierwszy nabór dotyczący wsparcia prorozwojowych usług doradczych o specjalistycznym charakterze świadczonych MŚP przez IOB na podstawie zapotrzebowania przedsiębiorstwa na usługę ogłoszono we wrześniu 2017 roku. Alokacja na konkurs wyniosła 21,2 mln zł. Przy maksymalnym dofinansowaniu jakie przewidziano dla MŚP - potencjalnych beneficjentów – w wysokości 25 tys. zł na projekt kwotą alokacji można było sfinansować ponad 800 wniosków. Konkurs nie spotkał się z zainteresowaniem przedsiębiorców. W konkursie złożono 7 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę wartości całkowitej projektów w wysokości 253 tys. zł, z dofinansowaniem w wysokości 175 tys. zł. Wszystkie 7 projektów zostało zakwalifikowanych do realizacji. Oznacza to, że wykorzystano niespełna 1% alokowanej na konkurs kwoty.

Wśród czynników, które mogły wpłynąć na znikome wręcz zainteresowanie konkursem można wymienić następujące:

- **Generalnie niski popyt na usługi doradcze ze strony przedsiębiorców sektora MŚP.** Kwestia ta została szeroko opisana w rozdziale 5.3. Przedsiębiorcy najczęściej nie widzą potrzeby zakupu usług doradczych, a w modelu popytowym, który zastosowano w poddziałaniu II.1.2, nie ma „sprzedawcy” usługi, który w rynkowym systemie ubiega się o klienta i przekonuje go o potrzebie zakupu usługi doradczej. W tej sytuacji można liczyć tylko na tych przedsiębiorców, którzy osiągnęli wysoki stopień dojrzałości biznesowej i rozumieją jaką wartość płynie z zakupu usługi doradczej. Jak wynika z danych przytoczonych w rozdziale 5.3. stanowią

⁵⁴ Jedna umowa jest w trakcie podpisywania (wniosek na kwotę 8,96 mln zł wyłoniony w 3 naborze)

⁵⁵ Informacja kwartalna na koniec III kwartału 2018.

oni niewielki odsetek populacji i są to częściej większe (średnie) przedsiębiorstwa niż mikroprzedsiębiorstwa.

Cały problem polega na tym, że dalej ktoś musi sprzedać tą usługę. A dzisiaj nie ma, komu sprzedawać. Bo to nie jest tak, moim zdaniem, że znakomita większość ludzi ma świadomość usług. Zbudowanie świadomości, że ty potrzebujesz zupełnie nowego spojrzenia na coś, to już jest kłopot (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

- **Niewielka skala wsparcia.** Projektujący usługę założyli, że maksymalne dofinansowanie usługi wyniesie 25 tys. zł. Przy założeniu skorzystania przedsiębiorcy z najbardziej korzystnej formy wsparcia w postaci pomocy de minimis całkowity koszt (kwalifikowalny) specjalistycznej usługi doradczej wyniesie ok. 29 tys. W latach 2010-2013 sieć KSU oferowała bezpłatne specjalistyczne usługi transferu technologii, w których koszt pracy doradcy był wyceniany na 35 tys. W badaniu PARP rynku usług proinnowacyjnych⁵⁶ przedsiębiorcy deklaruowali, że komercyjnie świadczone usługi transferu technologii mogą być wyceniane przez rynek nawet na 80 tys. zł. W tej sytuacji wydaje się, że biorąc pod uwagę wzrost cen rynkowych, założenie, że cena usługi specjalistycznej wyniesie ok. 29 tys. zł było założeniem nierealistycznym. Wyższe ceny rynkowe usług specjalistycznych niż założone w schemacie wsparcia oznaczają w konsekwencji, że gdyby wnioskodawcy chcieli je zakupić, rzeczywista intensywność pomocy dla przedsiębiorców byłaby niższa niż by to wynikało z pomocy de minimis (85%). Żaden z wnioskodawców w pierwszym naborze nie zdecydował się na zakup usługi o wartości większej niż 29 tys. zł.
- **Krótki okres wdrażania.** Usługa powinna być zakończona w 12 miesięcy po złożeniu wniosku o dofinansowanie. To krótki okres. Dodatkowo ocena wniosków zajęła IP RPO Wł 2014-2020 3 miesiące, czyli okres rzeczywistego wdrażania skrócił się o 1/4. Gdyby tych projektów było znacznie więcej, jak założono pierwotnie, to czas realizacji uległby zapewne znacznemu skróceniu.
- **Zmniejszenie rzeczywistej intensywności pomocy publicznej wskutek kosztów obciążeń administracyjnych aplikowania i realizacji projektu.** Przy tak małej, w wartościach bezwzględnych, skali wsparcia (25 tys. zł), istotnego znaczenia nabierają koszty obciążeń administracyjnych. Są to koszty związane z aplikowaniem i rozliczaniem umowy o dofinansowanie, które mają charakter kosztów stałych, w pewnej części niezależnych od tego czy wnioskodawca ubiega się o 25 tys. zł czy 2,5 mln zł. W poddziałaniu II.1.2 szczególnie wysokie są koszty aplikowania ze względu na brak generatora wniosków i konieczność, w tym naborze, składania wniosków w wersji papierowej. Jak powiedział jeden z beneficjentów tego schematu wsparcia:

„...ilość informacji i dokumentów, które trzeba przedstawić do otrzymania tak niewielkiego dofinansowania w tym projekcie - i tam nie było tego generatora wniosków, tylko wszystko się składało na papierze - to jest droga przez mękę. Jeden wniosek jak składałem, to miałem dwie książki przygotowane o grubości dokładnie 13 centymetrów, jeżeli ktoś ma coś takiego samego stworzyć, to naprawdę odbiera chęci. (wywiad indywidualny z beneficjentem – przedsiębiorcą).

Do tego dochodzą koszty przeprowadzenia procedury konkurencyjności potrzebnej do wyłonienia, na etapie wnioskowania, wykonawcy usługi. Jeden z beneficjentów szacował koszty związane z przygotowaniem wniosku o dofinansowanie na 30-40% wartości dofinansowania. Przedsiębiorca – potencjalny beneficjent - staje przed dylematem, z jednej strony, jeśli wniosek

⁵⁶ Badanie klientów usługi proinnowacyjnej, realizowanej w ramach projektu systemowego PARP, finansowanego z działania 5.2 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, PARP, 2012.

zostanie zaakceptowany, rzeczywista kwota dofinansowania będzie pomniejszona o koszty obciążeń administracyjnych lub z drugiej - w przypadku niezyskania dotacji – przedsiębiorca poniesie stratę (ok. 8-10 tys. zł) w związku z kosztami przygotowania wniosku. Jak to ujął jeden z beneficjentów:

I jest bardzo duży problem z tą ilością załączników. Jak oni to widzą i jak jeszcze mają zapłacić firmom doradczym. I mówi taka firma doradcza 3 tysiące za przygotowanie, 3 tysiące jak przejdzie tam ocenę formalną, 3 tysiące za merytoryczną. No, to jak on pomyśli, że ma napisać wniosek na 20 tysięcy, 15 tysięcy i jeszcze na końcu zapłacić po super cenie 5 tysięcy i jeszcze ryzyko, dziękuję bardzo. To jest powód, podstawowy problem, dla którego przedsiębiorcy w ogóle nie myślą o pisaniu wniosków. (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

- **Brak zainteresowania i promowania schematu wsparcia o tak małej skali firm doradczych piszących wnioski o dofinansowanie.** W Polsce, w związku ze stałą obecnością dość dużych środków pomocowych wytworzył się dość duży rynek usług doradczych polegając na przygotowywaniu wniosków o dofinansowanie dla potencjalnych beneficjentów. Z badania beneficjentów PO IR⁵⁷ wynika, że 69% z nich korzystało z usług doradcy zewnętrznego przy przygotowywaniu wniosku o dofinansowanie a prawie połowa (48%) przy przeprowadzaniu procedury konkurencyjności. Doradcy pełnią też ważną rolę w dystrybucji wiedzy na temat dostępnych schematów wsparcia. Doradcy angażują się w takie schematy, w których ich wynagrodzenie będzie odpowiednio duże, bo jego wielkość jest proporcjonalna do wartości uzyskanego dofinansowania⁵⁸. Firmy doradcze nie wspomagały więc rekrutacji potencjalnych beneficjentów do II.1.2.

Mówimy o zakupie usług na poziomie 10 czy 20 tysięcy, to po pierwsze żadna firma doradcza mu nie napisze<wniosku> za tyle, żeby mu się opłacało (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

- **Konkurowanie z podobnym, lecz atrakcyjniejszym instrumentem finansowanym z PO IR.** PARP wdraża poddziałanie 2.3.1. PO IR, w ramach którego można dostać dofinansowanie proinnowacyjnych usług doradczych związanych z wprowadzaniem innowacji produktowej lub procesowej. Zakres dofinansowywanych usług w RPO Wł wydaje się szerszy ale jest to jedyna przewaga tego schematu wsparcia w porównaniu z poddziałaniem 2.3.1 PO IR. Przywołując opisane powyżej czynniki zniechęcające do aplikowania do RPO Wł można wskazać, że w każdym z tych obszarów poddziałanie 2.3.1. PO IR ma przewagę nad II.1.2 w RPO Wł. Skala wsparcia jest znacznie większa (koszty kwalifikowalne od 50 tys. zł do 400 tys. zł), długi okres realizacji (36 miesięcy lub do końca okresu wdrażania tj. do końca 2020 r), zainteresowanie firm doradczych rekrutacją klientów do tego schematu, ze względu na jego wystarczającą (żeby pomieścić ich wynagrodzenie) skalę, mniejsze obciążenia administracyjne (PARP udostępnia generator do składania wniosków -zauważają to potencjalni beneficjenci).

Bo nie używacie (w RPO Wł) tego generatora całego, który w PARP-ie jest, a u was jest tryliard po prostu dokumentów do złożenia, tryliard to jest mało powiedziane (wywiad indywidualny z beneficjentem – przedsiębiorcą).

⁵⁷ Ocena obciążeń administracyjnych beneficjentów PO IR 2014-2020, MIIIR, 2017, s. 43

⁵⁸ Succes fee jest najczęściej procentowo ustalane od wielkości uzyskanego przez klienta dofinansowania.

Zważywszy na omówione powyżej słabe strony instrumentu oferowanego w pierwszym naborze warto rozważyć możliwość dystrybucji tego wsparcia za pośrednictwem operatora grantów na doradztwo. Wdrożenie wsparcia na doradztwo w tej formule zmniejszy obciążenia administracyjne i uprości proces ubiegania się o dotację przedsiębiorców. Zwiększy się możliwość promowania tego instrumentu, bo pojawi się „sprzedawca” usług w postaci pośrednika zainteresowanego pozyskaniem beneficjentów wsparcia. Skala wsparcia powinna być większa ze względu na koszt usług doradztwa specjalistycznego.

Co do zasady pomysł na to, żeby pieniądze dostawali przedsiębiorcy, nie jest zły, to jest dobry pomysł. Lepiej to by mogło tylko wyglądać, moim zdaniem, w taki sposób, że ta papierologia jest po naszej stronie, czyli my jesteśmy beneficjentem, który przekazuje tą pomoc dalej. (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

W drugim naborze ogłoszonym w listopadzie 2018 roku zmieniono szereg parametrów wsparcia w instrumencie skierowanym do MŚP. Zmiany te należy ocenić jako zmierzające we właściwym kierunku. Przede wszystkim zwiększono, dziesięciokrotnie w stosunku do pierwszego naboru, kwotę wydatków kwalifikowanych – do 250 tys. zł na usługę. Nie wprowadzono limitu czasu realizacji usługi. Zmniejszono obciążenia administracyjne zmieniając formę składania wniosku o dofinansowanie na elektroniczną (płyta CD lub inny nośnik). Wykonawca usług musi spełniać definicję Instytucji Otoczenia Biznesu, wskazaną w dokumentacji konkursowej, przez okres min. 6 miesięcy bezpośrednio poprzedzających dzień złożenia wniosku o dofinansowanie. W pierwszym konkursie nie definiowano wykonawcy usług jako organizacji działające nie dla zysku. Wydaje się, że obecne rozwiązanie lepiej wpisuje się w cele działania II.1, czyli budowę trwałą, kompleksową i profesjonalną oferty usługowej dostępnej dla MŚP.

W wyniku zmian wprowadzonych w wersji SZOOP z listopada 2018 r. otworzyła się możliwość finansowania w ramach tego instrumentu wsparcia prac wdrożeniowych będących wynikiem przeprowadzonego doradztwa. Wartość wydatków związanych wdrożeniem rezultatu jednej usługi wynosić może maksymalnie 200% całkowitej wartości kosztów kwalifikowalnych tej usługi. Powiązanie usługi doradczej z wdrożeniem jest właściwym posunięciem, bowiem z przytaczanych już wcześniej wyników badania rynku usług proinnowacyjnych wynika, że co drugi przedsiębiorca korzystający z usług doradczych poszukuje ich w związku z planowaną inwestycją rozwojową. Obecność środków na inwestycje rozwojowe w II.1.2 może służyć jako zachęta do podjęcia tej inwestycji, a wsparcie na doradztwo daje szansę na optymalizację podejmowanych działań inwestycyjnych. Nabór realizowany jest w dwóch turach: od 27.12.2018 do 31.01.2019 i od 01.02.2019 do 28.02.2019. Zastrzeżenia budżetowa niska kwota alokacji przeznaczona na konkurs – łącznie 4,3 mln zł co pozwoli sfinansować, ok. 12-15 projektów⁵⁹. Wydaje się, że zainteresowanie tym schematem wsparcia będzie znacznie większe. Potwierdzają to wyniki pierwszej rundy naboru, która zakończyła się 31.01.2019. Złożono 27 wniosków o całkowitej wartości 11,7 mln zł, w tym wartość dofinansowania to 7,6 mln zł. Regulamin konkursu pozwala na zwiększenie alokacji.

W badaniach jakościowych potencjalni beneficjenci – przedsiębiorcy, wyrażali zainteresowanie tak skonstruowanym instrumentem wsparcia.

Ja to oceniam jako interesujące, bo to są dobre działania i na takim poziomie właśnie 600-700 tysięcy to ja oceniam to, że to jest sensowne dla wielu przedsiębiorstw takich, które znam (wywiad indywidualny z beneficjentem – przedsiębiorcą)

⁵⁹ Duże kwoty na doradztwo powiązane z wielkością inwestycji będą zapewne barierą dla mniejszych firm dlatego do szacowania liczby potencjalnych umów przyjęto, że dofinansowanie będzie stanowiło 40% kosztów kwalifikowalnych. Oznacza to, że średnie dofinansowanie części doradczej wyniesie 100 tys. zł a części wdrożeniowej 200 tys. zł.

Podobnie pozytywnie oceniają taki schemat wsparcia potencjalni wykonawcy usług doradczych.

Ale jeśli mówimy o tych bonach w postaci, że najpierw mamy usługę doradczą, a później wdrożenie, to uważam, że jest to bardzo fajne rozwiązanie, to naprawdę w zasadzie każdemu klientowi to proponuję, przesyłam linki do tej strony, gdzie są te opisy, bo uważam, że to jest bardzo dobre rozwiązanie, że wreszcie zaczynamy iść w naprawdę dobrym kierunku (wywiad indywidualny z IOB – potencjalnym usługodawcą)

Zwracano też uwagę na sprzeczność w konstrukcji tego instrumentu wsparcia polegająca na konieczności opisu wdrożenia (inwestycji), które ma być wynikiem doradztwa, już we wniosku o dofinansowanie, a więc w momencie, kiedy nie wiadomo jeszcze jakie będą rekomendacje wynikające z doradztwa. Przedsiębiorcy zwracali uwagę, że przy niewielkiej stosunkowo wartości finansowanych inwestycji w przypadku mniejszych firm, niewłaściwe oszacowanie, na etapie wnioskowania, budżetu inwestycji o np. 100 tys. zł, istotnie zwiększa ryzyko po stronie przedsiębiorcy.

U małego przedsiębiorcy jak on ma się zdecydować na jakąś maszynę za 150 czy za 250 tysięcy, no to jest różnica, to robi różnicę, bo nawet, jeżeli ma 50% dofinansowania to on drugie 50 tys. musi wyciągnąć z kieszeni albo zarobić (wywiad indywidualny z IOB – potencjalnym usługodawcą)

Z punktu widzenia przedsiębiorców idealny instrument tego typu to taki, który „rezerwuje” jakąś pulę środków na inwestycje, w momencie ubiegania się o doradztwo. Po jego zakończeniu inwestycja/wdrożenie realizowane jest zgodnie z rekomendacjami płynącymi z doradztwa.

Uczestniczyłem w pisaniu wniosku innego dla innej firmy w innym działaniu ogólnopolskim, ale było właśnie tak samo zorganizowane, że na etapie właśnie tej usługi doradczej trzeba już wiedzieć, co chce się finansować później w inwestycji. To jest trudne. W wielu momentach pisania tego wniosku, w ogóle myślenia o tym produkcie, naprawdę wolelibyśmy napisać to dwuetapowo. Ale taka dwuetapowość <ma sens> pod warunkiem, że tak jakby są zablokowane w funduszach unijnych środki na tą drugą część. (wywiad indywidualny z beneficjentem – przedsiębiorcą)

Powiązanie kwoty na inwestycje z kwotą na doradztwo jest uzasadnione, jak można się domyślać, chęcią wyeliminowania projektów, gdzie doradztwo byłoby działaniem „fasadowym” a przedsiębiorca w gruncie rzeczy finansowałby działania inwestycyjne. Zastosowany mnożnik wymaga jednak przemyślenia bowiem nawet przy stosunkowo niewielkich kosztach inwestycji generuje koszt doradztwa, który może się stać barierą dla mniejszych firm

To jest interesujące, ale takie poziomy wsparcia <doradczego> akurat przerastają potrzeby mojej firmy (wywiad indywidualny z beneficjentem – przedsiębiorcą)

Instytucje otoczenia biznesu zwracały też uwagę, że pomoc doradcza bardzo często potrzebna jest również na etapie wdrożenia.

Mało kiedy są takie technologie, które da się w 100% przenieść do firmy. Najczęściej trzeba albo zmienić skalę, albo trzeba coś przerobić, bo na przykład firma dysponuje jakimiś tam narzędziami, czy jakąś swoją infrastrukturą i my musimy dopasować swoją technologię do ich infrastruktury, więc nie da jej się jeden do jednego przenieść (wywiad indywidualny z IOB – potencjalnym usługodawcą)

Pomimo, że regulamin konkursu wskazując jako podstawę udzielania pomocy w części wdrożeniowej jako pomoc de minimis stwierdza, że dopuszczalne jest finansowanie w ramach tej pomocy wszelkich kosztów związanych z wdrożeniem, dla IOB i przedsiębiorców nie jest jasne, że można w części wdrożeniowej finansować również koszty związane z doradztwem związanym z wdrożeniem i uruchomieniem inwestycji. W przyszłych planowanych konkursach należy wpisać informację o

możliwości finansowania doradztwa w części wdrożeniowej. Jest to tyle ważne, że koszt usługi doradczej „wdrożeniowej” powinien być uwzględniany w mnożniku wiążącym koszt usług doradczych i działań wdrożeniowych.

Kreowanie lub rozwój specjalistycznych usług świadczonych przez IOB na rzecz MSP

W tym instrumencie wsparcie otrzymują IOB na dofinansowanie kosztów przygotowania nowej usługi lub nowego zakresu świadczonej już usługi specjalistycznej lub pakietu usług w ramach profesjonalizacji oferty IOB. Do końca 2018 roku ogłoszono dwa nabory. Pierwszy nabór przeprowadzony w 2016 roku z alokacją 32,9 mln zł przyniósł 17 wniosków o dofinansowanie (na ok. 33% kwoty alokacji) z czego do dofinansowania zakwalifikowano 9 projektów. Łączna zakontraktowana w konkursie kwota wyniosła 6,0 mln (19% alokacji na konkurs). W drugim naborze złożono 3 wnioski (na ok. 96% alokacji), z czego do realizacji zaakceptowano 1 wniosek. Alokacja na konkurs wyniosła 20,1 mln zł a wyłoniono do realizacji projekt o wartości 8,96 mln zł (43% alokacji na konkurs).

Jedną z przyczyn małego, mierzonego liczbą złożonych wniosków, zainteresowania naborami jest stosunkowo mały potencjał IOB z województwa łódzkiego. W opracowaniu SOOIP województwo łódzkie znajduje się pod względem liczby IOB na 7 miejscu w kraju. W analizie przedstawionej w rozdziale 5.3. zidentyfikowano prawie 50 tego typu instytucji w województwie z tym, że nie wszystkie z nich są uprawnione do aplikowania w II.1.2 (np. niektóre IOB mają nieuregulowane w statutach kwestie związane z przeznaczaniem zysku na cele statutowe). Nie można się też oprzeć wrażeniu, czytając wnioski o dofinansowanie niektórych instytucji otoczenia biznesu aplikujących w pierwszym naborze, że były to działające komercyjnie firmy konsultingowe, które przekształciły się w podmioty non-profit, po to, żeby uzyskać dostęp do środków publicznych. Świadczy o tym historia ich działalności i profil usług, które oferują. Z kolei IOB mające dłuższą historię działalności, których udziałowcem są władze samorządowe, lokalne czy regionalne, przeżywają trudności z odnalezieniem się w nowej dla nich sytuacji braku bezpośredniego wsparcia „na działalność”. Stosunkowo łatwo dostępne środki w poprzedniej perspektywie finansowej na zwiększenie potencjału infrastrukturalnego nie szły w parze z przemyślanym biznes planem późniejszej działalności z ograniczonym wsparciem publicznym. Przerwa w finansowaniu pomiędzy perspektywami finansowymi spowodowała, że sytuacja finansowa IOB pogarszała się, co skłaniało do poszukiwania komercyjnych i poza funduszowych środków finansowania i jednocześnie skutkowało redukcją personelu i ograniczaniem działalności misyjnej.

Programujący zdawali sobie sprawę z niewielkiego potencjału IOB z województwa łódzkiego. Dlatego, jak wynika z rozmów z IZ RPO WŁ 2014-2020, stworzyli schemat wsparcia profesjonalizacji usług IOB, żeby ten potencjał wzmocnić. Pierwotny plan był taki, żeby przynajmniej 10% alokacji przeznaczyć na IOBy (profesjonalizacja usług) a 90% dla przedsiębiorców (schemat popytowy). Dwa pierwsze nabory w poddziałaniu II.1.2 pokazały, że prawdopodobnie przeszacowano popyt na wsparcie, zarówno, jeśli chodzi o IOB, jak i przedsiębiorców.

Na etapie programowania zostało zbyt dużo warunków nałożonych na sposób realizacji tych działań, była duża alokacja wyznaczona, na pewno te warunki wynikały z obaw Komisji, że środki zostaną ukierunkowane na wsparcie w takim modelu podażowym, że instytucje otoczenia biznesu będą się uzależniać od tych środków publicznych. Gdzieś tam ktoś przesadził w tych założeniach, może po prostu to jest kwestia tego, że też jednak firmy nie korzystają aż tak szeroko z tego typu usług (IDI, przedstawiciel IP RPO WŁ 2014-2020)

Brak popytu na usługi IOB jest rzeczywiście jedną z przyczyn nieaplikowania. Konieczność zaangażowanie w schemacie wsparcia profesjonalizacji usług, własnych niemałych środków skłania IOB, do liczenia potencjalnych korzyści finansowych z uruchomienia na zasadach rynkowych świadczenia takiej usługi. Tymczasem, jak już omawiano to wcześniej, popyt na usługi doradcze nie jest duży. Potwierdza to jeden z beneficjentów poddziałania II.1.2:

Jeżeli chodzi o przychody z tego, to zdecydowanie kulejąca działka poza paroma firmami, które udało się trochę po znajomości pozyskać, to to jest na tyle trudny rynek, że te przychody nie są generowane na bieżąco i raczej to samo się nie finansuje (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

Drugą przyczyną małego zainteresowania konkursem jest niski potencjał finansowy IOB, który ma wpływ na zdolność do zgromadzenia środków na wkład własny. Środki muszą pochodzić z działalności nie wspieranej ze środków publicznych. Skala tej działalności nie jest duża, a więc i środki na wkład własny nie są duże. Zaangażowane w jeden projekt, muszą zostać refundowane, żeby można było aplikować o kolejny. Jak powiedział jeden z przedstawicieli IOB:

My jesteśmy organizacją non profit, mimo, że spółka akcyjna, taki model. Ja po prostu muszę najpierw te pieniądze zarobić na działalności komercyjnej, żeby móc potem realizować projekty dotacyjne, tak wprost mówiąc. Wszystkie środki, które wypracowujemy przerzucamy dalej na projekty. Nam <poprzedni> projekt się zakończył w czerwcu, a my jeszcze <grudzień> nie mamy rozliczonych środków. <Dopiero> jak uwolnią się środki, to wtedy podejmuję decyzję, co ewentualnie dalej z tym fantem robić (przedstawiciel beneficjenta IOB)

Częściowym rozwiązaniem tego problemu, z punktu widzenia IOB, które często dysponują infrastrukturą która mogłaby być (i jest w rzeczywistości) wykorzystywana w projektach, byłoby dopuszczenie wkładu własnego w postaci rzeczowej.

Moglibyśmy na przykład wkład własny rozliczyć, co było niemożliwe, w postaci infrastruktury, którą posiadamy, wynajęcia sal, innych rzeczy. Ale to nie było możliwe w ramach tego projektu. Bo to mógłby być nasz wkład własny (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

Kolejną przyczyną są niedostateczne zasoby konieczne do realizacji projektów. Z 9 umów o dofinansowanie podpisanych w wyniku naboru pierwszego rozwiązano, z inicjatywy beneficjentów, 3 umowy. Prawdopodobną przyczyną był właśnie niedostateczny potencjał IOB do realizacji projektu na obowiązujących warunkach. Po zapoznaniu się z warunkami umowy⁶⁰ skonstatowali, że potencjalne korzyści z realizacji projektu nie są współmierne do kosztów a sama realizacja wymaga posiadania zasobów ludzkich i finansowych, których te podmioty prawdopodobnie nie posiadały. Jak komentuje to jeden z beneficjentów:

Jak ktoś ma instytucję otoczenia biznesu zarejestrowaną w mieszkaniu jednoosobową bez zespołu, bez potencjału, to on tego nie udźwignie, nie zrealizuje. Jeżeli on nie ma tych ludzi zatrudnionych, weźmy na to, że chce wyświadczyć 5 usług, i na liście płac nie ma nikogo albo ma jedną osobę, no to on tego też nie udźwignie. To w tym wniosku musi wpisać, kto to robi, ta osoba musi być zweryfikowana. Jak nie ma pewnej masy krytycznej uważam, że nie ma możliwości, żeby coś takiego stworzyć, bo już dzisiaj nie ma pieniędzy na to. To musi zainwestować swoje <środki> i to już jest bardzo trudne. (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

Pewną barierą, zdaniem respondentów w badaniu jakościowym, jest też konieczność posiadania akredytacji Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii lub wpisu do Bazy Usług Rozwojowych PARP, co ma gwarantować jakość usług świadczonych przez IOB. IOBy, które nie aplikowały o wsparcie często wskazywały to, jako przyczynę nieaplikowania, choć jednocześnie deklarowały chęć akredytowania się lub informowały, że są w trakcie procesu akredytacji. Formalnie brak akredytacji nie był przeszkodą w aplikowaniu, gdyż można było zadeklarować uzyskanie akredytacji już po podpisaniu umowy o dofinansowanie. Świadczy więc to raczej o braku motywacji do aplikowania niż było rzeczywistą przeszkodą. W przypadku centrów transferu technologii powstałych w oparciu o Ustawę o szkolnictwie wyższym, poza przeszkodami natury formalnej (CTT jako spółki celowe), ten brak motywacji wynika,

⁶⁰ Z badań wynika, że beneficjenci, w szczególności ci dla których wnioski piszą firmy doradcze, dopiero na etapie podpisywania umowy, po raz pierwszy ją czytają. Za: Ocena obciążeń administracyjnych beneficjentów PO IR 2014-2020, MIIR, 2017.

zdaniem respondentów w badaniu jakościowym, z posiadania stałych środków na działalność pochodzących z uczelni.

Moderator: A ma Pan jakąś opinię, dlaczego centrum transferu technologii na uczelni nie aplikuje o te pieniądze? Respondent: Pytanie jest dosyć proste. Z czego centrum transferu technologii ma kasę? M: No, z uczelni. R: Właśnie. (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

W drugim konkursie na profesjonalizację usług IOB zmieniono zasady udzielania wsparcia dopuszczając realizację projektów grantowych na rzecz inkubowanych start-upów, udzielanych na zasadzie pomocy de minimis. W ten sposób oferowany instrument wsparcia stał się atrakcyjny dla inkubatorów i akceleratorów technologicznych start-upów. Tego typu podmioty działają w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie, w związku z zaangażowaniem dużych pieniędzy publicznych w obecnej (i poprzedniej) perspektywie finansowej w fundusze wysokiego ryzyka, na rokujące sukces rynkowy start-upy. Te ostatnie wyłaniane są w procesach inkubacji i akceleracji, które z zasady nie przynoszą przychodów i zysków. Jest to więc nie tyle działalność pożytku publicznego (non-for profit), ile działalność nie przynosząca zysków. W związku z tym działalność ta znakomicie, z punktu widzenia IOB, nadaje się do finansowania środkami publicznymi. Z punktu widzenia polityk publicznych ten obszar również wart jest uwagi. Środki publiczne wypełniają tu lukę w systemie rynkowym, bowiem te etapy rozwoju start-upów niechętnie finansowane są przez inwestorów wysokiego ryzyka działających komercyjnie. Dla IOB korzyści z inkubacji i akceleracji przesunięte są w czasie. Jak powiedział jeden z beneficjentów pierwszego konkursu należących do tej kategorii IOB:

Bo korzyści są zupełnie gdzie indziej i dalej i szerzej. Bo korzyści nie powstają bezpośrednio w spółce i zresztą tak ma być. To tak ma być, że korzyścią na przykład jest dostęp do nowego produktu, który daje realną przewagę konkurencyjną na rynku (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

Z punktu widzenia wdrażających włączenie do tego instrumentu wsparcia finansowego uczestniczących w pilotażu MŚP było też sposobem na realizację większych budżetowo projektów niż w pierwszym naborze, czyli lepsze wykorzystanie alokacji. Z drugiej strony grono potencjalnych beneficjentów tego instrumentu wsparcia w województwie łódzkim jest wąskie – z przeprowadzonej w rozdziale 5.3 analizy wynika, że w województwie łódzkim działa ok. 10 podmiotów, które w swojej działalności usługowej oferują usługi inkubacji lub akceleracji dla start-upów. W konkursie złożono trzy wnioski na łącznie prawie 20 mln zł (96% alokacji), w tym dwa na usługi inkubacji i akceleracji. Jeden wniosek wybrano do dofinansowania. Umowa z potencjalnym beneficjentem nie została jeszcze podpisana.

Słabą stroną tego instrumentu wsparcia, z punktu widzenia potencjalnych beneficjentów, jest konieczność zaangażowania stosunkowo dużego kapitału własnego w „granty” dla uczestniczących w pilotażu start-upów. Budżet na „granty” stanowi największą część całkowitego budżetu projektu. Logika udzielanej usługi wymusza zaangażowanie tego kapitału w stosunkowo krótkim czasie – pod koniec jej realizacji, po zakończeniu okresu inkubacji i akceleracji, kiedy to start-upy mają otrzymać „grant” na wdrożenie wypracowanych modeli biznesowych. Biorąc pod uwagę długi okres refundacji środków potencjalny beneficjent staje przed koniecznością pozyskania dość dużych środków z rynku. Poza kosztem takiego rozwiązania, stanowi to też zapewne realną barierę dla wielu potencjalnych beneficjentów, o mniejszym potencjale finansowym. Zaliczka udzielana w wysokości 65% przyznanego dofinansowania tylko częściowo rozwiązuje problem.

Granty, które mamy przyznawać naszym wybranym w konkursie wewnętrznym <start-upom>, mamy wyłożyć ze swoich pieniędzy i dopiero czekać na refundację. Żeby to zrealizować znowu musimy wziąć kredyt jakiś bankowy pomostowy, zapłacić za prowizję, przygotowanie, prowizja, odsetki. Jest 65% zaliczki, ale to jest nieprzystosowane. Wszystko byłoby dobrze, jakbym przelewał 100 tysięcy i czekał aż wróć. Przelewam 100 tysięcy, składam wniosek o płatność, wraca 100 tysięcy. I tak miesiąc po miesiącu i za 7 lat skończymy. Ale to są seedowe pieniądze, to <są granty> a nie są przelewy. Jak mam

rozdać 8 milionów, dostanę 6 do rozdania <z zaliczki>, to pozostałe 2 muszę wyłożyć swoje. To <zaliczka> wystarczy czy nie wystarczy? (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

Warto zauważyć, że konkurencyjnym działaniem na poziomie krajowym jest działanie 2.5 PO IR wdrażane przez PARP, w którym umożliwiono pobranie zaliczek na kwotę nawet 90% wartości całkowitego dofinansowania.

Przedstawiciele IOB - potencjalni beneficjenci - wyrażali w wywiadach zainteresowanie tym schematem wsparcia i liczą na ogłaszanie kolejnych konkursów, bowiem w niektórych przypadkach powodem nieaplikowania była nieuregulowany status non-profit potencjalnego beneficjenta (np. w przypadku Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej)⁶¹.

8.3. Dotychczasowe efekty wsparcia

W przypadku wsparcia udzielonego bezpośrednio przedsiębiorcom na usługi doradcze świadczone przez IOB oddziaływanie wsparcia udzielonego w ramach II.1.2 zarówno, jeśli chodzi o skalę finansową jak i liczbę beneficjentów jest znikome. Przedmiotem dwóch projektów było wdrożenie systemu zarządzania ISO w przedsiębiorstwie, trzy dotyczyły elementów wdrażania systemu zarządzania relacjami z klientami (Customer Relationship Management) a dwie wspomaganie rozwiązaniami IT zarządzania przedsiębiorstwem. Większość z nich dotyczy więc nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem i według deklaracji beneficjentów wdrożenie ich pozytywnie wpłynęło lub wpłynie na konkurencyjność przedsiębiorstwa. Trudno jednak mówić o szerszym oddziaływaniu wsparcia na gospodarkę regionu. Według relacji programujących działanie II.1.2 miało być głównie skoncentrowane na wsparciu udzielanym bezpośrednio przedsiębiorcom. Ta formuła jednak się nie sprawdziła a na ocenę wsparcia w nowej formule łączącej grant na doradztwo z grantem na wdrożenie jeszcze za wcześnie, bo konkurs dopiero się rozpoczął. Z relacji potencjalnych beneficjentów i IOB wynika jednak, że można się tu spodziewać znacznie większego popytu. Podobnie przedstawiciele COP deklarują, że, sądząc po liczbie zapytań, zainteresowanie tym schematem wsparcia jest większe niż poprzednim.

W schemacie wsparcia skierowanym do IOB, którego celem była profesjonalizacja usług IOB każdy z beneficjentów zadeklarował po 3-4 nowe usługi, które powstaną w wyniku realizacji projektu. Można więc przyjąć, że na rynku pojawi się ponad 30 nowych profesjonalnych usług dla przedsiębiorstw. Deklarowane we wnioskach o dofinansowanie usługi dotyczyły: preinkubacji, inkubacji, akceleracji, kontrolingu, designu, transferu technologii / usług brokerskich, wsparcia zarządzania w wyniku zastosowania rozwiązań IT (w tym CRM) i internacjonalizacji. Z opisu usług wynika, że usługi te używając terminologii stosowanej w konkursach na innowacje produktowe, można uznać za raczej „nowe dla firmy” niż „nowe dla rynku”.

Relacje beneficjentów w wywiadach co do osiągniętych efektów wsparcia są zróżnicowane. Niektórzy z nich postawili przed sobą zbyt ambitne cele w pilotażu i mieli następnie duże problemy z osiągnięciem zaplanowanych wskaźników.

Natomiast ciężko się napracowaliśmy wszyscy, żeby taki wskaźnik spełnić i mieć różnych przedsiębiorców biorących udział. Niewiele oprócz tego, że powstał raport, który się bardziej sprowadzał do tego, że na początku to są potrzebne inne rzeczy, to przy bardzo dużej ilości czasu i sporej ilości zainwestowanych pieniędzy oraz tych wtopionych to muszę powiedzieć, że jakoś specjalnie z tamtego projektu zadowolony, delikatnie mówiąc, nie byłem. Oczywiście wynika to również na pewno z błędów po naszej stronie. (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB)

⁶¹ W działaniu 2.5 PO IR wnioskodawca nie musi mieć statusu non-for-profit

Inni beneficjenci deklarowali bardziej realistyczne wskaźniki liczby usługobiorców w pilotażu i udawało im się bez większych problemów osiągnąć zaplanowane wskaźniki projektowe. Przetestowanie usługi na kilku czy kilkunastu klientach nie przesądza oczywiście o sukcesie rynkowym. Rokowania co do rynkowego popytu na usługi są różne. Beneficjenci twierdzą, że minął zbyt krótki okres od zakończenia pilotażu, żeby można było mówić o sukcesie lub braku sukcesu rynkowego nowej usługi.

W niektórych przypadkach przyjęta przez IOB formuła realizacji projektu profesjonalizacji usług nie przyniosła oczekiwanego efektu w postaci wzrostu potencjału IOB do świadczenia nowych usług. Do realizacji usługi pilotażowej zaangażowano ekspertów zewnętrznych, którzy co prawda przeprowadzili pilotaż na wysokim poziomie, ku zadowoleniu jego uczestników, ale know-how związane z dostarczaniem takiej usługi w niewielkim stopniu pozostało w IOB prowadzącym projekt. Wynika to po raz kolejny z niewielkiego potencjału IOB i posiadanych przez nie zasobów ludzkich. Do profesjonalnych usług potrzebni są profesjonalni doradcy. Tymczasem IOB, skoncentrowane na pozyskiwaniu środków na działalność w ramach różnych grantów i projektów, posiadają raczej kadry do pozyskiwania środków i zarządzania projektami, niż ekspertów świadczących profesjonalne usługi dla biznesu.

Akurat osoba, z którą współpracowaliśmy w ramach projektu prawnik - no ja nie zatrudniłabym jej na pełen etat. <Tak samo> dziewczyna, która świadczyła nam usługi w ramach usługi pijarowskiej, To też jest zewnętrzna osoba. No, i umówmy się, że nie stać by mnie było na to, żeby ją zatrudnić. To know-how co zostało w firmie to tylko w postaci procedur i standardów. A nie zawsze ci zewnętrzni doradcy są zainteresowani tym, żeby się dzielić wypracowaną <wiedzą>, tylko to, co przeczytamy z formularzy, ale nie wszystko wyciągniemy. (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB).

Wyraźnie różnią się perspektywy beneficjentów działających w silnym powiązaniu z rynkiem komercyjnych, jak inkubatory i akceleratory technologicznych start-upów, i IOBów które powołane zostały przez samorząd lokalny lub regionalny do realizacji misji. Ci pierwsi podkreślają korzyści z realizowanego projektu dla integrowania i sieciowania w środowisku potencjalnych klientów komercyjnych.

No, bo jednak w przypadku instytucji otoczenia biznesu, to jest takie bardzo charakterystyczne, że wiele działań się siecjuje i przynosi efekty zupełnie z innej strony, w innym miejscu. Podjęto jakiś wysiłek, dużo ludzi z nami nawiązało jakieś kontakty i efektem tego są jakieś dalsze prace. (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB).

Ci drudzy nawiązują do swojej misji podmiotów wspierających rozwój lokalnej lub regionalnej przedsiębiorczości i podkreślają dysonans pomiędzy realizowaną misją a koniecznością utrzymywania się ze świadczenia komercyjnych usług. Nie ma w tej perspektywie środków na bezpośrednio zwiększenie umiejętności zawodowych posiadanego przez te instytucje personelu, często też dlatego, że ze względu na strukturę własnościową, te nie działające dla zysku niewielkie instytucje traktowane są jako duże przedsiębiorstwa, co praktycznie wyłącza je z ubiegania się o niektóre rodzaje wsparcia lub ze względu na niższą intensywność pomocy wsparcie staje się mniej atrakcyjne .

My nie możemy się szkolić, ja nie mogę swoich pracowników szkolić, bo jesteśmy w grupie kapitałowej, jesteśmy dużym przedsiębiorstwem. Więc ja bym bardzo chciała, żeby moi pracownicy mogli korzystać z takich szkoleń. No i nie ukrywam, że ja to tęsknię po prostu do formuły KSU (Krajowego Systemu Usług), w której ludzie byli naprawdę <szkoleni> (IDI, przedstawiciel beneficjenta IOB).

8.4. Wysokość alokacji

Na Poddziałanie II.1.2 alokowane jest obecnie 25,4 mln EUR⁶² co stanowi 8,3% całkowitej alokacji UE na oś II RPO WŁ 2014-2020 r. i 45,0%⁶³ alokacji na Działanie II.1. Na koniec 2018 roku w Poddziałaniu II.1.2 zakontraktowanych było 12 umów na kwotę 3,6% alokacji. Jedna umowa z 3 naboru na kwotę 9,0 mln zł jest w trakcie podpisywania. W trwającym obecnie naborze 4, w pierwszej rundzie złożono wnioski na łączną kwotę dofinansowania w wysokości 7,6 mln zł. Trwa obecnie druga runda 4 naboru, która zakończy się w lutym 2019 r.

Zakładając, że w II rundzie naboru 4 zainteresowanie wsparciem będzie podobne jak w pierwszej rundzie i zakładając (optymistycznie) że wszystkie złożone wnioski otrzymają dofinansowanie po zakończeniu tego naboru zakontraktowane zostanie dodatkowe 15,2 mln zł.

Wykorzystanie środków alokowanych na poddziałanie II.1.2 wyniesie więc łącznie 27,8 mln zł i będzie stanowić ok. 26% alokacji na Poddziałanie II.1.2.

W 2019 r. zaplanowano⁶⁴ w Działaniu II.1.2 dwa nabory na profesjonalizację usług IOB (typ projektu 1 - kreowanie lub rozwój specjalistycznych usług świadczonych przez IOB na rzecz MŚP) na łączną kwotę ok. 59,8 mln zł oraz jeden nabór na typ projektu 2 - wsparcie prorozwojowych usług doradczych o specjalistycznym charakterze świadczonych MŚP przez IOB o alokacji 12,8 mln zł.

Wydaje się, że dokonane już i rekomendowane zmiany w konstrukcji instrumentów wsparcia (dotyczące zarówno łączenia doradztwa z wdrożeniem, bonów na doradztwo udzielanych za pośrednictwem operatora grantów, jak i profesjonalizację usług IOB zajmujących się inkubacją i akceleracją przez włączenie do schematu wsparcia funduszu grantów dla inkubowanych start-upów) spowodują większe zainteresowanie przedsiębiorców i IOB z województwa łódzkiego aplikowaniem.

Mimo to, biorąc pod uwagę niski potencjał IOB w województwie łódzkim (liczba IOB, ich potencjał finansowy oraz zasoby ludzkie) oraz niewielkie zainteresowanie usługami doradczymi ze strony przedsiębiorców wydaje się, że alokacja przeznaczona na nabory w 2019 roku nie zostanie wykorzystana w pełni.

W przypadku wsparcia inkubacji i akceleracji (typ projektu 1) szacujemy na podstawie przeprowadzonych rozmów, że kilka IOB będzie zainteresowanych tym konkursem. Można więc przyjąć, że w tym schemacie wsparcia uda się jeszcze zakontraktować ok. 30-40 mln zł (a nie 60 mln zł, jak zaplanowano na 2019 r.). Skala zainteresowania doradztwem z wdrożeniem (typ projektu 2) ujawni się po zakończeniu obecnie trwającego konkursu. Już po pierwszej rundzie widać, że zainteresowanie wsparciem w tym schemacie przekroczyło prawie dwukrotnie budżet alokowany na obie rundy. Z szacowaniem możliwej do zakontraktowania alokacji w ewentualnych kolejnych naborach lepiej jednak poczekać na zakończenie obecnego naboru.

Wydaje się, że można uruchomić rekomendowane przez nas wsparcie prorozwojowych usług doradczych bez komponentu wdrożeniowego, dla prostszych i tańszych usług w formule „bonów na doradztwo” dystrybuowanych przez operatora wybranego w konkursie. Wydaje się, biorąc pod uwagę potencjał organizacyjny IOB z regionu łódzkiego, że uda się wybrać 1 lub 2 operatorów. Szacujemy, że alokowane środki nie powinny przekroczyć ok. 5 mln zł.

⁶² SZOOP, grudzień 2019

⁶³ Pierwotnie (SZOOP z 17 sierpnia 2015) odpowiednie odsetki wynosiły: 9,2% całkowitej alokacji i 40,0% alokacji na Działanie II.1. Wynika to z przesunięć środków wewnątrz osi i powiększenia alokacji na oś II. Alokacja na Poddziałanie II.1.2 pozostała niezmienną.

⁶⁴ Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020* na 2019 rok (wersja z dnia 31 stycznia 2019 roku)

Sumując więc dotychczasowe kontraktowanie i przedstawione powyżej prognozy, w wariacie optymistycznym wydaje się, że można oczekiwać zakontraktowania w Poddziałaniu II.1.2, łącznie ok. 70 mln zł. Pozostaje więc do wykorzystania ok. 38 mln zł. Te środki należy przesunąć do innych działań w osi II, tam gdzie obserwuje się odpowiedni potencjał absorpcyjny i jest to uzasadnione celami programu. Wydaje się, że taki potencjał posiada w największym stopniu⁶⁵ Działanie II.3.

8.5. Podsumowanie

Wsparcie prorozwojowych usług doradczych o specjalistycznym charakterze świadczonych MŚP przez IOB

Instrument wsparcia, działający **w modelu popytowym**, polegający na udzieleniu dotacji przedsiębiorcy, który następnie poszukuje wykonawcy usługi na rynku cieszył się znikomym zainteresowaniem przedsiębiorców. W pierwszym naborze złożono 7 wniosków i podpisano 7 umów o dofinansowanie (z czego jedną rozwiązano na prośbę beneficjenta) na łączną kwotę ok. 1% alokowanej na konkurs kwoty. Zidentyfikowano następujące przyczyny niepowodzenia naboru:

- Niski popyt na usługi doradcze wśród MŚP wynikający z braku świadomości potrzeby korzystania z takich usług,
- Krótki okres realizacji (12 miesięcy od złożenia wniosku o dofinansowanie). Okres ten jest stosunkowo krótki biorąc dodatkowo pod uwagę czas oceny wniosków - od złożenia wniosku do podpisania umowy,
- Niska skala wsparcia (maksymalna wartość dofinansowania – 25 tys. zł). Wsparcie dotyczy tylko najprostszycy usług, a usługi naprawdę specjalistyczne, droższe, pozostają poza zasięgiem beneficjentów tego instrumentu,
- Formuła popytowa wyklucza aktywność „sprzedażową” usługobiorcy. Wobec tego nie ma kto przekonać przedsiębiorcy, że warto skorzystać z usługi,
- Brak zainteresowania tym schematem wsparcia firm doradczych piszących wnioski. Przy tak małej skali wsparcia wynagrodzenie dla doradcy, które jest proporcjonalne do uzyskanej dotacji, jest niesatysfakcjonujące dla doradcy. W związku z tym znika ważny kanał dystrybucji informacji do potencjalnych beneficjentów i rekrutacji wnioskodawców do schematu wsparcia,
- Koszty administracyjne związane z aplikowaniem, procedurą konkurencyjności w przypadku wyboru wykonawcy usługi i realizacją umowy. Obniżają i tak już niewielką skalę wsparcia. Szczególnie zniechęcający i podnoszący koszt aplikowania jest brak generatora wniosków,
- Konkurencja analogicznego, ale atrakcyjniejszego instrumentu oferowanego przez PARP (działanie 2.3.1. PO IR). Skala wsparcia jest znacznie większa (koszty kwalifikowalne 8 krotnie większe niż RPO WŁ), długi okres realizacji (36 miesięcy), mniejsze obciążenia administracyjne (generator wniosków).

W drugim naborze ogłoszonym w listopadzie 2018 roku, który obecnie trwa, zmieniono szereg parametrów wsparcia w tym instrumencie. Przede wszystkim zwiększono, dziesięciokrotnie w stosunku do pierwszego naboru, kwotę wydatków kwalifikowanych – do 250 tys. zł na usługę. Nie wprowadzono limitu czasu realizacji usługi. Zmniejszono obciążenia administracyjne zmieniając formę składania wniosku o dofinansowanie na elektroniczną (płyta CD lub inny nośnik). Co najważniejsze – dodano **komponent wdrożeniowy**. Wartość wydatków związanych wdrożeniem rezultatu jednej usługi wynosić może maksymalnie 200% całkowitej wartości kosztów kwalifikowalnych tej usługi. Postulowalibyśmy zwiększenie tego mnożnika przynajmniej do 300%, aby komponent doradczy nie

⁶⁵ Zawarte umowy i decyzje o dofinansowaniu stanowią 86% alokacji, a „popyt” na wsparcie (mierzony np. liczbą złożonych poprawnych formalnie wniosków (690) do planowanej liczby podpisanych umów na koniec 2018 r. (204)) przekroczył ponad trzykrotnie oczekiwania, źródło: Informacja kwartalna z realizacji RPO WŁ 2014-2020 po IV kwartale

stanowił bariery dla mniejszych firm dla wdrożeń w o skali 300 - 400 tys. zł. Powiązanie usługi doradczej z wdrożeniem jest właściwym posunięciem, bowiem z badania PARP dotyczącego rynku usług proinnowacyjnych wynika, że co drugi przedsiębiorca korzystający z usług doradczych poszukuje ich w związku z planowaną inwestycją rozwojową. Obecność środków na wdrożenie w poddziałaniu II.1.2 może służyć jako zachęta do podjęcia inwestycji, a wsparcie na doradztwo daje szansę na optymalizację podejmowanych działań inwestycyjnych. Obecnie trwa nabór wniosków o dofinansowanie. Zastrzeżenia budzi niska kwota alokacji przeznaczona na konkurs – łącznie 4,3 mln zł co pozwoli sfinansować, ok. 12-15 projektów. Wydaje się, sądząc po opiniach na ten temat uzyskanych w wywiadach, zainteresowanie tym schematem wsparcia będzie znacznie większe. Z badań jakościowych wynika, że zmobilizował on przedsiębiorców, którzy widzą realną korzyść w komponencie wdrożeniowym a także IOBy, które widzą swoją rolę w komponencie doradczym. W konsekwencji usługa jest „sprzedawana” przez IOBy, które liczą na to, że zostaną wybrane, jako usługodawcy przez „zrekrutowane” przez siebie przedsiębiorstwa. Potwierdzają to wyniki pierwszej rundy naboru, która zakończyła się 31.01.2019. Złożono 27 wniosków o całkowitej wartości 11,7 mln zł, w tym wartość dofinansowania to 7,6 mln zł.

Przedsiębiorcy i IOBy wypowiadali się natomiast krytycznie na temat w konstrukcji tego instrumentu wsparcia, polegającej na konieczności opisu wdrożenia (inwestycji), które ma być wynikiem doradztwa, już we wniosku o dofinansowanie, a więc w momencie, kiedy nie wiadomo jeszcze jakie będą rekomendacje wynikające z doradztwa. Beneficjent powinien mieć możliwość, uzasadniając to udokumentowanymi rekomendacjami z części doradczej, zmian w specyfikacji działań przewidzianych częścią inwestycyjną/wdrożeniową (bez możliwości zwiększania jej budżetu). Warto też dodać do opisu instrumentu informację, że część wdrożeniowa dopuszcza możliwość usług doradczych związanych z samym wdrożeniem i wliczać koszt doradztwa „wdrożeniowego” do mnożnika.

Niezależnie od instrumentu wsparcia z komponentem wdrożeniowym warto zachować możliwość aplikowania o wsparcie prostszych i tańszych usług doradczych dla firm niezainteresowanych komponentem wdrożeniowym. Zważywszy na omówione powyżej słabe strony instrumentu oferowanego w pierwszym naborze warto rozważyć możliwość **dystrybucji tego wsparcia za pośrednictwem operatora grantów na doradztwo**. Rozwiązania operacyjne mogą zostać opracowane na podstawie doświadczeń „bonów na szkolenia”, które są rozprowadzane w tej formule w województwie łódzkim. Wydaje się, że w województwie łódzkim jest przynajmniej kilka podmiotów, które mają potencjał organizacyjny, żeby podjąć się tego zadania. Kilka z nich ma obecnie doświadczenia z rozprowadzaniem „bonu na szkolenia” a jeden pełnił przez długi okres rolę Regionalnej Instytucji Finansującej, co pozwoliło mu zdobyć odpowiednie doświadczenie. Wdrożenie wsparcia na doradztwo w tej formule zmniejszy obciążenia administracyjne i uprości proces ubiegania się o dotację przedsiębiorców. Zwiększy się możliwość promowania tego instrumentu, bo pojawi się „sprzedawca” usług w postaci pośrednika zainteresowanego pozyskaniem beneficjentów wsparcia. Ponieważ instrument ma dotyczyć usług prostszych rekomendujemy ustalenie maksymalnej wartości kosztów kwalifikowalnych na poziomie 100 tys. zł. Jest to również ważne ze względu na potencjalną konkurencję z instrumentem „bony na szkolenia”, który dopuszcza elementy doradztwa w pakiecie usług wykonawczy szkoleń.

Kreowanie lub rozwój specjalistycznych usług świadczonych przez IOB na rzecz MŚP

W tym instrumencie wsparcie otrzymują IOB na dofinansowanie kosztów przygotowania nowej usługi lub nowego zakresu świadczonej już usługi specjalistycznej lub pakietu usług w ramach **profesjonalizacji oferty IOB**. Do końca 2018 roku ogłoszono dwa nabory. W obu przypadkach zainteresowanie konkursem należy uznać za niesatysfakcjonujące. Najważniejsze przyczyny to:

- Niewielka liczba potencjalnych beneficjentów schematu wsparcia. W różnego typu analizach identyfikuje się od 30 do 50 IOB w województwie łódzkim. Z tego część nie jest uprawniona do aplikowania w poddziałaniu II.1.2 bowiem nie spełniają kryterium działalności non-for profit (np. Centrum Transferu Technologii Politechniki Łódzkiej, a także Łódzka Specjalna Strefa

Ekonomiczna, lub inne IOB, które nie uregulowały w statutach kwestii przeznaczania zysku na cele statutowe). W przypadku drugiego naboru grono potencjalnych beneficjentów profesjonalizacji usług inkubacji i akceleracji jest jeszcze węższe – dotyczy ok. 10 podmiotów zajmujących się tego typu działaniami na terenie województwa łódzkiego,

- Niewielki potencjał finansowy IOB, który ma wpływ na zdolność do zgromadzenia środków na wkład własny. Środki na wkład własny pochodzą z działalności komercyjnej. Skala tej działalności nie jest duża, a więc i środki na wkład własny nie są duże. Zaangażowane w jeden projekt, muszą zostać refundowane, żeby można było aplikować o kolejny. Ogranicza to zdolność wielu IOB do aplikowania,
- Niewielki potencjał IOB w zakresie kadry doradczej. IOBy finansują się najczęściej z programów publicznych. Trzon ich kadry stanowią zatem pracownicy umiejący aplikować o środki i zarządzać projektami. Nie stać ich na utrzymywanie na stałe ekspertów-doradców, których pozyskują do projektów z rynku. Ta formuła nie sprzyja budowaniu własnego zespołu ekspertów. Osłabia jednocześnie korzyści z uczestnictwa w obecnym schemacie profesjonalizacji usług w II.1.2. Po zakończeniu pilotażu usługi, dotyczące jej know-how „odchodzi” wraz z zewnętrznymi doradcami świadczącymi usługi w projekcie.

Formuła wsparcia, która zastosowano w drugim naborze (**z grantami dla inkubowanych start-upów**) jest atrakcyjna dla IOBów zajmujących się inkubacją i akceleracją start-upów. Tego typu podmioty działają w odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie, w związku z zaangażowaniem dużych pieniędzy publicznych w obecnej (i poprzedniej) perspektywie finansowej w fundusze wysokiego ryzyka, na rokujące sukces rynkowy start-upy. Procesy inkubacji i akceleracji z zasady nie przynoszą przychodów i zysków. W związku z tym działalność ta znakomicie, z punktu widzenia IOB, nadaje się do finansowania środkami publicznymi. Również z punktu widzenia polityk publicznych ten obszar wart jest uwagi. Środki publiczne wypełniają tu lukę w systemie rynkowym, bowiem te etapy rozwoju start-upów niechętnie finansowane są przez inwestorów wysokiego ryzyka działających komercyjnie. W wywiadach z potencjalnymi beneficjentami wyrażali oni zainteresowanie tym schematem wsparcia i liczą na ogłaszanie kolejnych konkursów, bowiem w niektórych przypadkach powodem nieaplikowania była nieuregulowany status non-profit potencjalnego beneficjenta (np. w przypadku Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej). Zgłaszano też zastrzeżenia do sposobu finansowania tej usługi, który nie jest przystosowany do formuły działania funduszy seed, jakim w istocie jest komponent pilotażu dla start-upów. Wydatkowanie w stosunkowo krótkim czasie dużej kwoty na wsparcie finansowe start-upów biorących udział w pilotażu słabo się sprawdza w modelu refundacji, a zaliczka w wysokości 65% jest niewystarczająca. Oznacza to dodatkowe koszty na pożyczki pomostowe związane z funduszem grantowym. W „konkurencyjnym” schemacie wsparcia na akcelerację start-upów finansowanym z działania 2.5 PO IR zastosowano znacznie bardziej „przyjazne” dla beneficjentów rozwiązanie. Łączna kwota zaliczki może sięgać 90% całkowitej wysokości dofinansowania a bezpieczeństwo środków publicznych gwarantowane jest przez ograniczenie jednorazowej transzy zaliczki do 30% całej kwoty dofinansowania. Wydaje się, że te rozwiązania warto zastosować w kolejnych konkursach. Schemat ten jest atrakcyjny dla IOB zajmujących się inkubacją i akceleracją o mniejszym potencjale finansowym, ze względu na to, że w programie krajowym PO IR minimalna wartość dofinansowania projektu wynosi 10 mln zł. Zainteresowane są nim także te IOB, które już uzyskały wsparcie z programu PO IR.

Konkludując, przeprowadzone zmiany w konstrukcji instrumentów wsparcia i ewentualne zmiany rekomendowane w niniejszej ewaluacji powinny zwiększyć zainteresowanie IOB i przedsiębiorców instrumentami wsparcia w Poddziałaniu II.1.2. Wydaje się, że w Poddziałaniu można oczekiwać zakontraktowania łącznie ok. 70 mln zł. Pozostaje więc do wykorzystania ok. 38 mln zł. Te środki należy przesunąć do innych działań w osi II, tam gdzie obserwuje się odpowiedni potencjał absorpcyjny i jest to uzasadnione celami programu (np. do Działania II.3).

9. REKOMENDACJE

Program operacyjny: Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020

Tytuł badania: Ocena trafności wsparcia sfery B+R w ramach RPO WŁ 2014-2020

Instytucja zlecająca badanie: Instytucja Zarządzająca RPO WŁ 2014-2020

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
Działanie I.1								
1	Jednostki naukowe z woj. łódzkiego nie mają istotnych alternatywnych możliwości uzyskania finansowania projektów rozwoju infrastruktury badawczej innych niż działanie I.1. (str. 44-45)	Rekomenduje się kontynuację działania I.1, w tym w szczególności przeprowadzenie kolejnych naborów wniosków, a także włączenie kolejnych projektów do kontraktu terytorialnego	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej) IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)	Ponowne ogłoszenie konkursów oraz rewizja listy projektów B+R w kontrakcie terytorialnym	31.12.2019 r.	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	W krótkim okresie: skuteczne wykorzystanie alokacji. W dłuższej perspektywie: zwiększenie potencjału B+R woj. łódzkiego.
2	Realizacja działania I.1 jest nadmiernie skomplikowana i przeregulowana. W efekcie realizacja poszczególnych	Rekomenduje się w odniesieniu do perspektywy finansowej UE 2014-2020, jak również w	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej)	Przygotowanie propozycji nowych, uproszczonych i elastycznych mechanizmów wsparcia.	31.12.2021 r.	Horyzontalna operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Lepsze dopasowanie interwencji do potrzeb i możliwości

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	projektów oraz całego działania może być mniej efektywna niż zakładano. (str. 44)	odniesieniu do perspektywy finansowej UE 2021-2027, opracowanie prostszego schematu wsparcia projektów rozwoju infrastruktury B+R w jednostkach badawczych.	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego	W szczególności elastycznie powinno być traktowane wykorzystanie infrastruktury w ramach trzech głównych zakresów działalności jednostek naukowych i szkół wyższych (badania podstawowe, badania stosowane / współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, działalność edukacyjna)				jednostek B+R w regionie
Działanie I.2								
3	Zainteresowanie łódzkich firm ubieganiem się o wsparcie na inwestycje w infrastrukturę badawczą jest niewielkie. Wpływ na taką sytuację ma przede wszystkim niska intensywność wsparcia, niekompensująca w wystarczającym stopniu ryzyka oraz de facto	Wprowadzenie w poddziałaniu I.2.1 możliwości sfinansowania inwestycji w infrastrukturę B+R w oparciu o schemat pomocy de minimis	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej) IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)	Ogłoszenie dedykowanego naboru na inwestycje w infrastrukturę B+R w oparciu o pomoc de minimis (mógłby nosić nazwę „mała infrastruktura badawcza) i być adresowany do firm o mniejszym potencjale finansowym czyli mikro i małych.	31.12.2019 r.	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Pozytywny wpływ na kontraktację – wzrost zainteresowania poddziałaniem I.2.1 ze strony firm z uwagi na wzrost intensywności wsparcia

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	niekomercyjnego charakteru inwestycji w infrastrukturę B+R (co do zasady sama infrastruktura nie ma potencjału do generowania przychodów, te pojawiają się dopiero po wdrożeniu wyników prac badawczych prowadzonych z wykorzystaniem zakupionej infrastruktury). Należy podkreślić, że intensywność wsparcia w przypadku infrastruktury badawczej jest taka sama jak w przypadku „typowych” inwestycji w środki trwałe, niezwiązanych z aktywnością badawczą firmy. (str. 50-51)	Perspektywa finansowa UE 2021 - 2027 Zwiększenie intensywności wsparcia w perspektywie finansowej UE 2021-2027 w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę B+R.	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju	Alternatywnie w ramach jednego naboru można zastosować dwie podstawy prawne udzielania pomocy – regionalną pomoc inwestycyjną oraz pomoc de minimis Opracowanie dedykowanej inwestycjom w infrastrukturę B+R podstawy prawnej, która przewidywałaby intensywność wsparcia zbliżoną do dotychczasowej intensywności obowiązującej w odniesieniu do projektów badawczo-rozwojowych				
4					W związku z opracowywaniem dokumentów legislacyjnych dotyczących perspektywy finansowej 2021-2027	Horyzontalna operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Lepsze dopasowanie wsparcia do specyfiki wspieranych projektów oraz potrzeb przedsiębiorców
5	Poziom kontrakcji w poddziałaniu I.2.1 to zaledwie 13%. Zainteresowanie	Realokacja środków z poddziałania I.2.1 na instrumenty	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament	Wprowadzenie zmian w indykatywnym planie finansowym. Wysokość realokacji	31.12.2019 r.	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Usunięcie ryzyka niewykorzystania środków

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	naborami systematycznie spada. Alokacja na działanie I.2 należy do jednych z najwyższych w kraju i jest nieadekwatna z punktu widzenia potencjału badawczego województwa łódzkiego. (str. 77-78)	wsparcia spoza priorytetu inwestycyjnego 1b	Polityki Regionalnej)	powinna zostać określona po przeprowadzeniu ewaluacji mid-term RPO WŁ, w której zidentyfikowane zostaną działania o wysokim potencjale absorpcyjnym oraz po przeprowadzeniu w poddziałaniu I.2.1 naboru, w którym podstawą udzielania pomocy będzie de minimis.				
6	Intensywność wsparcia uzależniona jest od poziomu gotowości technologicznej, której dotyczą prace badawcze. Komplikuje to proces aplikowania o wsparcie oraz jego rozliczanie (różne poziomy dofinansowania w tym samym projekcie jeżeli obejmuje on zarówno badania przemysłowe jak i prace rozwojowe). Ponadto linia rozgraniczająca badania	Perspektywa finansowa UE 2021 - 2027 Ujednoczenie intensywności wsparcia w przypadku projektów badawczo-rozwojowych	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju	Uwzględnienie w regulacjach prawnych dotyczących wsparcia projektów B+R w perspektywie finansowej UE 2021-2027 jednego poziomu dofinansowania zarówno dla badań przemysłowych jak i prac rozwojowych. Poziom ten mógłby stanowić średnią z dotychczasowych poziomów.	W związku z opracowywaniem dokumentów legislacyjnych dotyczących perspektywy finansowej 2021-2027	Horyzontalna operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Redukcja obciążeń administracyjnych

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	<p>przemysłowe od prac rozwojowych nie zawsze jest łatwa do wyznaczenia, mogą w tym zakresie pojawiać się wątpliwości i spory natury naukowej.</p> <p>(str. 65-66)</p>							
7	<p>Zgodnie z wytycznymi w zakresie kwalifikowalności wydatków w projektach badawczo-rozwojowych zakup aparatury badawczej nie jest kosztem kwalifikowalnym. Kwalifikowalna jest amortyzacja aparatury czy też raty leasingowe natomiast dla części przedsiębiorstw nie są to rozwiązania tak atrakcyjne jak możliwość nabycia aparatury. Istnieją firmy, które nie posiadają zaplecza badawczego niezbędnego do</p>	<p>Stworzenie możliwości nabywania w ramach projektów B+R wspieranych w poddziałaniu I.2.2 zakupów aparatury badawczej</p>	<p>IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej)</p> <p>IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)</p>	<p>Uwzględnienie w zasadach udzielania wsparcia w poddziałaniu I.2.2 możliwości nabycia aparatury w oparciu o pomoc de minimis lub w oparciu o regionalną pomoc inwestycyjną [podobny schemat stosowany jest w województwie wielkopolskim]. Wartość nabywanej aparatury powinna być ograniczona (np. do 10 / 20% całkowitej wartości kosztów kwalifikowalnych w projekcie) tak by projekt nie tracił</p>	31.12.2019 r.	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Pozytywny wpływ na kontraktację – wzrost zainteresowania poddziałaniem I.2.2 ze strony firm z uwagi na rozszerzenie zakresu wsparcia

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	realizacji konkretnego projektu badawczego. (str. 66-67)			swojego stricte badawczego charakteru i by poddziałanie I.2.2 nie stało się konkurencją dla poddziałania I.2.1				
8	Nabór dotyczący tzw. bonów na innowacje cieszył się bardzo małym zainteresowaniem. Wartość wnioskowanego dofinansowania stanowiła zaledwie kilkanaście procent alokacji na nabór. Część łódzkich firm w ogóle nie miała wiedzy o pojawieniu się w RPO WŁ 2014-2020 takiego instrumentu. Konkurencją dla bonu łódzkiego jest bon oferowany z poddziałania 2.3.2 PO IR mający tę zaletę, iż komponent wdrożeniowy objęty jest odrębnym wnioskiem o dofinansowanie.	Wprowadzenie zmian w warunkach udzielania wsparcia dotyczących komponentu wdrożeniowego, kryteriów wyboru projektów oraz katalogu usługodawców	IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)	Wprowadzenie zmian w dokumentacji konkursowej polegających na: - umożliwieniu ubiegania się o wsparcie na wdrożenie wyników usługi dopiero po jej zakończeniu, - rozszerzeniu katalogu podmiotów mogących świadczyć usługę badawczą (np. o CBR-y, laboratoria posiadające akredytację PCA, centra transferu technologii, spółki celowe uczelni, akredytowane przez MiiR, IOB) - modyfikację kryteriów wyboru projektów np.	30.03.2019 r.	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Pozytywny wpływ na kontraktację – wzrost zainteresowania bonami ze strony firm z uwagi na wzrost atrakcyjności warunków przyznawania wsparcia a także większą wiedzę potencjalnych wnioskodawców i usługodawców na temat instrumentu

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	(str. 68-72)			<p>rezygnację z kryterium „potencjał innowacyjny wnioskodawcy” lub obniżenie jego wagi punktowej</p> <p>- wprowadzenie zasady, że kryteria merytoryczne punktowe są stosowane tylko wtedy gdy wartość dofinansowania we wnioskach wybranych do dofinansowania przekracza wartość alokacji na nabór</p> <p>- wyraźne podkreślenie w regulaminie konkursu, że istnieją sytuacje kiedy beneficjent nie ma obowiązku wdrażania wyników usługi (gdy wynik usługi przesądza o braku ekonomicznego uzasadnienia dla dokonywania wdrożenia)</p>				

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
9		Intensyfikacja działań informacyjno-promocyjnych dotyczących bonu	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej) IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)	Promocja bonu wśród potencjalnych wnioskodawców – zarówno przedsiębiorstw jak i potencjalnych usługodawców (np. jednostek naukowych)	31.12.2019 r.	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	
10	Wartość komponentu wdrożeniowego zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa nie może przekraczać 50% całkowitej wartości kosztów kwalifikowalnych w projekcie. Z badań wynika, że wartość komponentu wdrożeniowego jest zdecydowanie większa niż wartość usługi badawczej/prac badawczo-rozwojowych. (str. 67)	Zniesienie 50% limitu dotyczącego wartości komponentu wdrożeniowego	Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju	Zmiana zapisu Umowy Partnerstwa tak by umożliwić dofinansowanie realizacji projektów, w których wartość komponentu wdrożeniowego przekracza 50% całkowitej wartości kosztów kwalifikowalnych w projekcie	31.12.2019 r.	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Pozytywny wpływ na kontraktację – wzrost zainteresowania z uwagi na wzrost atrakcyjności warunków przyznawania wsparcia.
11	Czynnikiem obniżającym motywację do aplikowania o środki jest mnogość wymogów formalno-prawnych i	Redukcja obciążeń administracyjnych związanych z procesem ubiegania się o	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej)	Wprowadzenie następujących zmian: - opracowanie jednoczęściowej	30.06.2019 r. (rekomendacja dot. generatora wniosków – kolejna	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Pozytywny wpływ na kontraktację – wzrost zainteresowania z uwagi na redukcję

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	<p>związany z nią poziom skomplikowania procesu aplikowania. Dla większości badanych firm przygotowanie wniosku było skomplikowane. Ponad 2/3% wnioskodawców korzystało na tym etapie ze wsparcia firmy doradczej. Jednym z głównych atutów NCBR jest obsługa procesu aplikowania o środki i podpisywania umowy za pomocą narzędzia informatycznego (generatora).</p> <p>(str. 55, 56, 65, 66)</p>	środki z działania 1.2	<p>Departament Cyfryzacji</p> <p>IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)</p>	<p>wersji wniosku o dofinansowanie,</p> <ul style="list-style-type: none"> - uproszczenie wniosku o dofinansowanie poprzez rezygnację z niektórych pól (np. sposób promocji projektu - Opracowanie generatora wniosków dedykowanego projektom z obszaru badań i rozwoju, - uproszczenie załącznika analiza ekonomiczno – finansowa, - wprowadzenie limitów znaków w poszczególnych polach wniosku 	perspektywa finansowa)			obciążeń administracyjnych.
12	<p>Wsparcie z działania 1.2 ograniczone jest do firm, których projekty oddziałują na regionalne inteligentne specjalizacje). Zidentyfikowano firmy, które sygnalizowały problemy ze</p>	Umożliwienie ubiegania się o wsparcie projektom, które nie wpisują się ani nie oddziałują na RIS	<p>IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej)</p> <p>IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)</p>	Ogłoszenie pilotażowego naboru dedykowanego projektom spoza RIS (w ramach tzw. mechanizmu eksperymentacji) lub w ramach planowanych	31.12.2019 r.	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Pozytywny wpływ na kontraktację – rozszerzenie katalogu podmiotów mogących ubiegać się o wsparcie

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	spełnieniem kryterium dotyczącego RIS. (str. 56, 57)			naborów wydzielenie puli środków na projekty spoza RIS				
13	63% wnioskodawców uważa informacje o możliwości pozyskania z RPO WŁ 2014-2020 dotacji z działania I.2 za łatwo dostępne. 45%wnioskodawców uzyskało informację od firmy doradczej 38% badanych miało przed złożeniem wniosku mylne wyobrażenie, że wsparcie z RPO WŁ 2014-2020 na realizację prac B+R jest zarezerwowane tylko dla wąskiej grupy firm opracowujących innowacje w skali światowej. Istnieje grono firm, które nie zaliczają prowadzonych przez siebie działań B+R do aktywności badawczej, mimo że spełniają kryteria prac badawczo-	Intensyfikacja działań informacyjno - promocyjnych skierowanych do potencjalnych wnioskodawców działania I.2	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej) IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)	Wykorzystanie różnych kanałów komunikacji pozwalających na dotarcie do szerokiego grona firm np.: live chat na stronie www, kontakt poprzez izby branżowe/organizacje przedsiębiorców, Promowanie nie tylko instrumentów wsparcia ale również COP jako instytucji wspierającej projekty badawcze. Położenie dużego nacisku na działania uświadamiające przedsiębiorcom czym są prace badawczo-rozwojowe.	31.12.2019 r.	Programowa operacyjna	Innowacyjność oraz badania i rozwój	Pozytywny wpływ na kontraktację – wzrost zainteresowania działaniem 1.2 ze strony firm z uwagi na większą wiedzę na temat możliwości pozyskania wsparcia

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	rozwojowych. Skutkuje to tym, że firmy te same wykluczają się z katalogu potencjalnych wnioskodawców poddziałania działania I.2. (str. 52-55)			Kontynuacja pilotażowej inicjatywy „akcja konsultacja”				
Poddziałanie II.1.2								
Wsparcie prorozwojowych usług doradczych o specjalistycznym charakterze świadczonych MŚP przez IOB								
14	Aplikowanie o wsparcie na pomoc doradczą dla MSP świadczoną przez IOB (II.1.2) ma z natury niewielką skalę. Obciążenia administracyjne przedsiębiorców związane z aplikowaniem zniechęcają potencjalnych beneficjentów. Firmy doradcze, które są istotnym kanałem dystrybucji informacji o wsparciu i rekrutacji potencjalnych beneficjentów nie są zainteresowane tak małymi dotacjami. W systemie popytowym, nie ma „sprzedawcy”	Rekomenduje się realizację wsparcia na doradztwo w zakresie doradztwa podstawowego o skali kosztów kwalifikowalnych do 50-100 tys. zł za pośrednictwem operatora grantów.	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej) IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)	Ogłoszenie konkursu na wsparcie doradcze w formule operatora grantów – bonów na doradztwo. Rozwiązania operacyjne mogą zostać opracowane na podstawie doświadczeń „bonów na szkolenia”, które są rozprowadzane w tej formule w województwie łódzkim. Operator nie świadczyłby usług tylko pośredniczył pomiędzy odbiorcami usług doradczych - przedsiębiorcami, a usługodawcami – IOB	30.09.2019 r.	Programowa operacyjna	Przedsiębiorczość	Zmniejszą się obciążenia administracyjne beneficjentów Uprości się proces ubiegania się o dotację z punktu widzenia przedsiębiorców. Zwiększy się zainteresowanie wsparciem bo pojawi się „sprzedawca” usług w postaci pośrednika zainteresowanego pozyskaniem beneficjentów wsparcia.

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	usług – kogoś kto przekonałby przedsiębiorcę o potrzebie doradztwa – a to jest największą barierą korzystania z usług doradczych. (str. 82, 83)							
15	Wsparcie wdrożeniowe jest powiązane mnożnikiem (200%) ze wsparciem na doradztwo. Chcąc więc zakupić stosunkowo drogie maszyny przedsiębiorca musi zamówić odpowiednio drogie usługi doradcze. Jest to barierą dla mniejszych przedsiębiorstw. (str. 84, 85)	Należy zwiększyć mnożnik wiążący koszt usługi doradczej z kosztem wdrożenia	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej)	Rekomenduje się zwiększenie mnożnika do 300%, który pozwoli przedsiębiorstwu na inwestycje rzędu 300 tys. zł przy zakupie usług doradczych za 100 tys. zł. Mnożnik ten obowiązywałby tylko dla firm mikro i małych. Górna granica dofinansowania wdrożenia wynika z zastosowanej pomocy de minimis.	30.09.2019 r	Programowa operacyjna	Przedsiębiorczość	Racjonalizacja proporcji pomiędzy kosztem usługi doradczej a kosztem wdrożenia.
16	Pomimo, że regulamin konkursu wskazując jako podstawę udzielania pomocy w części wdrożeniowej pomoc de minimis stwierdza, że dopuszczalne jest finansowanie w ramach tej pomocy wszelkich kosztów związanych z	Należy wpisać do regulaminu konkursu informację o możliwości finansowania w części wdrożeniowej również kosztów doradztwa	IP RPO WŁ 2014-2020 (COP)	W przyszłych planowanych konkursach należy wpisać do regulaminu konkursu informację o możliwości finansowania doradztwa w części wdrożeniowej. W przyszłych konkursach koszt	30.09.2019 r	Programowa operacyjna	Przedsiębiorczość	Bardziej precyzyjna informacja o możliwościach do dofinansowania działaniach pozwoli bardziej racjonalnie przygotować wnioski o dofinansowanie w

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	wdrożeniem dla IOB i przedsiębiorców nie jest jasne, że można w części wdrożeniowej finansować również koszty związane z doradztwem związanym z wdrożeniem i uruchomieniem inwestycji. (str. 85, 86)			usługi doradczej „wdrożeniowej” powinien być uwzględniany w mnożniku wiążącym koszt usług doradczych i wdrożeniowych.				części wdrożeniowej
Kreowanie lub rozwój specjalistycznych usług świadczonych przez IOB na rzecz MŚP								
17	W schemacie wsparcia usług inkubacji i akceleracji (z komponentem grantowym dla start-upów w pilotażu usługi) zgłaszano zastrzeżenia do sposobu finansowania tej usługi, który nie jest przystosowany do formuły działania funduszy seed, jakim w istocie jest komponent pilotażu dla start-upów. Wydatkowanie w stosunkowo krótkim czasie dużej kwoty na wsparcie finansowe start-upów biorących udział w pilotażu nie sprawdza się w modelu refundacji a zaliczka w	Należy dopuścić możliwość większej zaliczki w schemacie wsparcia z funduszem grantowym	IZ RPO WŁ 2014-2020 (Departament Polityki Regionalnej)	Łączna kwota zaliczki mogłaby sięgać 90% całkowitej wysokości dofinansowania a bezpieczeństwo środków publicznych gwarantowane byłoby przez ograniczenie jednorazowej transzy zaliczki do 30% całej kwoty dofinansowania. Takie rozwiązania stosowane są w bliźniaczym instrumencie finansowanym z działania 2.5 PO IR.	30.09.2019 r	Programowa operacyjna	Przedsiębiorczość	Ograniczenie kosztów administracyjnych po stronie beneficjentów. Usunięci bariery utrzymania płynności finansowej IOB o mniejszym potencjale finansowym. Zwiększenie zainteresowania aplikowaniem.

Lp.	Treść wniosku (nr strony w raporcie)	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa / podklasa rekomendacji	Obszar tematyczny	Spodziewane efekty
	wysokości 65% jest niewystarczająca. Oznacza to konieczność pozyskiwania kredytów pomostowych a to rodzi dodatkowe koszty po stronie beneficjentów. (str. 88,89)							

Spis tabel

Tabela 1. Projekty Narodowego Centrum Nauki w podziale na dziedziny nauki, 2013-2017	27
Tabela 2 Odsetek firm podejmujących działalność B+R i działalność innowacyjną w podziale na klasy wielkości.....	29
Tabela 3 Nakłady wewnętrzne w sektorze przedsiębiorstw z województwa łódzkiego na działalność B+R według PKD, którym badania były dedykowane.....	32
Tabela 4 Pozycja polskich województw w Regional Innovation Scoreboard.....	33
Tabela 5 Wartość znormalizowana dla województwa łódzkiego poszczególnych wskaźników uwzględnionych w Regional Innovation Scoreboard	34
Tabela 6 Skutki wpływu regulacji na działalność innowacyjną w latach 2014-2016 (dane ogólnopolskie)	35
Tabela 7 Zmiana liczby IOB w kraju w latach 2012-2017.....	38
Tabela 8. Projekty kwalifikujące się do wsparcia w ramach działania I.1 wskazane w Kontrakcie Terytorialnym woj. łódzkiego	43
Tabela 9. Stan wdrażania działania I.1 na 31.12.2018	44
Tabela 10 Podstawowe dane o naborach w poddziałaniu I.2.1	50
Tabela 11 Podstawowe dane dotyczące naborów ogłaszanych w poddziałaniu I.2.2	58
Tabela 12 Stosunek respondentów do poszczególnych stwierdzeń porównujących wsparcie z poziomu regionalnego ze wsparciem z poziomu krajowego.....	61
Tabela 13 Stosunek respondentów do poszczególnych stwierdzeń dotyczących współpracy z COP....	75
Tabela 14 Oczekiwane przez beneficjentów działania 1.2 efekty realizacji projektu	76
Tabela 15 Plany wnioskodawców działania 1.2 dotyczące aktywności w obszarze badań i rozwoju i źródeł finansowania tej aktywności.....	79
Tabela 16 Wskaźniki produktu i rezultatu w poddziałaniu II.1.2.....	82

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba podmiotów sfery B+R (niebędących przedsiębiorstwami) na 100 tys. mieszkańców (lewy wykres) oraz na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej (prawy wykres), 2017 r.	24
Wykres 2 Liczba pracujących w B+R w przeliczeniu na ekwiwalenty pełnego czasu pracy w tys. (lewy wykres) oraz na 1000 osób aktywnych zawodowo (prawy wykres), w 2017 r.	25
Wykres 3 Nakłady wewnętrzne na B+R w przeliczeniu na jednego mieszkańca (lewy wykres), w zł, oraz na 1 pracującego w B+R (prawy wykres), w tys. zł, w 2017 r.*.....	26
Wykres 4 Liczba podmiotów prowadzących działalność badawczo-rozwojową na 100 tys. mieszkańców (lewy wykres) oraz na 100 tys. podmiotów gospodarki narodowej (prawy wykres), 2017 r.	31
Wykres 5 Nakłady wewnętrzne na B+R w sektorze przedsiębiorstw w roku 2017 w mln zł.....	32
Wykres 6 Ocena dostępności informacji na temat możliwości pozyskania wsparcia z działania I.2.....	55
Wykres 7 Ocena stopnia skomplikowania opracowania wniosku o dofinansowanie.....	56
Wykres 8 Ocena poziomu skomplikowania opracowania wniosku o dofinansowanie	66
Wykres 9 Ocena współpracy z COP.....	74

Bibliografia

1. Badanie klientów usługi proinnowacyjnej, realizowanej w ramach projektu systemowego PARP, finansowanego z działania 5.2 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, PARP, Warszawa 2012
2. Badanie rynku wybranych usług wspierających rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności w Polsce prowadzonych w latach 2011-2014, w ramach projektu systemowego 2.2.1 PO KL, PARP, Warszawa 2010
3. Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2016r, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2017

4. Innowacyjność polskich przedsiębiorstw. Działalność badawczo-rozwojowa i współpraca nauki z biznesem, DELAB UW, Warszawa 2017
5. Nauka i technika w 2016r., GUS, Warszawa, Szczecin, 2018r.
6. Next Step Poland, Raport z badania jakościowego, PARP, 2018
7. Ocena obciążeń administracyjnych beneficjentów PO IR 2014-2020, MIiR, 2017
8. Ocena trafności zastosowania instrumentów finansowych oraz możliwości wdrożenia pomocy zwrotnej i wsparcia opartego na wejściach kapitałowych w ramach RPO WŁ 2014-2020, PAG-Uniconsult, Warszawa 2017
9. Ocena skuteczności wdrażania PO IR, EGO, LB&E, MCM INSTITUTE POLAND, Warszawa 2018
10. Ocena systemu wsparcia instytucji otoczenia biznesu w regionalnych programach operacyjnych na lata 2014-2020, , Ministerstwo Rozwoju, 2016.
11. Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2018, SOOIP, Warszawa 2018
12. Regional Innovation Scoreboard 2017, European Commission, Brussels, 2017
13. Rekomendacje zmian w polskim systemie transferu technologii i komercjalizacji wiedzy, red. K.B. Matusiak, J. Guliński, PARP 2010 r.,
14. Wsparcie publiczne dla MŚP, Gancarczyk M.: CH Beck, Warszawa 2010

10. ZAŁĄCZNIK Lista IOB mających siedzibę w województwie łódzkim

Lp.	Nazwa IOB	Typ IOB	Siedziba, adres www.	Doradztwo	Szkolenia	Pożyczki	Poreczenia	Kapitał załączkowy	Inkubacja	Wynajem powierzchni	Tereny inwestycyjne	Komercjalizacja wiedzy	Usługi badawcze	Akceleracja
1	Agencja Rozwoju Regionalnego "ARREKS"	Inkubator przedsiębiorczości, ośrodek doradczo-szkoleniowy,	Kleszczów, www.arreks.com.pl	●	●				●					
2	Fundacja Rozwoju Gminy Kleszczów	fundusz pożyczkowy	Kleszczów, www.fundacja-kleszczow.pl/			●								
3	Agencja Rozwoju Regionu Kutnowskiego SA	inkubator przedsiębiorczości, ośrodek doradczo-szkoleniowy	Kutno, www.arrk.pl	●	●				●	●				
4	Bionanopark sp. z o.o	park technologiczny, inkubator technologiczny, ośrodek doradczo-szkoleniowy	Łódź, www.bionanopark.pl	●					●	●	●		●	
5	Centrum Innowacji - Akcelerator Technologii Fundacja Uniwersytetu Łódzkiego	inkubator przedsiębiorczości, fundusz kapitału załączkowego	Łódź, www.ciat.uni.lodz.pl/	●				●	●			●		
6	Centrum Transferu Technologii Uniwersytetu Łódzkiego	centrum transferu technologii	Łódź, www.ctt.uni.lodz.pl/	●	●							●	●	
7	Centrum Transferu Technologii Politechniki Łódzkiej	centrum transferu technologii	Łódź, ctt-lodz.pl	●								●		
8	Centrum Innowacji i Transferu Technologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi	centrum transferu technologii	Łódź, www.ciitt.umed.pl/	●					●			●	●	
9	UMED Sp. z o.o.	spółka celowa Uniwersytetu Medycznego w Łodzi	www.ciitt.umed.pl/umed-sp-z-o-o/	●								●		
10	Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości Łódź	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Łódź, www.frp.lodz.pl	●	●					●				
11	Ośrodek Enterprise Europe Network przy Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Łódź, www.frp.lodz.pl/een/	●										
12	Międzynarodowa Fundacja Kobiet	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Łódź, www.fundacja-kobiet.com.pl/	●										

Lp.	Nazwa IOB	Typ IOB	Siedziba, adres www.	Doradztwo	Szkolenia	Pożyczki	Poręczenia	Kapitał załączkowy	Inkubacja	Wynajem powierzchni	Tereny inwestycyjne	Komercjalizacja wiedzy	Usługi badawcze	Akceleracja
13	Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego SA , Łódzki Inkubator Przedsiębiorczości, Zduńskowolski Inkubator Przedsiębiorczości	ośrodek doradczo-szkoleniowy, fundusz pożyczkowy, inkubator przedsiębiorczości,	Łódź, www.larr.pl	●	●	●			●	●				
14	EGC SEED CAPITAL Sp. z o.o	fundusz kapitału załączkowego	Łódź, www.egcseedcapital.pl	●				●						
15	Fundacja Centrum Wspierania Przedsiębiorczości w Poddębicach	ośrodek doradczo-szkoleniowy, fundusz pożyczkowy	Poddębice,m www.fcwp.pl	●	●	●								
16	Poddębickie Stowarzyszenie Przedsiębiorczości	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Poddębice, www.psp.private.pl	●	●									
17	Łódzka Rada Stowarzyszeń Naukowo-technicznych NOT	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Łódź, www. Not.lodz.pl	●	●									
18	Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Łodzi	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Łódź, www.ptelodz.pl/	●	●					●				
19	Regionalna Izba Gospodarcza - Sieradz	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Sieradz, http://www.rigsieradz.pl/	●	●									
20	Fundacja Inkubator , Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości, Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Łódź, www.inkubator.org.pl	●	●	●								
21	Fundacja Rozwoju Gminy Żelów	inkubator przedsiębiorczości, ośrodek doradczo-szkoleniowy, fundusz pożyczkowy	Żelów, www.frqz.pl/	●	●	●			●	●				
22	Bełchatowsko Kleszczowski Park Przemysłowo Technologiczny - Inkubator Technologiczny,	park technologiczny, inkubator technologiczny, fundusz pożyczkowy, fundusz załączkowy	Bełchatów, www.bkppt.pl	●	●	●		●	●	●	●			
23	Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Społecznej Akademii Nauk	akademicki inkubator przedsiębiorczości	Łódź, www.lodz.san.edu.pl/	●	●				●	●				
24	Art_Inkubator, Fabryka Sztuki	Inkubator przemysłów kreatywnych	Łódź, www.artinkubator.com/	●					●	●				

Lp.	Nazwa IOB	Typ IOB	Siedziba, adres www.	Doradztwo	Szkolenia	Pożyczki	Poręczenia	Kapitał załączkowy	Inkubacja	Wynajem powierzchni	Tereny inwestycyjne	Komercjalizacja wiedzy	Usługi badawcze	Akceleracja
25	ARTERION Inkubator Technologiczny, Akademia Humanistyczno- Ekonomiczna	Incubator technologiczny	Łódź, www.ahe.lodz.pl/biznes/arteron	●	●				●	●			●	
26	Business Link Łódź	inkubator/akcelerator technologii	Łódź, business.link/pl/lodz/	●	●				●	●				●
27	Park Naukowo-Technologiczny Brukowa Business Center, Innowator Elektrotechniki Sp. z o.o	park naukowo-technologiczny, inkubator technologiczny	Łódź, www.innowatorelektrotechniki.pl	●	●				●	●		●	●	●
28	Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Informatyki i Umiejętności w Łodzi	akademicki inkubator przedsiębiorczości	Łódź, www.wsinf.edu.pl/p-89-Akademicki-Inkubator-Przedsiębiorczosci	●					●	●				
29	Discovery Ventures Sp. z o.o.	fundusz załączkowy	Łódź, www.discovery.pl	●				●						●
30	Centrum Badań i Innowacji Pro-Akademia, Centrum Transferu Technologii w obszarze Odnawialnych Źródeł Energii	fundusz załączkowy, Incubator technologii, centrum transferu technologii	Konstantynów Łódzki, www.proakademia.eu	●	●							●	●	
31	Polski Instytut Badań i Rozwoju	Fundusz załączkowy	Łódź, www.pibir.pl/	●				●						●
32	Inforin Sp. z o.o.	ośrodek doradczo-szkoleniowy, inkubator technologiczny	Łódź, www.inforin.pl	●		●			●					●
33	CUBATEX sp. z o.o.	fundusz załączkowy, inkubator technologii	Łódź, www.cubatex.pl	●	●				●	●		●		●
34	Eureka Technology Park	park technologiczny	Konstantynów Łódzki, www.eurekagroup.pl	●	●				●	●				●
35	Moderator BS	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Wieluń,	●										
36	AW Consulting Sp. z o.o	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Hipolity, www.consultants.pl/	●										
37	Łódzki Dom Biznesu Sp. z o.o.	Ośrodek doradczo-szkoleniowy	Łódź, http://ldb.net.pl	●										

Lp.	Nazwa IOB	Typ IOB	Siedziba, adres www.	Doradztwo	Szkolenia	Pożyczki	Poręczenia	Kapitał załączkowy	Inkubacja	Wynajem powierzchni	Tereny inwestycyjne	Komercjalizacja wiedzy	Usługi badawcze	Akceleracja
38	Instytut Włókiennictwa	ośrodek badawczo-rozwojowy	Łódź, www.iw.lodz.pl/	●	●								●	
39	Instytut Przemysłu Skórzanego	ośrodek badawczo-rozwojowy	Łódź, www.ips.lodz.pl/pl	●	●								●	
40	Instytut Badawczy ASM-Centrum Badań i Analiz Rynku	ośrodek badawczo-rozwojowy	Kutno, www.asm-poland.com.pl	●									●	
41	Kavi Sp. z o.o.	ośrodek doradczo-szkoleniowy	Łódź, www.kavi.org.pl	●										
42	Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych	ośrodek badawczo-rozwojowy	Łódź, www.cbmm.lodz.pl	●									●	
43	Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego Zakład Jakości Żywności	ośrodek badawczo-rozwojowy	Łódź, www.ibprs.pl	●	●								●	
44	Instytut Biopolimerów i Włókien Chemicznych	ośrodek badawczo-rozwojowy	Łódź, www.ibwch.lodz.pl/	●	●					●			●	
45	Instytut Energetyki Instytut Badawczy, Oddział Techniki Ciepłej ITC w Łodzi	ośrodek badawczo-rozwojowy	Łódź, www.ien.com.pl/otc-oddzial-techniki-cieplnej-itc-w-lodzi	●	●								●	
46	Passage Cosmetics Laboratory	ośrodek badawczo-rozwojowy	Gańków, www.passage.com.pl/pl/pass-age-cosmetics-laboratory/	●									●	
47	Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna	Park przemysłowy, akcelerator technologiczny, fundusz załączkowy	www.sse.lodz.pl	●				●		●	●			●